

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
revidering av lagstiftningen om planering av och statsandel
för social- och hälsovården**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Planerings- och statsandelssystemet för social- och hälsovården föreslås bli reviderat samtidigt med statsandelssystemet för undervisnings- och kulturverksamhet samt kommunernas allmänna statsandelssystem. Genom reformen ändras statsandelen för kommunernas driftskostnader så att den bestäms på kalkylmässiga grunder inom alla de nämnda statsandelssystemen. Dessutom revideras planeringssystemet för social- och hälsovården totalt. I samband med reformen föreslås även att kommunernas handlingsfrihet vid ordnandet av social- och hälsovård skall utvidgas.

Propositionen innehåller förslag till nya lagar om planering av och statsandel för social- och hälsovården och klientavgifter inom social- och hälsovården samt förslag till ändringar i de social- och hälsovårdslagar som gäller verksamhet på vilken de föreslagna nya lagarna skall tillämpas. Denna proposition avser likväl inte att ändra de förpliktelser som gäller ordnandet av service.

Enligt det lagförslag om planering av och statsandel för social- och hälsovården som ingår i propositionen betalas statsandel för driftskostnaderna enbart till kommunerna. Statsandelen till en kommun bestäms kalkylmässigt huvudsakligen på grundvalen av faktorer som beskriver behovet av social- och hälsovårdsservice i kommunen. I den av statsrådet godkända riksomfattande planen för social- och hälsovården bestäms statsandelens storlek i hela landet samt de statsandelsbelopp per invånare vilka utgör grunden vid uträkningen av statsandelen till en kommun. I den riksomfattande planen presenteras även en uppskattning av det sammanlagda beloppet av driftskostnaderna för den socialvård och hälsovård som ordnas av kommunerna.

Den statsandel som skall betalas till en

kommun skall räknas ut på basis av de statsandelar som fastställts per invånare genom att beakta kommunens invånarantal enligt åldersgrupp samt bärkraftsklass och ytterligare arbetslöshetsgraden, sjukfrekvensen, arealen och befolkningstätheten i kommunen. Statsandelen skall vara slutlig och dess användning skall inte vara bunden vid ordnandet av social- och hälsovården på samma sätt som för närvarande.

Statsrådet skall fortfarande godkänna den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Den riksomfattande planen har emellertid enligt förslaget en väsentligt annan betydelse än för närvarande. Planens centrala uppgift är att ange de riksomfattande linjerna för social- och hälsopolitiken. Den bindande styrningen av kommunernas och kommunalförbundens verksamhet frångås huvudsakligen.

Enligt förslaget planeras kommunernas och kommunalförbundens investeringar och bestäms statsandelen för dessa även i fortsättningen huvudsakligen på samma sätt som för närvarande.

Det föreslås att planerings- och statsandelssystemet enligt denna proposition skall omfatta samtliga funktioner som omfattas av den gällande lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården, i tidigare omfattning. Sådana funktioner är vid sidan om social- och hälsovården dessutom vissa uppgifter i anslutning till miljöhygien och miljöförvaltningen. I fråga om dessa föreslås att det riksomfattande planeringssystemet förenklas så att den riksomfattande planen inte längre skall innehålla några målsättningar och anvisningar om dem.

Den föreslagna reformen medför inga förändringar i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. I propositionen föreslås ett

uttryckligt stadgande om att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna då det gäller utgifterna för social- och hälsovården på riksnivå skall bibehållas den är när lagen träder i kraft.

Speciallagstiftningen om social- och hälsovården föreslås bli ändrad så att kommunerna i större utsträckning än tidigare skall få avgöra hur de ordnar förvaltningen. Dessutom ökas

kommunernas beslutanderätt bland annat vid bestämmandet av de avgifter som skall uppbäras för servicen, personalens behörighetsvillkor och tjänstestrukturen.

Reformen avses träda i kraft vid ingången av 1993 samtidigt med lagstiftningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt lagen om statsandelar till kommunerna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	5	1.12. Militärunderstödslagen	48
1. Propositionens samhälleliga betydelse	5	1.13. Lagen om trygghet av underhåll för barn	48
1.1. Mål	5	1.14. Folkhälsolagen	48
1.1.1. Utvecklingen av planerings- och statsandelssystemen för social- och hälsovården	5	1.15. Lagen angående införande av folkhälsolagen	50
1.1.2. Utvecklingen av social- och hälsovårdsservicen	6	1.16. Lagen om specialiserad sjukvård	50
1.1.3. Planerings- och statsandelssystemets problem och mål	8	1.17. Lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård	51
1.1.4. Ökad handlingsfrihet för kommunerna	10	1.18. Lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus	51
1.2. Medel	11	1.19. Mentalvårdslagen	51
1.2.1. Planeringssystemet	11	1.20. Lagen om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor	51
1.2.2. Statsandelen	12	1.21. Lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för reumasjuka	51
1.2.3. Ordlandet av social- och hälsovård	14	1.22. Lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för fallandesjuka	52
2. Nuläget	14	1.23. Hälsovårdslagen	52
2.1. Planerings- och statsandelssystemet	14	1.24. Lagen om smittsamma sjukdomar	52
2.2. Lagstiftning om ordnande av verksamheten	16	1.25. Kemikalielagen	52
3. Ärendets beredning	16	1.26. Livsmedelslagen	53
4. Propositionens organisatoriska verkningar	17	1.27. Lagen om mjölkkontroll	53
4.1. Ministerierna	17	1.28. Lagen om köttbesiktning	53
4.2. Länsstyrelserna	18	1.29. Veterinärvårdslagen	53
4.3. Kommunalförvaltningen	18	1.30. Produktsäkerhetslagen	55
5. Propositionens ekonomiska verkningar	19	1.31. Lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning	55
5.1. Hela den offentliga ekonomin	19	2. Närmare stadganden och bestämmelser	55
5.2. Statsekonomiska verkningar	19	3. Ikraftträdande	56
5.3. Kommunalekonomiska verkningar	19	LAGTEXTER	57
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen	20	1. Lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården	57
DETALJMOTIVERING	20	2. Lag om klientavgifter inom social- och hälsovården	65
1. Motivering till lagförslagen	20	3. Lag om ändring av 11 a § sjukförsäkringslagen	69
1.1. Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården	20	4. Lag om ändring av socialvårdslagen	69
1.2. Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården	37	5. Lag om ändring av 5 och 46 §§ barnskyddslagen	72
1.3. Sjukförsäkringslagen	42	6. Lag om ändring av lagen om barndagvård	72
1.4. Socialvårdslagen	43	7. Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	73
1.5. Barnskyddslagen	45	8. Lag om ändring av 4 och 12 §§ lagen om missbrukarvård	74
1.6. Lagen om barndagvård	45	9. Lag om ändring av lagen om nykterhetsarbete	74
1.7. Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	46		
1.8. Lagen om missbrukarvård	46		
1.9. Lagen om nykterhetsarbete	47		
1.10. Lagen om stöd för vård av barn i hemmet	47		
1.11. Lagen om service och stöd på grund av handikapp	47		

	Sida		Sida
10. Lag om ändring av 4 § lagen om stöd för vård av barn i hemmet	75	BILAGA	88
11. Lag om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp	75	Parallelltexter	88
12. Lag om ändring av 13 § militärunderstödslagen	76	3. Lag om ändring av 11 a § sjukförsäkringslagen	88
13. Lag om ändring av 28 § lagen om tryggnade av underhåll för barn	77	4. Lag om ändring av socialvårdslagen	89
14. Lag om ändring av folkhälsolagen	77	5. Lag om ändring av 5 och 46 §§ barnskyddslagen	97
15. Lag om ändring av lagen angående införande av folkhälsolagen	79	6. Lag om ändring av lagen om barndagvård ..	98
16. Lag om ändring av lagen om specialiserad sjukvård	79	7. Lag om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	99
17. Lag om ändring av 23 § lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård ...	80	8. Lag om ändring av 4 och 12 §§ lagen om missbrukarvård	102
18. Lag om ändring av lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus	81	9. Lag om ändring av lagen om nykterhetsarbete ..	104
19. Lag om ändring av 3 § mentalvårdslagen ..	81	10. Lag om ändring av 4 § lagen om stöd för vård av barn i hemmet	105
20. Lag om ändring av 3 § lagen om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor ..	82	11. Lag om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp	106
21. Lag om upphävande av lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för reumasjuka ..	82	12. Lag om ändring av 13 § militärunderstödslagen	108
22. Lag om upphävande av lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för fallandesjuka ..	82	13. Lag om ändring av 28 § lagen om tryggnade av underhåll för barn	108
23. Lag om ändring av hälsovårdslagen	83	14. Lag om ändring av folkhälsolagen	109
24. Lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar	83	15. Lag om ändring av lagen angående införande av folkhälsolagen	116
25. Lag om ändring av 61 § kemikalielagen ..	84	16. Lag om ändring av lagen om specialiserad sjukvård	117
26. Lag om ändring av 8 § livsmedelslagen ..	84	17. Lag om ändring av 23 § lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård	125
27. Lag om ändring av 4 a § lagen om mjölkkontroll	85	18. Lag om ändring av lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus	126
28. Lag om ändring av 5 a § lagen om köttbesiktning	85	19. Lag om ändring av 3 § mentalvårdslagen ..	128
29. Lag om ändring av lagen om veterinärvård ..	86	20. Lag om ändring av 3 § lagen om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor	129
30. Lag om ändring av 21 § produktsäkerhetslagen	86	23. Lag om ändring av hälsovårdslagen	129
31. Lag om ändring av lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning	87	24. Lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar	130
		25. Lag om ändring av 61 § kemikalielagen ..	131
		26. Lag om ändring av 8 § livsmedelslagen ..	132
		27. Lag om ändring av 4 a § lagen om mjölkkontroll	133
		28. Lag om ändring av 5 a § lagen om köttbesiktning	133
		29. Lag om ändring av lagen om veterinärvård ..	134
		30. Lag om ändring av 21 § produktsäkerhetslagen	135
		31. Lag om ändring av lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning	136

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1. Mål

1.1.1. Utvecklingen av planerings- och statsandelssystemen för social- och hälsovården

Målen för utvecklingen av kommunernas och kommunalförbundens statsandelssystem har varit att förenhetliga och förenkla grunderna för de olika statsandelarna, att slå samman olika statsandelar till större helheter samt att förstärka den kommunala självstyrelsen och öka lönsamheten inom den kommunala serviceproduktionen. Statsandelssystemet borde även vara administrativt enkelt och klart.

I början av 1970-talet påbörjades en sammanjämkning och enhetlig utveckling av planerings- och statsandelssystemen för social- och hälsovården. I folkhälsolagen (66/72) och lagen om barndagvård (36/73) samt i den ändrade lagen om kommunala allmänna sjukhus (561/65), vilka gavs vid denna tidpunkt, stadgades om ett nytt slags styrningssystem, som var anknutet till statsandelssystemet. Det centrala i styrningssystemen i enlighet med dessa lagar var uppgiftsvisa riksomfattande planer. Socialvården blev härvid till huvuddelen utanför den nya typen av planeringssystem. Ordnanget av funktionerna styrdes ofta rätt detaljerat med hjälp av de riksomfattande planerna. Omfattningen av den verksamhet som berättigade till statsandel reglerades genom att man slog fast den mängd personal och investeringar som bildade grund för statsandelen.

Genom dessa uppgiftsvisa planerings- och statsandelssystem kunde man åstadkomma en betydande strukturförändring speciellt inom hälsovården, genom att styra resurser till att bygga upp ett basservicesystem i enlighet med folkhälsolagen. Senare i slutet av 1970-talet lättades systemen upp och de administrativa uppgifterna i anslutning till dem decentraliserades på ett betydande sätt. Detaljmässigheten hos planeringssystemen minskades från den ursprungliga nivån. Samtidigt delegerades uppgifter och befogenheter från centralförvaltningen till länsstyrelserna och kommunalförvaltningen.

Problemet med de uppgiftsvisa planerings-

och statsandelssystemen var deras avskildhet och brokighet. Många olika sektorer hade helt egna statsandelssystem och storleken hos den statsandel som betalades för verksamheten varierade märkbart på olika sektorer. Statsandelarna på socialvårdssektorn var i allmänhet betydligt mindre än inom hälsovården. Därför utvecklade kommunerna i många fall hälsovården, medan socialvården ägnades mindre uppmärksamhet. Dessutom var det ytterst tungt att administrera och följa upp flera separata planerings- och statsandelssystem.

Planerings- och statsandelssystemen var synnerligen detaljerade. Sålunda kunde man i slutet av 1970-talet konstatera, att bestämmelserna om kommunernas uppgifter och om statsandelarna som betalas för dessa var onödigt detaljerade, vilket begränsade kommunernas rörelsefrihet i alltför hög grad. Uppföljningen av verksamheten ledde också till att rikliga och detaljerade uppgifter insamlades från kommunerna och kommunalförbunden.

I syfte att avhjälpa de problem som uppstått började man i slutet av 1970-talet bereda ett nytt planerings- och statsandelssystem, som skulle sammanföra hela social- och hälsovården i en och samma lag inom kretsen för ett enhetligt styrningsförfarande och lika stora statsandelar. Samtidigt avsåg man att förenkla och lätta upp de administrativa procedurerna samt öka kommunernas och kommunalförbundens frihet att ordna sin verksamhet.

Efter långvarig beredning stiftades lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), som trädde i kraft vid ingången av år 1984. Nästan hela social- och hälsovården samt vissa uppgifter inom miljöhygien upptogs inom kretsen för det enhetliga planerings- och statsandelssystemet i enlighet med lagen. Socialvården och miljöhygien stod tidigare till betydande delar helt utanför ett planeringssystem av nuvarande karaktär. Senare har kretsen för planerings- och statsandelssystemet i enlighet med lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården utvidgats genom att man tagit med bland annat nykterhetsarbetet och miljövårdsförvaltningen.

I och med att social- och hälsovården samlats inom ramen för en enda planerings- och statsandelslag har huvuddelen av målen för revideringen av de ovan nämnda statsandelssystemen uppnåtts. Systemet som sammanfört

planeringen och statsandelarna har också för sin del varit ägnat att främja uppbyggandet av ett även internationellt sett täckande och väl fungerande samt med avseende på kostnaderna rimligt servicesystem inom social- och hälsovården.

Enligt de erfarenheter man fått har social- och hälsovårdens gemensamma planerings- och statsandelssystem medverkat till ett förbättrat samarbete mellan olika sektorer samt möjliggjort en ändamålsenlig och effektiv användning av resurserna. Det gällande planerings- och statsandelssystemet har dessutom gjort det möjligt att lägga verksamhetens tyngdpunkt och rikta in utvecklingen på mångsidig service inom den öppna vården, i stället för på anstaltsvården.

1.1.2. Utvecklingen av social- och hälsovårdsservicen

Planerings- och statsandelssystemet har inte någon självständig ställning ur hälso- och socialvårdssynvinkel, utan existerar som ett redskap vid utvecklingen av den service som befolkningen behöver. Vid sidan om planerings- och statsandelssystemen styrs servicens utveckling av den lagstiftning som på ett centralt sätt reglerar verksamheten, samt av uppgifterna och målen i enlighet med denna lagstiftning.

Allt sedan 1970-talet har det inom social- och hälsovården lagts stor vikt vid att såväl öka servicens kvantitet som utveckla dennas kvalitet. I syfte att uppnå dessa mål har lagstiftningen reviderats stegvis inom de olika sektorerna. På grundvalen av detta reviderings-

arbete har stiftats bland annat folkhälsolagen, lagen om barndagvård och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/77), vilka trädde i kraft på 1970-talet. Den materiella socialvårdslagstiftningen har under 1980-talet grundligt reviderats genom stiftandet av bland annat socialvårdslagen (710/82) och barnskyddslagen (683/83), vilka trädde i kraft år 1984, lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87) samt lagen om missbrukarvård (41/86), vilka trädde i kraft under 1980-talets senare hälft. År 1991 trädde en lagstiftningsreform gällande den specialiserade sjukvården i kraft. Genom lagstiftningsreformerna har man önskat rikta in tyngdpunkten vid utvecklingen av verksamheten på allmän preventiv service samt på den öppna vården. Dessa serviceformer har bildat grunden för social- och hälsovårdens servicesystem och gett stöd åt den långt drivna specialservicen.

Med planerings- och statsandelssystemets hjälp har man kunnat rikta in resurserna i första hand på att bygga upp basservicesystemet. Därtill har lagstiftningsreformerna gjort det möjligt att till helheter slå ihop sådana servicesystem som i synnerhet inom socialvården tidigare varit separata.

Då det gäller verksamheten inom socialvården har en kvantitativ ökning skett speciellt inom barndagvården, som utvidgats kraftigt allt sedan 1970-talet. Likaså har hemvårdshjälp ökat betydligt. Vid utvecklandet av socialservicen har man även betonat den öppna vården i stället för utvidgad anstaltsvård. Tabell 1 utvisar den kvantitativa utvecklingen i socialvårdsverksamheten.

Tabell 1. Socialvårdens centrala prestationer under åren 1975—1989

	1975	1980	1989
BARNDAGVÅRD			
Daghem			
— platser	60 200	83 700	118 000
— platser/tusen 0—6-åringar	140	188	268
Familjedagvård			
— platser	21 800	48 000	95 900
— platser/tusen 0—6-åringar	51	108	218
Dagvårdplatser tillsammans			
— platser	82 000	131 600	213 900
— platser/tusen 0—6-åringar	191	296	487

HEMVÅRDSHJÄLP

Hushåll som fått hjälp	124 600	167 800	212 100
— andel av hushållen (%)	7,6	9,4	11,0

VÅRD PÅ HEM FÖR ÄLDRE

Vårdplatser på hem för äldre	30 900	30 400	28 400
Vårdplatser/tusen 65-åringar	61	53	43

Då det gäller hälsovården har antalet besök inom folkhälsoarbetets öppenvård från år 1975 till år 1989 ökat cirka 1,8 faldigt, det vill säga från 20,5 miljoner besök till cirka 36,5 miljoner besök. Antalet vård dagar på hälsovårdscentralernas bäddavdelningar har under samma tid ökat från 2,2 miljoner vård dagar till 8,6 miljoner vård dagar. Till den kraftiga ökningen i antalet vård dagar på bäddavdelningarna har medverkat speciellt det faktum att antalet vårdplatser ökat från 6 800 till närmare 25 000, även om ökningen varit mindre på 1980-talet.

Inom den specialiserade sjukvården har antalet sjukplatser och samtidigt antalet vård dagar minskat på ett betydande sätt allt sedan 1970-talet. År 1970 var antalet vård dagar inom den specialiserade sjukvården cirka 14 miljoner. Intill år 1988 minskade antalet vård dagar till under 10 miljoner. Minskningen har varit

proportionellt sett den samma vid allmänna sjukhus och inom sinnessjukvården, cirka 40 % i bägge fallen. Antalet besök inom öppenvården har i motsvarande mån ökat från 3,2 miljoner besök år 1979 till 4,3 miljoner besök år 1989.

Det sammanlagda antalet vård dagar inom folkhälsoarbetet och bäddplatserna inom den specialiserade sjukvården har i enlighet med det ovanstående ökat ytterst litet, det vill säga från cirka 16 miljoner år 1975 till cirka 18 miljoner år 1989. Under samma tid har antalet besök inom öppenvården ökat kraftigt. Detta ger en bild av hur tonvikten lagts vid öppenvårdsverksamheten i stället för vid vården på bäddavdelning.

Den kvantitativa utvecklingen i hälsovårdsservicen framgår av tabell 2.

Tabell 2. Hälsovårdens centrala prestationer under åren 1975—1989

	1975	1980	1985	1989
HÄLSOVÅRDSCENTRALERNA				
Öppenvårdsbesök (milj.)	20,5	30,8	35,6	36,4
Vård dagar på bäddavd. (milj.)	2,2	5,4	7,3	8,6
Vårdplatser	6 800	15 800	20 700	24 600
SPECIALSJUKVÅRDEN				
Öppenvårdsbesök (milj.)	(3,7)	3,3	4,2	4,3
Vård dagar på bäddavd. (milj.)	13,9	12,8	11,2	9,3
Vårdplatser	46 200	42 200	38 500	32 700

I fortsättningen är det utvecklandet av servicen för den äldre befolkningen som är i en central ställning med tanke på utvecklingen av verksamheten inom social- och hälsovården. Antalet äldre personer kommer att öka väsentligt. Då det gäller utvecklingen av sådan service som äldre behöver är det centrala målet att bygga ut ett fungerande öppenservicesystem så att man kan förhindra att de äldre institutionaliseras och isoleras från det övriga samhället. Skapandet och upprätthållandet av det erforderliga

servicesystemet förutsätter samarbete speciellt mellan socialvården och hälsovården. För att detta samarbete skall lyckas krävs det att socialvårdens och hälsovårdens resurser kan styras utan att sektorgränserna ställer hinder för verksamheten.

Samtidigt som den äldre befolkningen ökar håller tillväxten i behovet av dagvårdsservice för barn under skolåldern på att stanna av och så småningom sjunka. Detta underlättar ordnandet av den för närvarande problematiska

barndagvården och kan göra det möjligt att senare minska på resurserna inom denna verksamhet. I en sådan situation är det viktigt att den existerande servicestrukturen kan nyläggas enligt de aktuella behoven.

De centrala problemen inom hälsovården är för närvarande tillgången på basservice. I vissa delar av landet står inte tillräcklig service till förfogande. Detta beror speciellt på att yrkeskunnig personal saknas. I och med den snabba utvecklingen framkallar läkarvetenskapen och den läkarvetenskapliga teknologin fortsättningsvis nya utmaningar för den specialiserade sjukvården. Denna utveckling möjliggör mera långtgående vårdåtgärder, men medför samtidigt betydande kostnads tryck.

Den kraftiga utvecklingen inom social- och hälsovården allt sedan 1970-talet innebar samtidigt en snabb tillväxt i antalet anställda. År 1970 fanns det totalt 94 600 tjänster inom social- och hälsovården. 1980 var antalet uppe i 167 200 tjänster. År 1991 har antalet ökat till 235 000 tjänster, som också innefattar de 16 000 kalkylerade tjänster som föranleds av anskaffningen av köpta tjänster. Ökningen av antalet tjänster var således på 1970-talet 77 % och på 1980-talet 27 %. Enligt aktuella uppskattningar kommer tillväxten i antalet tjänster att i början av 1990-talet avta kraftigt och stanna under 1 % per år.

Vid sidan om servicebehovet inom social- och hälsovården måste man beakta de resurser som står till buds. Den kvantitativa ökningen av personal och andra resurser torde inte kunna fortgå lika som den gjort allt sedan 1970-talet. Antalet tjänster inom socialservicen har hittills varit mindre än inom hälsovården. Under de senaste åren har emellertid antalet tjänster inom socialservicen ökat och kommer inom den närmaste framtiden att öka snabbare än inom hälsovården. I slutet av 1990-talet torde antalet tjänster inom socialservicen överstiga antalet tjänster inom hälsovården.

Tillväxten i antalet anställda begränsas under de närmaste åren av den ekonomiska tillbakagången och på längre sikt av speciellt problemen i anslutning till tillgången på utbildad arbetskraft. Den förkortade arbetstiden och vissa andra sociala förmåner har kontinuerligt minskat den tillbudsstående arbetsinsatsen. Social- och hälsovården lockar dessutom inte längre på samma sätt som tidigare unga att söka sig till branschen. Dessa problem förutsätter att man då det gäller planering av

resurser och verksamhet måste söka finna nya lösningar samt fästa speciell uppmärksamhet vid verksamhetens lönsamhet.

Utvidningen av social- och hälsovården har även medfört ökade kostnader. Tillväxten i kostnaderna för social- och hälsovården har samtidigt medfört en kraftig ökning av statsandelarna. Statsandelarna i enlighet med lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården utgör i genomsnitt 48 % av kostnaderna. Av statens budgethushållning användes år 1984 11,4 % för statsandelar i enlighet med lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. År 1991 beräknas andelen vara 14,1 %. En del av ökningen beror på att nya uppgifter har tagits med inom kretsen för statsandelar i enlighet med lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Vid sidan av finansieringen från kommunerna och staten har de som utnyttjat social- och hälsovårdsservicen deltagit i finansieringen av servicen. För en betydande del av social- och hälsovårdsservicen uppbärs en avgift av dem som använder den. Angående de uppgifter som skall uppbäras stadgas i förordning på grundval av stadgandena om bemyndigande att utfärda förordning i speciallagarna. Inkomsterna av klientavgifterna har täckt i genomsnitt 10 % av kostnaderna för ordnande av verksamheten. Denna andel har varit relativt stabil från och med 1970-talet.

1.1.3. Planerings- och statsandelssystemets problem och mål

Med avseende på social- och hälsovården betonar det nuvarande planerings- och statsandelssystemet, som är bundet vid den enskilda kommunens och det enskilda kommunalförbundets verksamhet och kostnader, inte längre i tillräcklig utsträckning kommunernas eget ansvar då det gäller att ordna servicen på bästa möjliga sätt med beaktande av de lokala förhållandena. Det kostnadsbaserade statsandelssystemet sporrar inte heller till att ordna funktionerna med iakttagande av tillräcklig sparsamhet. Också administrativt sett är systemet tungt. Dessutom avviker statsandelssystemet på social- och hälsovårdsministeriets samt de övriga ministeriernas förvaltningsområden fortfarande till centrala delar från varandra. Detta har försvårat en helhetspräglad

överblick av statsandelarna i synnerhet i kommunerna.

På 1980-talet började man i vidsträckt omfattning reda ut de problem som allmänt förekommer inom den offentliga förvaltningen, och som delvis är likriktade med problemen i anslutning till planerings- och statsandelssystemet för social- och hälsovården. Målen för utvecklingen av den offentliga förvaltningen har förändrats i takt med förändringarna i samhället. Speciellt servicesynvinkeln har betonats inom förvaltningens funktioner. I fråga om planerings- och statsandelssystemet innebär detta att i synnerhet procedurerna i verksamheten staten och kommunerna emellan skall förnyas.

Den 12 maj 1988 fattade statsrådet ett beslut om åtgärder i syfte att förnya förvaltningen. Enligt beslutets 2 punkt har avsikten varit att förbättra statsrådets möjligheter att ställa de olika förvaltningsgrenarnas centrala projekt i prioriteringsordning samt att lätta upp den lagstadgade planeringen. Enligt beslutet borde man gallra i de separata lagstadgade planerna och koppla samman dem med verksamhets- och ekonomiplaneringen på medellång sikt inom de olika förvaltningsgrenarna.

Angående statsandelssystemen konstaterades uttryckligen i beslutets 4 punkt, att kommunernas beslutanderätt och ansvar för verksamhetens lönsamhet vid skötseln av statsbidragssuppgifter ökas genom att man ändrar kommunernas statsandels- och bidragssystem så, att det baserar sig på kalkylmässiga grunder med beaktande av kommunernas olikartade förhållanden.

I statsrådets redogörelse till riksdagen den 6 april 1990 över reformeringen av den offentliga förvaltningen konstaterades klart och tydligt, att målet för utvecklingen av förvaltningen bland annat är att förstärka den kommunala självstyrelsen och öka medborgarnas tillgång till service samt deras påverkningssmöjligheter. I redogörelsen ansågs den offentliga sektorn vara alltför förvaltningsbetonad, varför man fann att den håller på att bli föråldrad och ekonomisk. I enlighet härmed uppställdes som huvudmål att förbättra servicen till medborgarna, öka produktiviteten och effektiviteten inom den offentliga sektorn samt att öka den kommunala självstyrelsen.

Enligt den nuvarande regeringens program läggs huvudvikten vid arbetet med att utveckla förvaltningen vid ökande av förvaltningens

effektivitet och produktivitet, decentralisering och reducering av förvaltningen samt revidering av styrsystemen. Samtidigt tryggas medborgarnas tillgång till basservice i hela landet.

Målet för revideringen av statsandelssystemet är enligt det nuvarande regeringsprogrammet att öka kommunernas självständiga beslutanderätt och främja verksamhetens lönsamhet och effektivitet samt trygga och bibehålla kommunernas skyldighet att i varje kommun ordna basservicen inom social- och hälsovården, utbildningen och kulturen antingen som som kommunens egen verksamhet eller i form av köpta tjänster. I samband med revideringen av statsandelssystemet genomförs enligt regeringsprogrammet en revidering av kommunernas system för styrning och uppföljning samt upphävs normer i anslutning till dessa.

Sedan man byggt upp ett servicesystem som täcker hela landet och i stor utsträckning garanterar service på samma nivå på olika håll i landet, måste målen för planerings- och statsandelssystemet ses över i enlighet med de utvecklingslinjer som dragits upp för den offentliga förvaltningen. Det nuvarande planerings- och statsandelssystemet har under de senaste åren rationaliserats betydligt i enlighet med de ovan nämnda principerna för utvecklingen av förvaltningen. De reformer som gjorts är på grund av planerings- och statsandelssystemets basutgångspunkter ännu inte tillräckliga. Målet bör vara ett system som garanterar tillräcklig service för alla som behöver sådan, och som samtidigt är förmånligt och effektivt samt ger kommunerna vidsträckt handlingsfrihet och är administrativt enkelt.

Angående skyldigheten att anordna social- och hälsovårdsservice är stadgat i ett flertal olika lagar. Dessa lagar är i regel ramlagar, i vilka det inte i detalj stadgas på vilket sätt servicen skall ordnas. Då kommunerna i detta nu har ett täckande basservicesystem, kan man anse att basservicen i fortsättningen blir ordnad på ett sakligt sätt utan en sådan detaljerad styrning av planeringen som för närvarande gäller.

Om basservicesystemet får utvecklas helt oreglerat kan detta leda till att de som utnyttjar servicen försätts i oskäligt olikvärdig ställning i landets olika delar. Därför borde man i det nya planerings- och statsandelssystemet kunna utvisa för kommunerna vilka centrala mål som skall beaktas vid utvecklingen av servicen, samt slå fast de viktigaste reformobjekten. Vid be-

hov skall man också på ett för kommunerna bindande sätt kunna bestämma om den service som är viktigast med tanke på välfärden med stöd av ett stadgande om bemyndigande i lagen.

Statsandelen som baserar sig på de faktiska kostnaderna och är bunden vid uppgifterna sporrar inte i alla lägen kommunerna och kommunalförbunden till en förmånlig och effektiv verksamhet, eftersom dessa endast delvis blir ansvariga för tilläggskostnaderna. Statsandelen borde därför bestämmas oberoende av den kommunvisa kostnadsutvecklingen. Behövligheten och effektiviteten hos verksamheten kommer härvid att bli viktigare faktorer än för närvarande.

Förutsättningen för att verksamheten skall vara förmånlig och effektiv är dessutom att kommunerna kan arrangera denna utgående från de lokala förhållandena.

Statsandelssystemen har traditionellt krävt rikligt med kostnads- och verksamhetsutredningar och olika myndighetsbeslut. Det administrativa arbetet har medfört tilläggskostnader, vilka för sin del kunnat verka nedsättande på serviceverksamhetens effektivitet. För att anordnandet av servicen samt dennas funktionsduglighet till alla delar skall bli det centrala inom social- och hälsovården, måste förvaltningsförfarandet som gäller statsandelarna och som inverkar på denna verksamhet förenklas.

För den fortsatta utvecklingen inom social- och hälsovården är det dessutom viktigt att den statsandel som bestäms på grundvalen av denna verksamhet följer kostnadsutvecklingen i hela landet. Därför borde staten fortfarande svara för en lika stor andel av kostnaderna för social- och hälsovården i hela landet som tidigare.

Den föreslagna reformen anknyter till en mera omfattande totalreform av statsandelssystemen, i vilken ingår även statsandelarna för undervisnings- och kulturväsendet samt de allmänna statsandelarna till kommunerna. Målen för totalreformen har utretts i regeringens proposition med förslag till lagen om statsandelar till kommunerna, nedan kommunal statsandelslag, som överläts till riksdagen samtidigt med denna proposition.

1.1.4. Ökad handlingsfrihet för kommunerna

I den lagstiftning som reglerar ordnandet av

social- och hälsovård och som tillkommit under en lång tid finns ofta detaljerade stadganden om ordnandet av förvaltningen och verksamheten, om personalen och de avgifter som skall uppbäras för servicen. När dessa stadganden har utarbetats har utgångspunkten varit att trygga likadan service i landets olika delar oaktat skillnaderna mellan de kommuner som ordnar servicen. Regleringen har varit nödvändig i synnerhet vid uppbyggnaden av ett täckande servicesystem.

I många fall har den detaljerade regleringen i betydande mån börjat begränsa kommunernas möjligheter att organisera och ordna social- och hälsovården på det mest ändamålsenliga sättet med beaktande av de lokala förhållandena. Till exempel stadgandena om ordnande av förvaltningen inverkar just inte på den tilbudsstående servicen men de kan i enskilda fall skada utvecklingen av social- och hälsovården som en del av kommunens hela servicesystem.

För att stadgandena om verksamhetsformerna inte skall inverka skadligt på utvecklandet av social- och hälsovårdens innehåll, bör kommunerna kunna ges möjlighet att ordna sin förvaltning och verksamhet på det sätt de anser vara bäst. Likaså bör kommunerna i ärenden som gäller den serviceproducerande personalens antal och behörighetsvillkoren för den samt gruppernas storlek i verksamheten ha möjlighet till större beslutanderätt än för närvarande. Då beslutanderätten utökas måste det emellertid garanteras att servicetagarnas rättskydd är tillräckligt bland annat i frågor som gäller vård oberoende av patientens vilja. Servicens standard och de kvalitativa målen skall också tryggas.

De avgifter som uppbärs för servicen regleras rätt detaljerat inom social- och hälsovården. Kommunerna har endast i vissa enskilda fall möjlighet att frånga den avgift som stadgas i förordning eller bestäms med stöd av den på grundval av ett stadgande i lag. Stadgandena om avgifter är bindande så till vida att en stadgad avgift inte får överskridas. Om en stadgad avgift underskrids leder det å andra sidan till att kommunens eller kommunalförbundets statsandel minskar.

Samtidigt som avsikten är att allmänt utöka kommunernas handlingsfrihet vid ordnandet av social- och hälsovården, har det ansetts nödvändigt att öka kommunernas handlingsfrihet vid bestämmandet av de avgifter som skall

uppbäras för servicen. Utökad beslutanderätt i kommunerna angående avgifterna är nödvändig bland annat av den orsaken att kommunerna genom att reglera avgifterna kan styra användningen av servicen på ett sätt som är ändamålsenligt för det existerande servicesystemet.

Då kommunernas beslutanderätt vid bestämningen av avgifterna utökas, bör man emellertid samtidigt se till att avgiftspolitikerna inte äventyrar kommunmedlemmarnas möjligheter att utnyttja den lagstadgade servicen. Av denna anledning bör man genom lagstiftning se till att servicen är avgiftsfri då detta är nödvändigt för realisera den social- och hälsovårdspolitik som idkas i landet. Dessutom bör det vid behov finnas möjlighet att genom förordning stadga om de maximavgifter som skall uppbäras för servicen, för att överstora avgifter inte skall medföra ekonomiska svårigheter för dem som använder servicen.

1.2. Medel

1.2.1. Planeringssystemet

Den fortsatta disproportionen mellan efterfrågan och utbud på service förutsätter att social- och hälsovårdsverksamheten i första hand inriktas på de serviceformer som tillfredsställer de mest primära behoven med tanke på medborgarnas välfärd. I serviceutbudet måste man dessutom kunna beakta att behoven är föränderliga.

Inriktningen av servicen och tidtabellen för ordnandet av den förutsätter ett sådant planeringssystem som förmår visa vilka vägar som är de rätta. Inom social- och hälsovården bör detta planeringssystem täcka alla centrala social- och hälsovårdssektorer.

Planeringen bör vara riksomfattande, så att den förmår utreda vilka allmänna faktorer som påverkar servicebehovet, men även rikta sig till ordnandet av lokal service. Inom den riksomfattande planeringen borde man koncentrera sig på att utreda vilka allmänna faktorer som påverkar välfärden och påvisa alternativa sätt av avgöra hur de sociala och hälsomässiga problemen skall skötas.

Social- och hälsovårdens servicesystem upprätthålls av kommunerna. Sålunda förutsätter detta servicesystems praktiska funktion att det utvecklas i kommunerna med beaktande av de

lokala förhållandena. Samtidigt är det emellertid viktigt för dem som utnyttjar servicen att den utveckling som ägt rum i andra delar av landet beaktas då den lokala servicen utvecklas. Servicen kan bäst utvecklas utgående från kommunens självständiga planering. Då basservicesystemet redan är rätt långt utbyggt i hela landet, bör den statliga beslutanderätten över kommuner och i enskilda frågor i regel slopas vid utvecklandet av kommunernas verksamhet. Därför föreslås att den nuvarande realiseringsplanen, som underställs länsstyrelsen för fastställelse och som måste följas för att statsandel skall erhållas, blir slopad.

Styrningen av kommunernas verksamhet kan ske på en betydligt allmännare nivå än för närvarande. Denna styrning bör koncentreras till utvisande av de centrala huvudlinjerna för utvecklandet av servicen. Sålunda får kommunerna möjlighet att själva besluta hur styrningen skall tillämpas på den lokala verksamheten. För att garantera en sådan styrmöjlighet föreslås i den nya lagen stadganden om den riksomfattande planen för social- och hälsovården som statsrådet godkänner årligen i samband med avlåtandet av budgetpropositionen.

I den riksomfattande planen skall ingå de allmänna mål som uppställs för ordnandet av verksamheten samt anvisningar om ordnandet av de viktigaste verksamhetsformerna. Dessa allmänna mål och anvisningar binder inte kommunerna när de ordnar service. Till dessa delar innehåller den riksomfattande planen närmast statsrådets riktlinjer för utvecklandet av social- och hälsovården.

Styrningen av kommunernas verksamhet förutsätter å andra sidan i vissa fall även möjlighet att meddela bindande föreskrifter. Detta blir aktuellt i situationer då det behövs åtgärder i hela landet för att garantera befolkningens sociala välfärd och hälsa. I sådana situationer garanterar enbart anvisningarna inte alltid att service ordnas på ett tillräckligt effektivt sätt. Av denna anledning föreslås att det i den riksomfattande planen enligt den nya lagstiftningen också skall kunna ingå föreskrifter som binder kommunerna när det i lag ingår ett individualiserat bemyndigande att meddela sådana föreskrifter. Utgångspunkten är emellertid den att den riksomfattande planen i regel inte skall innehålla föreskrifter.

Målen och anvisningarna i den riksomfattande planen gäller enligt förslaget endast den egentliga social- och hälsovården. Det föreslås

att dessa mål och anvisningar inte längre tas in i den riksomfattande planen beträffande miljöhygien och miljöförvaltningen, som även de omfattas av planerings- och statsandelstagstiftningen. Orsaken härtill är att de lagar och andra stadganden som gäller dessa uppgifter behandlar närmast tillsynsätgärder och administration och denna verksamhet har just ingenting att göra med den service som riktas till enskilda personer. Därför skall det i det nya planerings- och statsandelssystemet inte längre vara nödvändigt att låta styrning som riktas till kommunerna beträffande miljöhygien och miljöförvaltningen ingå i den riksomfattande planen. Den sker på basis av andra stadganden om dessa uppgifter.

Vid sidan av styrningen av verksamheten skall den riksomfattande planen innehålla styrning av resurserna. Planen innehåller de statsandelsbelopp per invånare som utgör grunden för bestämmandet av den kalkylmässiga statsandelen till de enskilda kommunerna. I planen behandlas även anläggningsprojekt. Projekt med stora totalkostnader uppräknas i planen enligt nuvarande praxis och beträffande andra anläggningsprojekt ingår i planen endast den sammanlagda summan för projekt som påbörjas i hela landet. I den riksomfattande planen kan även ingå föreskrifter om maximiantalet anställda, om problem i anslutning till tillgången på personal som är i nyckelställning för serviceproduktionen klart äventyrar tillgången på jämbördig service i landets olika delar.

I den riksomfattande planen enligt förslaget ingår en uppskattning av de kostnader som ordnandet av verksamheten medför samt uppgifter om det antal anställda som ligger till grund för statsandelen. I den riksomfattande planen bestäms dessutom de statsandelsbelopp per invånare som utgör grund för beräkningen av statsandelen till de enskilda kommunerna.

Hittills har den riksomfattande social- och hälsovårdsplanen och realiseringsplanerna enligt den bestämt omfattningen av den kommunala social- och hälsovården enligt speciallagarna. När skyldigheten att utarbeta och underställa realiseringsplaner slopas i samband med denna reform, ändras härmed dock inte skyldigheten att ordna service, dess omfattning eller dess juridiska innebörd jämfört med nu läget. I enlighet med detta bestämmer kommunerna fortfarande om de resurser som skall anvisas för olika former av service med beaktande av de förpliktelser som uppställts i

speciallagarna. Beaktandet av dessa förpliktelser garanterar en jämbördig basservice oberoende av boningsort, social ställning och språk.

Beredningen av den riksomfattande planen sköts av de ministerier vars förvaltningsområden omfattar verksamhetsformer på vilka den föreslagna lagen skall tillämpas. Dessa ministerier är social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet sköter om sammanställningen av förslagen till planen och om föredragningen av planen för statsrådet.

1.2.2. Statsandelen

Det nuvarande statsandelssystemet enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården är kostnadsbaserat. Kommunerna och kommunalförbunden får statsandel för alla de kostnader som förorsakats av ordnandet av verksamhet enligt den realiseringsplan som fastställts av den statliga myndigheten. Genom förfarandet är staten samt kommunerna och kommunalförbunden bundna att svara även för överraskande risker i anslutning till verksamheten. Att den slutliga statsandelen klarläggs först i efterskott har dock inte på bästa sätt stött en rationell och decentraliserad ekonomiplanering i kommunerna och kommunalförbunden.

I social- och hälsovårdslagstiftningen är den centrala utgångspunkten att kommunen skall ordna service för sina invånare. Kommunen kan ordna denna service på många sätt, till exempel genom att producera den själv, genom att vara medlem i ett kommunalförbund eller genom att köpa service på annat håll. Beträffande verksamhet som ordnas av kommunalförbund betalas statsandel nu direkt till kommunalförbunden och inte till den kommun som använder servicen.

För att kommunen skall få större möjlighet än nu att besluta om sätten att ordna den service invånarna behöver, föreslås i den nya lagstiftningen att enbart kommunen är mottagare av statsandel för driftskostnader. Kommunalförbunden får statsandel för den verksamhet de ordnar i form av betalningsandelar och ersättningar som kommunerna betalar och som bestäms på grundval av medlemsskap i kommunalförbundet och utnyttjande av servicen.

Att statsandelarna i helhet betalas till kom-

munerna gör det även möjligt att bestämma statsandelarna kalkylmässigt enligt kommunens servicebehov. Storleken av den kalkylerade statsandelen kan även bestämmas på förhand såsom slutlig. Kommunen får redan före den ordnar en verksamhetsform uppgifter om hur mycket statsandel den förfogar över för skötseln av sina uppgifter. Statsandelen betalas utan ansökan.

Inom det kalkylmässiga statsandelssystemet måste grunderna för bestämmande av statsandelen i huvudsak beskriva behovet av social- och hälsovårdsservice. Så färskas uppgifter som möjligt om dessa faktorer skall regelmässigt fås från allmänt insamlad statistik för alla kommuner. En bestämningsfaktors värde får i allmänhet inte heller ändras på grund av enstaka administrativa beslut.

Enligt olika utredningar beskriver kommunens invånarantal och invånarnas åldersstruktur bäst behovet av social- och hälsovårdsservice i kommunen. Kommuninvånarnas åldersstruktur påverkar servicebehovet på ett betydande sätt både inom socialvården och hälsovården. Behovet av socialvårdsservice och av hälsovårdsservice bestäms dock inte på samma sätt i olika åldersgrupper och därför är det nödvändigt att granska dessa sektorer skilda från varandra, då de faktorer som påverkar statsandelens storlek bestäms. Uppgifter om kommuninvånarnas åldersstruktur fås direkt från befolkningsregistren.

Det finns också vissa andra faktorer som rätt klart beskriver servicebehovet. Inom socialvården är kommuninvånarnas inkomstnivå och andra faktorer som påverkar invånarnas utkomst av betydelse. Inom hälsovården beskriver invånarnas sjukfrekvens servicebehovet. Dessa faktorer ger inte uppgifter som direkt kan användas för bestämmande av statsandelen. Sålunda har man använt indirekta mått för att påvisa dessa faktorer, inom socialvården till exempel arbetslösheten och inom hälsovården sjukfrekvensen. Det föreslås att arbetslösheten och sjukfrekvensen används även vid bestämmandet av statsandelen till de olika kommunerna.

Vid sidan av faktorer som beskriver servicebehovet föreslås att man vid bestämmandet av den kalkylerade statsandelen använder faktorer som beskriver när kostnaderna för serviceproduktionen överstiger de sedvanliga. Dylika är enligt förslaget kommunens befolkningstäthet och areal.

En på förhand fastställd statsandel kan vara problematisk för kommunerna i fall då den allmänna kostnadsnivån har stigit väsentligt mera än vad som antogs då statsandelarna fastställdes. På samma sätt är det inte förnuftigt ur statens synpunkt att betala kommunerna statsandel på grundval av kostnader som överstiger de faktiska kostnaderna. För att förhindra sådana missförhållanden skall en på förhand fastställd statsandel kunna ändras, så att en ändring som i verkligheten inträffat i kostnadsnivån beaktas i efterhand. Av denna anledning föreslås i det nya statsandelssystemet stadganden, som säger att statsandelen utan ansökan korrigeras i efterhand så att den motsvarar den faktiska kostnadsutvecklingen.

De kostnader som ordnandet av social- och hälsovården medför kan ändras även av andra orsaker än ändringar i kostnadsnivån och ändringar i omfattningen och arten av verksamhet som planerats på förhand. Till exempel har sjukvårdens teknologiska utveckling för sin del medfört att hälsovårdens kostnader har stigit snabbare än den allmänna kostnadsnivån. Om dessa ändringar inte alls skulle beaktas, innebär det att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna så småningom ändras i en riktning som sannolikt är oförmålig för kommunerna. För att en sådan utveckling inte skall äga rum, föreslås i lagen stadganden, enligt vilka kostnadsfördelningen kvarstår på samma nivå som den är då lagen träder i kraft.

Erhållandet av statsandelar förutsätter nu att kommunerna utarbetar realiseringsplaner som skall underställas länsstyrelserna för fastställelse. På motsvarande sätt skall kostnaderna för verksamheten utredas årligen. På grundval av denna utredning fattar länsstyrelsen beslut om den slutliga statsandelen. Förfarandet medför mängder av improduktivt arbete både i kommunerna och kommunalförbunden samt vid länsstyrelserna.

Inom ett statsandelssystem som bestäms på kalkylerade grunder och där grunderna för statsandelen utgörs av uppgifter som fås ur allmänna datasystem kan man avstå från utarbetandet av dylika handlingarna till grund för statsandelen. Det innebär en betydande arbetskraftsinbesparing i kommunerna och kommunalförbunden samt vid länsstyrelserna.

Stadgandena om social- och hälsovårdens anläggningsprojekt har reviderats från början av 1990 så att förfarandet är enkelt och smidigt både för kommunerna och kommunalförbun-

den och för staten. Det föreslås att förfarandet kvarstår nästan som sådant i det nya planerings- och statsandelssystemet.

1.2.3. Ordlandet av social- och hälsovård

Kommunernas möjlighet att ordna sin verksamhet från egna utgångspunkter i större utsträckning än tidigare kan utökas genom att sådana stadganden som i detalj bestämmer hur den kommunala förvaltningen skall ordnas blir slopade. Dessa är de stadganden som finns i flera speciallagar och som bestämmer att förvaltningen ordnas med avvikelse från kommunallagen (953/76) och som innehåller betydligt noggrannare stadganden än den. Utgångspunkten kan anses vara den att kommunallagen med vissa undantag innehåller de nödvändiga stadgandena om hur kommunförvaltningen skall ordnas. Då kan man i speciallagarna rätt långt slopa de stadganden som har bestämt att förvaltningen skall ordnas på ett sätt som avviker från kommunallagen.

Vid revideringen av stadgandena om förvaltningen är det för trygghet av kommunmedlemmarnas påverkningsmöjligheter dock viktigt att för social- och hälsovården svarar ett organ bestående av förtroendevalda som satt sig in i just dessa frågor.

Med tanke på den personal som i väsentlig omfattning inverkar på ordlandet av den kommunala serviceverksamheten är det för kommunerna själva nödvändigt att personalen är tillräckligt stor och har tillräcklig yrkesskicklighet. Därför bör det i ett fall särskilt utredas hur nödvändiga stadgandena om bland annat personalstrukturen är. Till exempel är det i rätt stor utsträckning onödigt att ålägga kommunen skyldighet att inrätta tjänster med vissa benämningar. Av denna anledning har man i reformen utgått ifrån att strukturen hos och omfattningen av kommunernas och kommunalförbundens personal i regel inte längre skall styras av de statliga myndigheterna.

Samtidigt som de stadganden som styr kommunernas verksamhet upphävs och utvidgas, är det med avseende på dem som använder service nödvändigt att trygga tillgången på nödvändig basservice. Därför föreslås att det i samband med revideringen inrättas en grundskyddsnämnd som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet och i enskilda fall kan utreda om en kommun har ordnat basservicen

i den utsträckning och på den nivå som den allmänt har ordnats på annat håll i landet. Om kommunen konstateras ha försummat att ordna ändamålsenlig basservice och inte korrigerar bristerna, kan kommunens statsandel helt eller delvis återkrävas.

2. Nuläget

2.1. Planerings- och statsandelslagstiftningen

Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården, som trädde i kraft i början av 1984, har sammankopplat planeringen och statsandelen på ett intimt sätt. I enlighet med riktlinjerna i den av statsrådet godkända riksomfattande social- och hälsovårdsplanen och med beaktande av anvisningarna i den skall kommunerna och kommunalförbunden utarbeta en realiseringsplan för den egna verksamheten. Statsandel till kommunerna och kommunalförbunden betalas för kostnader som förorsakats av verksamhet enligt realiseringsplanen.

Social- och hälsovårdens planerings- och statsandelssystem har under sin giltighetstid ändrats så att kommunernas och kommunalförbundens verksamhetsmöjligheter har ökat och så att resurserna har kunnat användas på ett smidigare sätt än förr. Reformerna har genomförts genom ändringar av lagen eller den riksomfattande planen.

Genom den ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården som trädde i kraft i början av 1989 sammanslogs den riksomfattande planen för socialvården och den riksomfattande planen för hälsovården, som tidigare varit separata, till en riksomfattande plan för social- och hälsovården. Samtidigt underlättades kommunens eller kommunalförbundets möjlighet att få en fastställd realiseringsplan ändrad. Likaså utökades möjligheterna att justera statsandelsförskotten. Fattandet av beslut om ändring av användningsändamålet för kommuners och kommunalförbunds egendom överfördes från statsrådet till länsstyrelsen. Samtidigt slopades de riksomfattande serviceproducenternas realiseringsplaner.

Behandlingen av anläggningskostnadsprojekt förenklades genom den lag som trädde i kraft i början av 1990. Därmed slopades den mång-

dubbla och detaljerade behandlingen av dessa projekt inom den centrala statsförvaltningen.

I den riksomfattande planen för åren 1990—1994 utvidgades möjligheten att utnyttja personalen inom envar uppgiftsgrupp genom att antalet personalgrupper, som begränsar användningen av personalen, minskades. I samma plan gavs kommunerna även friare möjligheter än tidigare att genomföra driftskostnadsprojekt om 1,4—14,0 milj. mk genom att fullmakten att inleda projekt inte behövde fastställas särskilt för varje projekt. Användningen av köpta tjänster gjordes likaså smidigare än förut.

Genom de reformer som trädde i kraft i början av 1991 gavs kommunerna och kommunalförbunden omfattande möjligheter att överföra personal och fullmakter att inleda projekt mellan olika uppgiftsgrupper. Samtidigt blir det enklare än förut att övergå från användningen av egen personal till köpta tjänster och tvärtom. Dessutom överförs beslutanderätt från länsstyrelserna till kommunerna och kommunalförbunden. Denna utökning av den kommunala beslutanderätten fortsätter från ingången av år 1992.

De allmänna målen och anvisningarna i den riksomfattande planeringen har i synnerhet under de senaste åren minskats och förtydligats. De allmänna målen och direktiven har även förnyats så att de tydligare än förut utgör en social- och hälsovårdspolitiskt ändamålsenlig helhet.

Enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården innehåller planen de allmänna mål som skall uppställas för verksamheten samt anvisningar. I planen godkänns dessutom de nya resurserna för social- och hälsovården, till exempel ny personal och investeringar samt anvisningar om inriktningen av nya resurser. Personalen och projekten riktas enligt uppgiftsgrupp separat till socialservicen, miljöhygienien och miljövårdsförvaltningen, folkhälsoarbetet samt den specialiserade sjukvården.

Statsrådet godkänner den riksomfattande planen årligen i samband med avlämtandet av budgetpropositionen. Planen gäller de fem år som följer efter det år den godkänns.

Den riksomfattande planen utarbetas av social- och hälsovårdsministeriet, handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet. De centrala ämbetsverk som är underställda ministerierna har varit med i beredningen av den riksomfattande

planen. Social- och hälsovårdsministeriet sammanställer de olika ministeriernas förslag och föredrar den riksomfattande planen för statsrådet.

Kommunerna och kommunalförbunden utarbetar årligen en realiseringsplan för social- och hälsovården för verksamheten under de följande fem åren. Realiseringsplanen skall basera sig på social- och hälsovårdsbehoven inom kommunens eller kommunalförbundets verksamhetsområde. Dessutom skall planen anpassas till den riksomfattande planen.

I realiseringsplanen skall ingå en utredning över de nya arrangemang som behövs i kommunen eller kommunalförbundet för uppnående av de mål som ställts i den riksomfattande planen, en utredning över betydande ändringar i verksamheten, en utredning över förändringar i personalens storlek och planerade projekt samt en beräkning av kostnadernas och statsandelarnas totalbelopp. Personalen och projekten är i realiseringsplanen uppdelade i uppgiftsgrupper i enlighet med den riksomfattande planen.

Realiseringsplanen skall underställas länsstyrelsen för fastställelse. Realiseringsplanen skall fastställas oförändrad. Realiseringsplanen skall likväl lämnas utan fastställelse till den del den strider mot lag, förordning, gällande riksomfattande plan eller med stöd av den utfärdade anvisningar och till den del i planen ingår sådana personalökningar eller nya projekt som det inte är möjligt att genomföra med beaktande av de resurser som anvisats i den riksomfattande planen samt länets övriga kommuners och kommunalförbunds behov.

Länsstyrelsen betalar kommunerna och kommunalförbunden förskott på statsandel på grundval av den fastställda realiseringsplanen. Efter verksamhetsåret utarbetar kommunerna och kommunalförbunden en statsandelsutredning över de kostnader som verksamheten förorsakat. Statsandelsutredningen sänds till länsstyrelsen som på basis av utredningen fattar beslut om den slutliga statsandelen. Alla driftskostnader som åsamkats av verksamhet enligt realiseringsplanen berättigar till statsandel trots att de egentliga kostnaderna avviker från de beräknade kostnaderna i realiseringsplanen.

Statsandel har betalats till kommuner och kommunalförbund för en del av driftskostnaderna och kostnaderna för projekt som bestäms enligt bärkraftsklassen. Statsandelen är

på grundval av den temporära statsandelsskala som tillämpats från början av 1989 för kommuner i första bärkraftsklassen 66 % av kostnaderna och för kommunerna i tionde bärkraftsklassen 29 % av kostnaderna. Kommunalförbundens statsandel bestäms på grundval av medlemskommunernas bärkraftsklass.

Om kostnaderna enligt länsstyrelsens statsandelsbeslut avviker från de förskott på statsandel som betalats till kommunerna och kommunalförbunden, återbärs de förskott som betalats till för stort belopp till staten, och på grundval av förskott som betalats till för litet belopp betalar staten de statsandelar som saknas till kommunerna. I praktiken har de statsandelsförskott som baserar sig på uppskattningen av kostnaderna och statsandelen i den fastställda realiseringsplanen nästan regelmässigt avvikit från de egentliga kostnaderna.

Projekten indelas i två grupper, dvs. i anläggningskostnadsprojekt, vars totala kostnader överstiger 15 milj. mk 1991, och i driftskostnadsprojekt, vars kostnader är mellan 1,5 och 15 milj. mk. Kostnader för projekt som understiger 1,5 milj. mk ingår i driftskostnaderna och för dem betalas statsandel enligt samma grunder som för övriga driftkostnader. Det statsandelsförfarande som tillämpas på projekt reviderades till betydande delar från början av 1990.

Länsstyrelsen fastställer anläggningskostnadsprojekten för kommunerna och kommunalförbunden på grundval av den projektförteckning som godkänts i den riksomfattande planen. Länsstyrelsen fastställer driftskostnadsprojekten på grundval av kommunernas och kommunalförbundens förslag inom gränsen för den kvot för fullmakter att inleda projekt som tilldelats den. Beträffande anläggningskostnadsprojekten fastställs namngivna projekt och deras maximikostnader. Beträffande driftskostnadsprojekten fastställs endast den totala summan av fullmakten att inleda projekt, inom vars gränser kommunen eller kommunalförbundet kan genomföra de projekt de önskar.

Statsandel för ett projekt betalas för de fastställda kostnaderna eller för de egentliga kostnaderna, om de egentliga kostnaderna är lägre. Anläggningskostnadsprojektens kostnader följs i fråga om varje projekt. Beträffande driftskostnadsprojekten granskas endast de sammanlagda kostnaderna för projekt som genomförts inom gränserna för fullmakten att inleda projekt.

2.2. Lagstiftning om ordnande av verksamheten

I flera olika lagar stadgas att det är kommunernas uppgift att ordna social- och hälsovård. Som exempel kan nämnas socialvårdslagen, lagen om barndagvård, lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård. I dessa lagar stadgas på flera ställen rätt detaljerat bland annat om hur verksamheten skall organiseras, om personalen och om de avgifter som skall uppbäras för servicen.

Enligt socialvårdslagen ombesörjer socialnämnden uppgifter i anslutning till socialvården. I socialvårdslagen stadgas dessutom om delegeringen av nämndens uppgifter, om nämndens sektioner och om sektionernas medlemmar. I lagen stadgas även om kommunalförbundens nämnder. Det stadgas att en instruktion om anordnandet av socialvården är obligatorisk. Stadganden med i stort sett motsvarande innehåll finns i folkhälsolagen.

Det finns också rätt heltäckande stadganden om förvaltningen av den specialiserade sjukvården, som anförtratts kommunerna. Stadgandena bestämmer om förbundsstyrelsens ställning, om de nämnder som lyder under den samt om direktionerna för olika sjukhus och delansvarsområden. I lagen finns dessutom stadganden om de ekonomiska relationerna mellan kommunalförbundets medlemskommuner, som man kan avvika från på grundval av ett avtal.

I flera lagar finns stadganden om den personal som behövs i serviceproduktionen. Genom lagstiftningen bestäms om vissa obligatoriska tjänstebestämmelser, det finns stadganden om obligatorisk fortbildning för personalen och i vissa fall kan personalens behörighetsvillkor bestämmas på grundval av förordning.

De avgifter som skall uppbäras för servicen bestäms på grundval av stadganden i speciallagarna genom förordningar. Inom de flesta serviceformer är avgifterna fasta för alla som utnyttjar servicen, inom en del är avgifterna igen beroende av inkomsterna hos den som utnyttjar servicen. Kommunerna har just ingen möjlighet att avvika från de avgifter som stadgats genom förordning.

3. Ärendets beredning

Beredningen av ärendet ansluter sig till to-

talrevideringen av kommunernas statsandelssystem, som förutom social- och hälsovården även berör undervisnings- och kulturvårdsområdet samt kommunernas allmänna statsandelar. Beredningen av reformen av statsandelarna för social- och hälsovården har baserat sig på denna beredning av totalrevideringen, som det har redogjorts för i den regeringsproposition som gäller kommunala statsandelslagen och lagstiftning i anslutning till den.

Den direkta beredningen av reformen har baserat sig på förslagen den 7 juni 1990 från den arbetsgrupp som statsrådets kansli den 10 april 1990 tillsatt för beredningen av statsandelsreformen. Statsrådet fattade den 28 juni 1990 på grundval av förslagen från denna arbetsgrupp ett principbeslut om förnyelse av statsandelssystemet.

För verkställandet av statsrådets principbeslut tillsatte statsrådets kansli den 29 juni 1990 en ledningsgrupp som skulle bereda en totalrevidering av statsandelssystemet. I ledningsgruppen ingick representanter för statsrådets kansli, justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt kommunernas centralorganisationer.

Under ledningsgruppens ledning utarbetades på hösten 1990 förslag till regeringspropositioner om statsandelsreformen.

Om totalrevideringen av statsandelssystemet och de därtill anslutna utkasten till lagar inom inrikesministeriets, undervisningsministeriets samt social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden ordnades den 22 november 1990 ett tillfälle, dit ministerierna, vissa centrala ämbetsverk, länsstyrelserna, kommunernas centralorganisationer, fackorganisationerna och andra organisationer inbjöds. Vid tillfället framfördes 23 ställningstaganden, som nästan alla gick ut på att en totalreform av statsandelssystemet är nödvändig.

De förslag som utarbetats hösten 1990 avläts emellertid inte till riksdagen utan beredningen av statsandelsreformen fortsatte under år 1991. Statsrådets kansli tillsatte den 23 maj 1991 en ledningsgrupp som skulle fortsätta beredningen av statsandelsreformen. Den skulle i sitt arbete beakta statsrådets principbeslut av den 28 juni 1990 om statsandelsreformen samt det beredningsarbete som utförts i olika ministerier och kommunernas centralorganisationer därefter. I ledningsgruppen var med undantag av justitieministeriet samma instanser representerade som

i den ledningsgrupp som tillsatts den 29 juni 1990. Ledningsgruppen överlämnade sitt förslag om statsandelsreformen den 15 augusti 1991.

Jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet har deltagit i beredningen av de lagförslag som hör till deras förvaltningsområden. Dessutom har handels- och industriministeriet hörts om de ändringar som föreslagits i de lagar som hör till dess förvaltningsområde.

4. Propositionens organisatoriska verkningar

4.1. Ministerierna

En reform av planerings- och statsandelssystemet på det föreslagna sättet medför betydande verkningar både inom statsförvaltningen och kommunerna. Vid ministerierna beror de ändringar som reformen medför till största delen på förändringarna i planeringssystemet, eftersom ministeriernas direkta statsandelsuppgifter nu är rätt få och de inte heller just kommer att få nya uppgifter i anslutning till statsandelarna.

Beredningen av den riksomfattande planen sköts av social- och hälsovårdsministeriet, handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet samt av miljöministeriet. Av dessa minskar handels- och industriministeriets, jord- och skogsbruksministeriets samt miljöministeriets uppgifter i någon mån, eftersom den riksomfattande planen enligt förslaget i fortsättningen inte skall innehålla mål och anvisningar och inte heller föreskrifter gällande lagstiftningen inom dessa ministeriers förvaltningsområden. Eftersom även styrningen av resurserna minskar, innebär reformen i dessa ministerier att planeringsuppgifterna i anslutning till planerings- och statsandelslagen minskar. Av social- och hälsovårdsministeriet kräver beredningen av den riksomfattande planen däremot rätt långt samma arbetsinsats som tidigare.

Då statsandelarna fastställs kalkylmässigt får ministerierna som ny uppgift att utreda de årliga förändringarna i statsandelsbeloppen per invånare, vilka ligger till grund för den kalkylerade statsandelen till de enskilda kommunerna. Detta förutsätter att de kostnader som eventuella nya uppgifter medför utreds noggrannare

än förut, då de skall beaktas vid godkännandet av statsandelarna.

Att blanketterna och anvisningarna för de realiseringsplaner och statsandelsutredningar som ansluter sig till det nuvarande statsandelsystemet och annan styrning i anslutning till dem slopas, innebär att arbetet vid social- och hälsovårdsministeriet minskar i någon mån. Bestämmandet av statsandelsbeloppen per invånare i det nya statsandelssystemet samt bevakningen av kostnadsutvecklingen och upprätthållandet av kalkyleringssystem i anslutning här till är däremot en ny uppgift.

Enligt förslaget inrättas en separat grundskyddsnämnd i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Denna nämnd sammanträder endast då det konstateras att en enskild kommun har försummat att ordna ändamålsenlig basservice.

Reformen inverkar inte på de centrala ämbetsverken som lyder under ministerierna. Då socialstyrelsen och medicinalstyrelsen indrogs den 1 mars 1991 och då social- och hälsostyrelsen inrättades vid samma tidpunkt, framtogs det centrala ämbetsverket de sista uppgifterna i direkt anslutning till planerings- och statsandelssystemet. Social- och hälsostyrelsen upprätthåller, inhämtar och förädlar emellertid information som behövs bland annat i det riksomfattande beslutsfattandet, vilket stöder till exempel beredningen av den riksomfattande planen.

4.2. Länsstyrelserna

Den föreslagna förändringen innebär en betydande reform av arbetsuppgifterna vid länsstyrelserna. Länsstyrelserna fastställer nu kommunernas och kommunalförbundens realiseringsplaner och fattar statsandelsbesluten gällande dem. Enligt förslaget lämnar både realiseringsplanerna och statsandelsutredningarna över driftskostnaderna bort.

I det nya systemet beviljar länsstyrelserna statsandelarna för driftskostnader och fastställer fullmakterna att inleda anläggningsprojekt samt fattar statsandelsbesluten gällande anläggningsprojekt. Dessutom kan det i vissa fall bli aktuellt att fördela det maximala antalet anställda, som intar en viktig position med tanke på ordnandet av verksamheten, till kommunerna och kommunalförbunden. Då beräkningen av statsandelarna för driftskostnaderna rätt

långt sker med hjälp av automatisk databehandling, innebär de förnyade uppgifterna att en betydande arbetsinsats frigörs från de uppgifter som det nuvarande planerings- och statsandelssystemet krävt.

Vid länsstyrelserna frigörs en arbetsinsats som uppskattningsvis motsvarar 30—40 årsverken från statsandelsuppgifterna beträffande social- och hälsovården på grund av reformen.

4.3. Kommunalförvaltningen

Ur kommunernas och kommunalförbundens synvinkel förnyar det föreslagna planerings- och statsandelssystemet fullständigt de nuvarande procedurerna. Då det nuvarande planerings- och statsandelssystemet har varit uppgiftsbundet och krävt olika handlingar som skulle underställas de statliga myndigheterna eller sändas till dem, innebär slopandet av dessa handlingar att det administrativa arbetet på ett väsentligt sätt minskar och nyinriktas.

På grund av slopandet av realiseringsplanerna är kommunernas och kommunalförbundens social- och hälsovårdsplanering inte längre på nuvarande sätt bunden till den riksomfattande planen. Planeringen kunde organiseras så att den riktas uttryckligen till ordnandet av kommunernas och kommunalförbundens verksamhet samt betjänar beslutsfattandet gällande den. Eftersom statsandelarna enligt förslaget inte skall vara uppgiftsbundna, kan planeringen av verksamhetsformerna frigöras också till dessa delar.

Uppluckringen av stadgandena om ordnandet av den kommunala förvaltningen och sätten att ordna verksamheten ökar kommunernas möjligheter att ordna social- och hälsovårds-service på ett effektivare och lönsammare sätt än för närvarande. Uppluckringen av dessa stadganden gör det också möjligt att beakta skillnader mellan kommunerna vid ordnandet av service.

Effekterna av revideringen av stadgandena om ordnandet av den kommunala förvaltningen är rätt långt beroende av hur kommunerna utnyttjar sina utvidgade möjligheter. Kommunernas förvaltningsorganisationer kan förbli som tidigare eller så är det möjligt att helt förnya dem. Reformen erbjuder emellertid en betydande möjlighet att förnya servicesystemet och härigenom kan verksamheten i enskilda fall göras betydligt effektivare.

5. Propositionens ekonomiska verkningar

5.1. Hela den offentliga ekonomin

De allmänna ekonomiska verkningarna av totalrevideringen av statsandelssystemen på hela den offentliga ekonomin behandlas i propositionen om kommunala statsandelslagen. Av denna anledning behandlas här endast reformens stats- och kommunalekonomiska verkningar för social- och hälsovårdens del.

5.2. Statsekonomiska verkningar

Propositionen har inga direkta statsekonomiska verkningar. Reformen tillsammans med reformen av de andra statsandelssystemen ger i princip bättre möjligheter än nu att förutsäga utgiftsutvecklingen i statens budgethushållning. Ifall de utredningar som görs med fyra års mellanrum om hur kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna har bevarats förutsätter merfinansiering från staten, stiger statens utgifter mera än beräknat. Denna möjlighet påverkas centralt av hur snabbt social- och hälsovården utvecklas i kommunerna. Det kan dock tänkas att den social- och hälsovård som ordnas av kommunerna utvidgas i lugnare takt än den tidigare utvecklingsfarten, ifall statsandelarna till kommunerna bestäms kalkylmässigt.

Att statsandelssystemet förenklas administrativt minskar den arbetsinsats som statsandelsärendena kräver både vid ministerierna och länsstyrelserna. Utarbetandet av formulär för realiseringsplanerna och statsandelsutredningarna samt behandlingen av datasystemen för dem försvinner. Vid länsstyrelserna försvinner på motsvarande sätt behandlingen av realiseringsplanerna och statsandelsutredningarna. Detta medför kostnadsinbesparingar vars storlek är beroende av den kommande användningen av den inbesparade arbetskraften.

5.3. Kommunalekonomiska verkningar

För kommunen har propositionen betydande verkningar både direkt och indirekt. Av de direkta verkningarna är de viktigaste att den nuvarande genomsnittliga statsandelen för driftskostnaderna sjunker med ungefär sju pro-

centenheter, att statsandelarna även för kommunalförbundens utgifter betalas direkt till kommunerna samt att bestämmandet av statsandelen ändras från kostnadsbaserat till att vara beroende av kalkylmässiga faktorer. Dessutom ändrar statsandelsprocenterna för anläggningsprojekt jämfört med de nuvarande. Ändringen beträffande anläggningsprojekten höjer för de flesta kommunernas del statsandelarna. Till direkta ändringar kan även räknas de med tanke på helheten små inbesparingar som kommunerna och kommunalförbunden uppnår då dokumentproduktionen som hör till det nuvarande statsandelssystemet minskar.

Då man genom reformen överför nästan 15 % av statsandelarna för social- och hälsovårdens driftskostnader till den allmänna statsandelen och kompletteringen av skatteintäkterna, sjunker den nuvarande statsandelen som är ungefär 48 % i genomsnitt till ungefär 41 %. Detta innebär att jämfört med nuläget minskar den statsandel som betalas på grundval av social- och hälsovården i nästan alla kommuner, i de lägsta bärkraftsklasserna är minskningen störst.

Att den statsandel som betalas på grundval av social- och hälsovården sjunker ersätts å andra sidan med ändringarna i de sammanlagda beloppen av den allmänna statsandelen, kompletteringen av skatteintäkterna, understöd som är beroende av prövning och arrangemangen under övergångsperioden. Dessutom är avsikten att utjämna kommunernas allmänna statsandelar under sju år så att under ikraftträdelseåret skall varje kommuns statsandel vara ungefär på den nivå som föregått reformen och därefter skall de flesta kommunernas statsandel ändras gradvis till att bli rent kalkylmässig. För en del av kommunerna bevaras utjämningen av statsandelarna även efter övergångsperioden. På grund av detta har kommunerna tillräckligt med tid att anpassa sin verksamhet till en eventuell ändring i den totala statsandelen.

Då just statsandelen för social- och hälsovårdens driftskostnader minskar i de flesta kommuner, torde utvecklingen av den social- och hälsovård som kommunerna ordnar i betydande mån påverkas av hur mycket av statens allmänna finansieringsstöd som i olika kommuner riktas till ordnandet av social- och hälsovården. På kort sikt torde man dock inte kunna förvänta några väsentliga förändringar.

Att statsandelarna i sin helhet betalas till

kommunerna beräknas vara en bra drivfjäder för att man i kommunerna skall granska på vilket sätt det är ändamålsenligt att ordna social- och hälsovården samt lönsamheten. Detta kan stärka kommunernas grepp om kommunalförbundens verksamhet. Nuvarande praxis, då kommunalförbunden har fått statsandel direkt, har ofta lett till att tillräcklig uppmärksamhet inte har fästs vid kommunalförbundsutgifterna då kommunernas budgeter har utarbetats. Detta har medfört många olönsamma och oändamålsenliga procedurer.

Att de realiseringsplaner och statsandelsutredningar som ansluter sig till det nuvarande planerings- och statsandelssystemet lämnar bort innebär också att det administrativa arbetet minskar. Då realiseringsplanerna emellertid ansluter sig nära till kommunplaneringen och statsandelsutredningarna till boksluten, torde inte sloandet av dessa handlingar innebära några betydande kostnadsinbesparingar för enskilda kommuner och kommunalförbund.

Reformen kan tänkas ha många betydande indirekta verkningar i fråga om verksamhet, ekonomi samt efterfrågan på arbetskraft. Om deras former och omfång kan man i detta skede framföra högst grova uppskattningar. Dessa verkningar beror för sin del till avgörande del på hur kommunerna kommer att ordna sitt serviceutbud, hur faktureringen av service som i synnerhet sjukhuskommunalförbunden

säljer till kommunerna eventuellt ändrar samt på i vilken mån kommunerna under kommande år baserar ordnandet av servicen på lokal offentlig serviceproduktion.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

Samtidigt med denna proposition avlåtts till riksdagen en proposition med förslag till kommunal statsandelslag och lagstiftning som har samband med den samt en proposition med förslag till lag om finansiering av undervisnings- och kulturväsendet. I propositionerna föreslås att kommunernas allmänna statsandelar samt undervisnings- och kulturväsendets statsandelar förnyas enligt samma utgångspunkter som social- och hälsovårdens statsandelssystem. I alla statsandelssystemen bestäms statsandelarna kalkylmässigt och de betalas i regel direkt till kommunerna.

Propositionen har uppgjorts så att den skall behandlas tillsammans med propositionen om lagen om statsandelar till kommunerna och lagstiftning som har samband med den, eftersom vissa stadganden i den föreslagna kommunala statsandelslagen enligt denna proposition skall tillämpas i planerings- och statsandelssystemet angående social- och hälsovården.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Tillämpningsområde.* Avsikten är att tillämpa lagen på planeringen av och statsandelen för den lagstadgade social- och hälsovården med vissa smärre undantag. Dessutom omfattar lagen på samma sätt som den nu gällande lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården, nedan planerings- och statsandelslagen, förvaltningsuppgifter inom miljöhygien och miljövården. Eftersom

lagen ändå inte täcker riktigt allt ordnande av social- och hälsovården, föreslås i lagen ett stadgande om att den tillämpas endast på sådan verksamhet för vars vidkommande så uttryckligen stadgas i speciallagen i fråga.

Den statsandel som avses i lagen är en kalkylerad statsandel, som beviljas kommunerna för driftskostnaderna och som har beräknats på grundval av kalkylmässiga kostnadsfaktorer som beskriver behovet av social- och hälsovårdsservice, samt en statsandel som erläggs kommuner och kommunalförbund för investeringar.

Beträffande planeringen gäller lagen i huvudsak den riksomfattande planeringen av social- och hälsovården. Kommuner och kommu-

nalförbund skall kunna planera och ordna sin egen verksamhet i enlighet med de principer som den riksomfattande planeringen utvisar och med beaktande av de lokala förhållandena.

Funktioner inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde som omfattas av denna lag är till exempel den socialservice varom stadgas i socialvårdslagen, barnskyddet, barndagvården, specialomsorgerna om utvecklingsstörda, handikappservicen, missbrukarvården, det kommunala utkomstskyddet, nykterhetsarbetet, folkhälsoarbetet och vissa andra funktioner som lyder under kommunens hälsovårdsnämnd samt den specialiserade sjukvården. Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde omfattar lagen de uppgifter som hör till veterinärvården. Inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde omfattar lagen livsmedels- och konsumtionsvaruövervakningen. Inom miljöministeriets förvaltningsområde tillämpas lagen på miljövårdsförvaltningen.

Lagen omfattar alltså även vissa andra än social- och hälsovårdens funktioner, vilka hör till olika förvaltningsområden inom statsförvaltningen. Dessa övriga funktioner är av betydligt mindre omfattning än social- och hälsovårdsservicen. Dessutom innebär de närmast övervakning och administration. Därför nämns de inte särskilt varken i lagens namn eller i lagtexten.

2 §. *Förhållandet till kommunala statsandelslagen.* Inom social- och hälsovården är den föreslagna lagen en allmän lag om planering och statsandel som innehåller stadganden om planering samt de centrala stadgandena om statsandel. Samtidigt med denna lag har man berett ett förslag till kommunal statsandelslag, och avsikten är att den skall träda i kraft samtidigt som denna lag. Avsikten är att kommunala statsandelslagen skall utgöra en allmän statsandelslag, vars stadganden tillämpas även på annan statsandelsverksamhet, om så särskilt stadgas i lagen.

Avsikten är att på verksamhet enligt denna lag tillämpa vissa stadganden av teknisk natur som närmast gäller förfaringssätt i kommunala statsandelslagen.

På social- och hälsovården tillämpas fortfarande även andra allmänna lagar som gäller alla förvaltningsområden, till exempel kommunallagen.

3 §. *Social- och hälsovårdens resurser.* Kommunerna får enligt denna lag statsandel på

grundval av verksamhet enligt speciallagarna för social- och hälsovården. Statsandelen bestäms kalkylmässigt på grundval av faktorer som närmast beskriver servicebehovet. Den statsandel som kommunerna får skall dock inte vara bunden till ordnandet av social- och hälsovården.

Eftersom grunden för utbetalningen av statsandel ändå skall vara ordnandet av den social- och hälsovårdsservice som stadgas som kommunens uppgift, föreslås i lagen ett stadgande enligt vilket varje kommun skall anvisa resurser för den social- och hälsovård som ligger till grund för statsandelen. Resurserna definieras inte noggrannare i lagen, men utgångspunkten är fortfarande att kommunen liksom nu anvisar de resurser som behövs vid ordnandet av den service som stadgas som kommunens uppgift i speciallagarna. Uppfyllandet av dessa förpliktelser varsom stadgas i speciallagarna garanterar alla som utnyttjar servicen likadan basservice oberoende av boningsort, social ställning och språk.

I enlighet med det ovan sagda är avsikten med stadgandet inte att utvidga kommunernas skyldighet att ordna social- och hälsovårdsservice. Stadgandet skall enbart betona det att kommunerna förväntas fortfarande för egen del reservera resurser för den social- och hälsovårdsverksamhet som utgör grunden för deras statsandel.

4 §. *Ordnande av verksamheten.* Enligt den gällande planerings- och statsandelslagen kan kommunen ordna verksamheten själv, genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner, genom att vara medlem i ett kommunalförbund som sköter verksamheten eller genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, ett kommunalförbund eller en annan offentlig eller privat serviceproducent. På motsvarande sätt kan även ett kommunalförbund skaffa service från annat håll. På grundval härav får kommunerna och kommunalförbunden statsandel för den verksamhet som ordnas på olika sätt.

I 4 § 1 mom. i lagen föreslås ett stadgande om sätten att ordna service liksom i den gällande lagen. Sålunda kan kommunerna och kommunalförbunden ordna den verksamhet som omfattas av denna lag på det sätt de önskar, antingen själva, i samarbete med andra kommuner eller genom att skaffa service på annat håll.

I paragrafens 2 mom. föreslås på samma sätt

som i den gällande lagen att stadgandena om ordnande av service även gäller kommunalförbund inom social- och hälsovårdsbranschen.

Då kommunerna och kommunalförbunden ordnar sin verksamhet på olika sätt är det viktigt för de personer som utnyttjar servicen att den är tillräckligt bra oberoende av hur den är ordnad. Av privat social- och hälsovårdsservice har man i lagstiftningen inte till alla delar krävt samma kvalitativa nivå som av kommunal verksamhet. För att all service som bekostas med offentliga medel skall uppfylla samma kvalitativa minimikrav, föreslås i paragrafen ett stadgande, enligt vilket service som skaffas från privat håll skall motsvara den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Då kommunen och kommunalförbundet ordnar service på det sätt som avses i 1 mom. 4 punkten genom att skaffa den från en privat serviceproducent uppstår för kommunen och kommunalförbundet skyldighet att betala ersättning för den anskaffade servicen till den privata serviceproducenten. Privata serviceproducenter säljer ofta service även direkt till privatpersoner. I sådana fall är den privatperson som utnyttjat servicen också skyldig att betala ersättning till serviceproducenten. I vissa fall då en privatperson utan hänvisning eller betalningsförbindelse från kommunen vänt sig till direkt till en serviceproducent som också säljer service till kommunen har det emellertid uppstått oklarhet om vem som är skyldig att betala ersättning för den service som getts av den privata serviceproducenten. Av denna anledning föreslås att det för tydlighetens skull i lagen intas ett stadgande enligt vilket kommunen är skyldig att betala ersättning endast då den uttryckligen hänvisat personen till privat service.

2 kap. Planering

5 §. *Riksomfattande plan.* Enligt lagförslaget skall statsrådet årligen godkänna en riksomfattande plan för anordnande av social- och hälsovården för de följande fyra åren. Planen är främst ett redskap för social- och hälsovårdens riksomfattande målsättning, som för kommunerna och kommunalförbunden visar statsrådets syn på de nyaste och mest eftersträvanvärda utvecklingsriktningarna för social- och hälsovården. Dessutom skall planen innehålla

de viktigaste bestämningsgrunderna för uträkningen av kommunernas statsandelar.

Godkännandet av den riksomfattande planen sker i samband med att statens budgetpropositionen avläts. Enligt lagen om ändring av VI kap. Regeringsformen för Finland, som träder i kraft den 1 mars 1992, ändras den finska benämningen på statsbudgeten från valtion tulo- ja menoarvio till valtion talousarvio. Detta samtidiga beslutsfattande garanterar att saklösningarna i den riksomfattande planen och budgetpropositionen sammanfaller. Det föreslagna förfarandet motsvarar det förfarande som tillämpas redan nu och som har visat sig fungera väl.

Den riksomfattande planen skall omfatta en fyraårsperiod i stället för den nuvarande riksomfattande planens femårsperiod. Motiveringen till den föreslagna ändringen är att på detta sätt knyts den riksomfattande planeringen av social- och hälsovården ännu fastare till verksamhets- och ekonomiplanerna för statens olika förvaltningsområden, vilka uppgörs för fyra år i sänder.

6 §. *Den riksomfattande planens innehåll.* Den riksomfattande planen enligt propositionen avviker betydligt från den riksomfattande planen enligt den gällande planerings- och statsandelslagen, även om namnet på dokumentet föreslås vara detsamma som tidigare. I planen skall ingå de viktigaste riksomfattande målen och anvisningarna för verksamheten och utvecklandet av den samt den information som är viktigast för bestämmande av statsandelarna. Den riksomfattande planen enligt förslaget innehåller betydligt mindre bindande styrning av kommunerna än den nuvarande.

Det nuvarande planeringssystemet baserar sig rätt långt på statlig styrning av innehållet i och resurserna för kommunernas och kommunalförbundens verksamhet. I planeringssystemet enligt förslaget avstår man till största delen från denna bindande styrning. Bindande styrning av verksamheten skall vara möjlig endast på grundval av de individualiserade stadganden om bemyndigande som ingår i lagen. Styrningen av resurser riktas närmast till reglering av investeringar som omfattas av kommunernas och kommunalförbundens statsandel.

I paragrafens 1 mom. föreslås stadganden om planens innehåll som följer:

Punkt 1. Enligt förslaget innehåller den riksomfattande planen mål och anvisningar för anordnandet av social- och hälsovården, vilka

utgör en betydande del av styrningen av social- och hälsovårdsverksamheten. Målen betjänar i första hand den strategiska planeringen och uppdragandet av verksamhetslinjer. Anvisningarna skall vara något mera detaljerade än målen och berör till exempel ordnandet av olika serviceformer och utkomstskydd. Med hjälp av målen och anvisningarna ger statsrådet uttryck för sin social- och hälsovårdspolitiska linje och försöker styra kommunernas verksamhet i denna riktning.

Målen och anvisningarna i den riksomfattande planen skall inte direkt binda kommunerna och kommunalförbunden. Kommunerna och kommunalförbunden skall med beaktande av de lokala förhållandena kunna ordna sin verksamhet på det sätt de anser vara bäst. Målet är dock att samma huvudprinciper tillämpas på olika håll i landet så att alla medborgare åtminstone har tillgång till likadan basservice oberoende av var de är bosatta.

Punkt 2. Enligt förslaget kan den riksomfattande planen även innehålla föreskrifter som riktar sig till kommuner och kommunalförbund. Föreskrifterna kompletterar speciallagarna om ordnandet av social- och hälsovården som till vissa delar är vida ramlagar. Lagarna har fått sitt innehåll från den praktiska verksamheten och den fortsatta utvecklingen av verksamheten har inneburit att lagarnas betydelse i sak har utvecklats på motsvarande sätt. Som exempel kan nämnas den specialiserade sjukvården, där den fortsatta utvecklingen inom medicinen har inneburit en betydande utveckling av den specialiserade sjukvården utan att man genom lagstiftningen har behövt ingripa i serviceinnehållet.

Det har emellertid förekommit vissa situationer då speciallagarnas stadganden och de kommunala myndigheternas verksamhet inte har garanterat att sådana nya verksamhetsformer som är nödvändiga för befolkningens sociala välfärd och hälsa har startats i tillräckligt stor omfattning i hela landet. I sådana situationer har man i den riksomfattande planen gett kommunerna och kommunalförbunden bindande föreskrifter, med hjälp av vilka man kunnat garantera att denna service ordnas rätt snabbt i hela landet. Sådana föreskrifter har till exempel inom socialvården givits om ordnandet av boendeservice och inom hälsovården om ordnandet av bröstcancerscreening. Motsvarande situationer kan uppstå även i fortsättningen och då är det viktigt att kommunerna

och kommunalförbunden smidigt kan meddela föreskrifter om nödvändiga åtgärder.

I den riksomfattande planen finns det enligt förslaget sådana föreskrifter om service enligt speciallagarna endast när det i speciallagen finns ett uttryckligt stadgande om bemyndigande att meddela föreskrifter. Förfarandet motsvarar då det förfarande som i lagen om åtgärder som gäller myndigheternas föreskrifter och anvisningar (573/89) stadgas för meddelandet av föreskrifter som gäller kommuner och kommunalförbund trots att nämnda lag inte gäller statsrådets föreskrifter.

I det skede då lagen träder i kraft finns det emellertid ingen avsikt att ta in stadganden om bemyndigande att meddela föreskrifter i speciallagarna.

Punkt 3. Enligt lagförslaget bestäms de statsandelar som betalas till kommunerna kalkylmässigt. Statsandelarna enligt åldersgrupp och det genomsnittliga statsandelsbeloppet per invånare som bestäms enligt sjukfrekvensen ligger till grund för uträkningen av statsandelarna till de olika kommunerna. Dessa belopp enligt åldersgrupp och det genomsnittliga statsandelsbelopp som bestäms enligt sjukfrekvensen liksom bedömningen av de kostnader som verksamheten medför och de sammanlagda statsandelarna ingår i den riksomfattande planen.

Punkt 4. Enligt förslaget uppskattas i den riksomfattande planen det totalantal anställda som behövs för ordnande av social- och hälsovården. Social- och hälsovården är mycket arbetskraftsintensiv och ungefär två tredjedelar av kostnaderna för ordnande av verksamheten föranleds av personalens lönekostnader. Med hjälp av antalet anställda kan man således rätt långt påverka omfattningen av hela verksamheten och kostnaderna. Uppskattningarna av antalet anställda i den riksomfattande planen skall dock inte vara bindande för enskilda kommuner och kommunalförbund. De kan i fortsättningen inrätta tjänster och avlöna personal i arbetsavtalsförhållande samt skaffa service på annat håll oberoende av de statliga myndigheternas beslut. Undantaget utgörs av sådan personal som det redogörs för nedan och om vars storlek bindande föreskrifter kan meddelas.

Uppskattningen i den riksomfattande planen om det totala antalet anställda skall dock vara bindande för kommunerna och kommunalförbunden då statsandelarna för hela landet bestäms på det sätt som stadgas i 18 §.

Punkt 5. Anläggningsprojekt inom social- och hälsovården som är nödvändiga för att kommunerna och kommunalförbunden skall kunna ordna verksamheten skall omfattas av särskild statsandel. Anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora, de maximikostnader för dessa projekt som berättigar till statsandel och inledningsåren uppräknas i den riksomfattande planen. För mindre projekt nämns i planen maximibeloppet av kostnaderna i hela landet, dvs. det belopp inom vars gränser dylika projekt kan genomföras. Förslaget motsvarar i sak nuläget.

Punkt 6. De nya anläggningsprojekt som utvisas i den riksomfattande planen och vid behov antalet sådana anställda som avses i 3 mom. fördelas på länsstyrelserna som vidarefördelar dem på kommunerna och kommunalförbunden. De principer som social- och hälsovårdsministeriet skall iaktta vid fördelningen av resurser till länen och som länsstyrelserna skall iaktta vid vidarefördelningen av resurser till kommunerna och kommunalförbunden godkänns i den riksomfattande planen. På så sätt kan statsrådet påverka fördelningen av resurser till landets olika delar. Förslaget motsvarar i sak nuläget.

I paragrafens 2 mom. föreslås ett stadgande som kompletterar 1 mom. 5 punkten. Enligt det definieras i den riksomfattande planen beloppet av minimikostnaderna för anläggningsprojekt samt det belopp som utgör nedre gräns för att anläggningsprojekt skall anses som stora vad totalkostnaderna beträffar. I planen skall också ingå en uppskattning av den statsandel som skall erläggas för anläggningsprojekt. Förslaget motsvarar i sak nuläget.

Skillnaden jämfört med nuläget vore emellertid den att enligt förslaget behöver i den riksomfattande planen inte längre uppges den nivå på byggnadskostnadsindex som ligger till grund för fastställande av kostnaderna för anläggningsprojekt. Denna ändring beror på att då anläggningsprojektförfarandena inom undervisnings- och kulturväsendet och social- och hälsovården förenhetligas, föreslås att man inom social- och hälsovårdens anläggningsprojekt frångår den årliga justeringen av de kostnader för pågående projekt som berättigar till statsandel. Effekten av den tid det tar att uppföra ett projekt på kostnaderna beaktas i fortsättningen redan då de kostnader som berättigar till statsandel godkänns i den riksomfattande planen.

Enligt paragrafens 3 mom. kan den riksomfattande planen innehålla föreskrifter om maximiantalet sådana anställda som är av central betydelse för serviceproduktionen men som på grund av bristen på yrkesskickliga personer inte kan fås i tillräckligt stor omfattning i olika delar av landet om detta klart äventyrar tillgången till jämbördig service i landets olika delar. En sådan situation som avses i lagförslaget har på 1980-talet gällt antalet läkare.

7 §. Beredning av den riksomfattande planen. Den riksomfattande planen bereds fortfarande av de berörda ministerierna till de delar deras förvaltningsområden omfattar uppgifter som denna lag gäller. Social- och hälsovårdsministeriet sammanställer planen utgående från de olika ministeriernas beredning och föredrar den för statsrådet.

Social- och hälsovårdsministeriet skall i samband med sammanställningen av den riksomfattande planen höra kommunernas centralorganisationer. Detta garanterar att åsikterna hos kommunerna, som ansvarar för ordnandet av social- och hälsovårdsservicen, beaktas vid beredningen av det dokument som påverkar verksamheten på ett centralt sätt.

De berörda ministerierna skall lämna sina förslag om den riksomfattande planen till social- och hälsovårdsministeriet senast den 15 mars. Tiden för inlämnandet av förslag ansluter sig till tidtabellen för beredningen av budgetpropositionen så att ministeriernas förslag till följande statsbudget blir klara vid samma tid.

8 §. Den regionala fördelningen av resurser. De nya resurser för social- och hälsovården som årligen godkänns i den riksomfattande planen, till exempel maximibeloppen av kostnaderna för anläggningsprojekt samt sådan personal om vars maximala omfattning föreskrifter har meddelats, skall fördelas på kommunerna och kommunalförbunden. I lagrummet stadgas om förfarandet när dessa resurser fördelas. Enligt förslaget fördelar social- och hälsovårdsministeriet resurserna mellan länsstyrelserna som fördelar dem vidare mellan kommunerna och kommunalförbunden.

Vid fördelningen av nya anläggningsprojekt och antal anställda skall både social- och hälsovårdsministeriet och länsstyrelserna iaktta de grunder för den regionala fördelningen som godkänts i den riksomfattande planen. På så sätt riktas resurserna till landets olika delar i

enlighet med de principer som godkänts av statsrådet.

Förslagen i paragrafen motsvarar i sak nuläget.

3 kap. Statsandel för driftskostnader

9 §. *Mottagare av statsandel.* Kommunerna får årligen statsandel för driftskostnaderna för social- och hälsovården utan ansökan. Denna statsandel bestäms i enlighet med kalkylmässiga grunder.

Att statsandel för driftskostnader betalas endast till kommuner innebär en avvikelse från den nu rådande situationen, då statsandel för driftskostnader även betalas till kommunalförbund inom social- och hälsovårdens område. Att statsandelen i helhet betalas till kommunerna betonar kommunernas ansvar som verksamhetsarrangörer och kommunens möjlighet att ordna verksamheten på det sätt den anser vara bäst samt ger kommunerna bättre möjligheter än tidigare att påverka kommunalförbundens verksamhet.

10 §. *Godkännande och justering av statsandelar.* I den riksomfattande planen bestäms de markbelopp per invånare som ligger till grund för fastställande av kommunernas statsandelar och som bestäms enligt åldersgrupp separat för socialvården och hälsovården samt det genomsnittliga statsandelsbelopp per invånare som bestäms enligt sjukfrekvensen, vilket inverkar på statsandelen för hälsovården.

De statsandelar enligt åldersgrupp och det genomsnittliga statsandelsbelopp enligt sjukfrekvensen som skall tillämpas det år lagen träder i kraft baserar sig enligt förslaget på de markbelopp som uträknats enligt 1989 års kostnadsnivå enligt 45 § i övergångsstadgandena i denna lag. Under senare år kan förhållandena mellan olika åldersgrupper ändras, om till exempel nya serviceformer riktas endast till vissa åldersgrupper eller om förhållandena mellan olika åldersgrupper konstateras ha förändrats.

Då statsandelsbeloppen för det kommande året godkänns i den riksomfattande planen skall utgångspunkten vara de statsandelar som godkänts i den föregående riksomfattande planen. Då dessa statsandelar justeras tas ändringen i omfattningen och arten av statsandels-

uppgifterna samt i kostnadsnivån i betraktande på det sätt som stadgas i 5 § kommunala statsandelslagen.

Vid godkännandet av statsandelsbeloppen beaktas den ändring i kostnadsnivån som inträffat samt som beräknas inträffa fram till slutet av verksamhetsåret samt förändringen i verksamhetens omfattning och art. En förändring i verksamhetens omfattning eller art kan basera sig till exempel på lag eller den riksomfattande planen.

De statsandelar enligt åldersgrupp som godkänts för verksamhetsåret och det genomsnittliga statsandelsbelopp som bestäms enligt sjukfrekvensen justeras i efterhand både under och efter verksamhetsåret på det sätt som stadgas i 4 § kommunala statsandelslagen. Genom justeringarna garanterar man att statsandelarna följer den ändring som inträffat i kostnadsnivån samt förändringen i verksamhetens omfattning och art så bra som möjligt.

Statsandelarna justeras årligen före utgången av oktober genom att den riksomfattande planen för året ändras.

11 §. *Statsandelar enligt åldersgrupp.* I syfte att fastställa kommunernas kalkylmässiga statsandel godkänns i den riksomfattande planen statsandelarna enligt åldersgrupp separat för socialvården och för hälsovården. Att de statsandelar enligt åldersgrupp som ligger till grund för statsandelen beviljas särskilt för socialvården och för hälsovården beror på att behovet och användningen av service accentueras på olika sätt. Inom socialvården riktar sig servicebehovet på grundval av barndagvården i synnerhet till barn under skolåldern. En annan betydande grupp som utnyttjar servicen är åldringarna. Inom hälsovården ligger servicebehovet igen hos den äldre befolkningen.

Statsandelarna enligt åldersgrupp godkänns inom socialvården för varje 0—6-åring, 7—64-åring, 65—74-åring och varje person som fyllt 75 år.

Inom hälsovården godkänns statsandelarna likaså enligt åldersgrupp för varje 0—6-åring, 7—64-åring, 65—74-åring och varje person som fyllt 75 år.

12 §. *Statsandel till kommuner.* Statsandelen för kommunens driftskostnader bestäms på grundval av faktorer som separat utvisar socialvårdens och hälsovårdens behov. Statsandelen betalas dock till kommunen utan ansökan som en helhet. Att statsandelen för driftskostnaderna för social- och hälsovården be-

stäms på grundval av servicebehovet och vissa andra faktorer betyder att statsandelen inte längre följer de faktiska kostnaderna i en enskild kommun. Kommunens skyldigheter beträffande social- och hälsovården bestäms fortfarande på grundval av speciallagarna.

Den statsandel som bestäms på grundval av socialvården uträknas genom att de statsandelar enligt åldersgrupp som godkänts i den riksomfattande planen multipliceras med antalet invånare som hör till åldersgruppen i fråga. De siffror som fås adderas och summan multipliceras ytterligare med de koefficienter som bestäms enligt kommunens arbetslöshetsgrad och bärkraftsklass. Det erhållna markbeloppet är den kalkylerade statsandelen för kommunens socialvård.

Den statsandel som bestäms på grundval av hälsovården beräknas på motsvarande sätt genom att de statsandelar enligt åldersgrupp som godkänts i den riksomfattande planen multipliceras med antalet invånare i kommunen som hör till åldersgruppen i fråga. De erhållna beloppen sammanräknas. Till summan adderas ett belopp som beräknas genom att det genomsnittliga statsandelsbelopp som bestäms enligt sjukfrekvensen multipliceras med koefficienten enligt kommunens sjukfrekvens och kommunens invånarantal. Det erhållna talet multipliceras separat med de koefficienter som bestäms enligt befolkningstäthet och areal och de erhållna beloppen adderas till bastalet. Statsandelen för hälsovården fås genom att det tal som avses ovan multipliceras med en koefficient som motsvarar kommunens bärkraftsklass.

13 §. *Koefficient enligt arbetslöshetsgrad.* Kommunens arbetslöshetsgrad påverkar den statsandel som bestäms på grundval av kommunens socialvård, om kommunens arbetslöshetsprocent överstiger arbetslöshetsprocenten i hela landet. Användningen av en koefficient som bestäms enligt arbetslöshetsgraden beror på att med hjälp av den kan man beakta en betydande faktor som beskriver kommuninvånarnas utkomst och sålunda låta även en faktor som påverkar det totala utkomststöd som kommunen erlägger ingå i bestämningsgrunderna för statsandelen. Trots att det vid sidan av arbetslösheten finns även andra faktorer som påverkar omfattningen av ordnandet av socialvård, skulle det bli problematiskt att ta dem i bruk framför allt därför, att det inte går att få entydiga uppgifter om dem ur allmän statistik beträffande alla kommuner.

Arbetslöshetskoefficienten har bestämts så att den i hela landet ökar den statsandel som bestäms på grundval av socialvården med i genomsnitt ca två procent.

Om kommunens arbetslöshetsprocent är högst så stor som hela landets arbetslöshetsprocent är koefficienten ett, och arbetslösheten inverkar inte på kommunens statsandel. Om kommunens arbetslöshetsprocent överskrider hela landets arbetslöshetsprocent, höjs koefficienten och då ökar kommunens statsandel. Koefficienten räknas enligt en formel i lagen.

Vid uträkningen av koefficienten enligt arbetslöshetsgraden används den genomsnittliga arbetslöshetsprocenten för det år som börjat två år före verksamhetsåret. Arbetslöshetsprocenten fås ur arbetsministeriets statistik.

14 §. *Sjukfrekvenskoefficient.* Inom hälsovården inverkar befolkningens sjukfrekvens på ett centralt sätt på servicebehovet. Sjukfrekvensen och mätningen av den har utretts på ett omfattande sätt i olika sammanhang. Det finns flera måttstockar som beskriver sjukfrekvensen. Av dem kan nämnas den andel av befolkningen i arbetsför ålder som har invalidpension, den andel av befolkningen som får specialersättning för mediciner, antalet sjukdagar i förhållande till befolkningen samt olika uppgifter om utnyttjandet av hälsovårdsservicen. Av bestämningsgrunden för den kalkylerade statsandelen förutsätts bland annat att uppgiften inte kan ändras på grund av administrativa beslut. Av denna anledning lämpar sig inte de förstnämnda sjukfrekvensindikatorerna som bestämningsgrund för statsandelen. Uppgifterna om utnyttjandet av hälsovårdsservicen lämpar sig inte heller som bestämningsfaktor för statsandelen, eftersom de snarare beskriver serviceutbudet.

Det åldersdifferentierade dödstalet började på 1970-talet användas i England som central fördelningsgrund för den regionala inriktningen av resurserna för hälsovården. Sedermera har användningen av detta kriterium spritt sig även till andra länder. I Finland började det åldersdifferentierade dödstalet användas i beslutsfattandet inom förvaltningen 1989 då resurserna för hälsovården i den riksomfattande planen fördelades mellan länen.

Trots att många bristfälligheter är förknippade med användningen av mortalitetskriteriet, anses det fortfarande som det mest användbara vid beskrivningen av servicebehovet till följd av sjukfrekvensen. Det kan nämnas att till exem-

pel i Holland, där man som bäst håller på och förbereder en övergång till ett obligatoriskt hälsoförsäkringssystem, kommer man att ta det åldersdifferentierade dödstalet till ett kriterium vid fördelningen av de obligatoriska premieinkomster som inflyter till centralfonden på de organisationer som köper hälso-service.

Då hela landets åldersdifferentierade dödstal betecknas med en etta, varierar detta relationstal mellan 0,8 och 1,25 i de olika kommunerna. Mortaliteten är större i landets östra delar än i resten av landet. Till exempel i Kuopio och Norra Karelen överstiger det åldersdifferentierade dödstalet i nästan alla kommuner landets medelvärde. Däremot är det åldersdifferentierade dödstalet till exempel endast i knappt tio av Vasa läns 57 kommuner högre än landets medelvärde. Användningen av det åldersdifferentierade dödstalet betyder att närmast kommunerna i östra Finland får mera per invånare av den statsandel som utdelas på grundval av sjukfrekvensen än kommunerna i Åbo och Björneborgs samt Vasa län. Som störst skulle skillnaden vara ca 200 mk per invånare.

Det åldersdifferentierade dödstalet räknas ut enligt följande formel:

$$KI_i = \frac{\sum_k k_{ik}}{\sum_j \frac{\sum_k K_{jk}}{\sum_k P_{jk}}} \sum_k P_{ijk}$$

Förkortningar i schemat:

KI_i = det åldersdifferentierade dödstalet i kommunen i

k_{ik} = antalet döda i kommunen i år k

K_{jk} = döda i hela landet i åldersgrupp j år k

P_{jk} = hela landets folkmängd i åldersgrupp j år k

P_{ijk} = kommunens i folkmängd i åldersgrupp j år k

De åldersgrupper som används i kalkylen omfattar fem år (t.ex. 0—4-åringar, 5—9-åringar).

Då det åldersdifferentierade dödstalet för kommuninvånare är detsamma som det åldersdifferentierade dödstal för hela landets befolkning är sjukfrekvenskoefficienten ett. Om döds-

talet för kommuninvånare avviker från dödstalet för hela landets befolkning, ändras koefficienten i enlighet med avvikelsen.

Vid bestämmandet av koefficienten används kumulativt medelvärdena från de fem senaste år de är tillgängliga, för att de årliga tillfällighetsfaktorerna i synnerhet i små kommuner inte skall inverka för mycket på värdet av koefficienten. Därför används uppgifterna från den femårsperiod som börjat sex år före verksamhetsåret vid bestämningen av koefficienten.

15 §. *Koefficient enligt befolkningstäthet.* Den koefficient som bestäms enligt befolkningstätheten höjer kommunens statsandel om befolkningstätheten är lägre än fyra invånare per kvadratkilometer land. Motivet till en höjning av statsandelen på grundval av låg befolkningstäthet är de merkostnader som åsamkas av gles bosättning i synnerhet inom den öppna hälsovården.

Koefficienten har bestämts så att den i hela landet ökar den statsandel som betalas på grundval av hälsovården med ca 0,3 %. Koefficienten beräknas enligt en formel i lagen. Vid uträkningen av koefficienten används befolkningstätheten i januari året före verksamhetsåret.

Skärgårdskommuner kan på grund av den splittrade bosättningen jämföras med glest bosatta kommuner även om befolkningstätheten beräknad enligt markarealen inte är exceptionellt liten. Därför föreslås att för sådana skärgårdskommuner som avses i lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/81) är koefficienten enligt befolkningstätheten alltid 0,1. Koefficienten höjer då den statsandel som bestäms på grundval av hälsovården med 10 %.

16 §. *Arealkoefficient.* Den koefficient som bestäms enligt arealen höjer kommunens statsandel när kommunens landareal överstiger 1 250 kvadratkilometer. Arealkoefficienten beskriver inverkan av kommunens vidsträckthet på de kostnader som ordnandet av service medför. Koefficienten uträknas enligt en formel i lagen.

Koefficienten har bestämts så att den i hela landet ökar hälsovårdens statsandel med ca 0,7 %. Koefficienten räknas ut enligt arealen i början av det år som föregick verksamhetsåret.

17 §. *Koefficient enligt bärkraftsklass.* I bärkraftsklasserna 1—5 är den koefficient som bestäms enligt bärkraftsklassen 1,5. Detta motsvarar en statsandel på 45 % av de använda

kalkylerade kostnaderna. I bärkraftsklasserna 6—10 sjunker koefficienten med 0,1 för varje bärkraftsklass, varvid koefficienten blir 1,4—1,0, vilket motsvarar statsandelar på 42—30 % av de kalkylerade kostnaderna.

Nu varierar kommunernas statsandelar enligt den temporära statsandelsskala som tillämpats sedan början av 1989 mellan 66 och 29 % i bärkraftsklasserna 1—10.

18 §. *Bibehållande av kostnadsfördelningen.* Enligt propositionen kvarstår kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna av kostnaderna för social- och hälsovård som ordnas i den omfattning som den riksomfattande planen bestämmer vid vad den är när denna lag träder i kraft. Då bevarandet av kostnadsfördelningen granskas avses med omfattning enligt den riksomfattande planen verksamhet som ordnas inom ramen för det antal anställda som nämns i 6 § 1 mom. 4 punkten. Om mera personal än vad som godkänts i den riksomfattande planen används för produktionen av kommunal social- och hälsovårdsservice, beaktas detta som en faktor som sänker de kostnader som verksamheten medför. Service som köpts av staten och privata beaktas kalkylmässigt då verksamhetens omfattning granskas.

I det nuvarande kostnadsbaserade statsandelssystemet bevaras kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna stabil för de olika kommunerna, eftersom kommunen alltid får statsandel enligt sin bärkraftsklass för de egentliga kostnaderna. Samtidigt har det nuvarande systemet inneburit att även i hela landet har kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna förblivit rätt stabil. Statsandelarna har varit ungefär 48 % av kostnaderna för de verksamhetsformer som omfattas av det nuvarande planerings- och statsandelssystemet.

Eftersom det föreslagna nya statsandelssystemet är kalkylmässigt och de faktiska kostnader som ordnandet av verksamheten medför inte följs varje år, är det möjligt att social- och hälsovårdens kostnadsutveckling samt den kvantitativa och kvalitativa utvecklingen av den verksamhet som ordnas i den omfattning den riksomfattande planen bestämmer avviker från den uppskattade utvecklingen. Fortsätter denna utveckling länge, innebär det att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna ändras. För att en sådan utveckling inte skall uppstå i den ena eller andra riktning-

en, föreslås i lagen ett stadgande enligt vilket kostnadsfördelningen bevaras på den nivå den var innan lagen trädde i kraft.

Eftersom avsikten är att i samband med reformen överföra ca 2,6 mrd. mark av statsandelarna för social- och hälsovården till kommunernas allmänna statsandelar enligt 1989 års prisnivå, bör detta beaktas då kostnadsfördelningen för 1992 granskas. Enligt de uppgifter som står till förfogande då lagen stiftas, skall staten med beaktande av nämnda statsandelsöverföring svara för ca 36 % av driftskostnaderna för social- och hälsovården. Kommunernas andel av driftskostnaderna vore således ca 64 %.

Om kostnadsfördelningen inom social- och hälsovården senare avviker från den nivå som rådde då lagen trädde i kraft, korrigeras uttryckligen statsandelen för social- och hälsovården till lagstadgad nivå.

Vid kostnadsfördelningen beaktas driftskostnader och statsandelen för driftskostnader. Vid granskningen beaktas således inte kostnaderna för anläggningsprojekt. Inte heller kalkylmässiga räntor och avskrivningar och kostnader för skötsel av lån beaktas vid kostnadsfördelningen.

Vid kostnadsfördelningen beaktas inte heller inkomster av verksamheten, t.ex. avgifter som uppbärs hos dem som använder service. Dyliga avgiftsinkomster kommer således helt och hållet den kommun till godo som ordnar servicen. Om någon annan verksamhet än sådan som stadgas i speciallagarna ordnas i samband med kommunal social- och hälsovård och denna inbringar inkomster för kommunen, beaktas inte kostnaderna för verksamheten vid kostnadsfördelningen.

Om kostnadsfördelningen inom social- och hälsovården senare avviker från den nivå som rådde när lagen trädde i kraft, korrigeras härvid uttryckligen statsandelen för social- och hälsovården till den nivå som avses i lagen.

Kostnadsfördelningen justeras vart fjärde år. Om lagen i enlighet med förslaget träder i kraft 1993, görs den första justeringen 1996. Härvid jämförs kostnadsfördelningen det år som föregår justeringsåret, dvs. 1995, med kostnadsfördelningen 1992. Följande justering görs år 2000, varvid kostnadsfördelningen 1999 jämförs med situationen 1992. Kostnadsfördelningen 1992 uträknas enligt det nya systemets statsandelsgrunder. Om den konstaterade kostnadsfördelningen skiljer sig från kostnads-

fördelningen innan lagen trädde i kraft, justeras statsandelarna så att kostnadsfördelningen återställs till ursprunglig nivå.

De korrigeringar som justeringen förutsätter i de statsandelar som betalas till kommunerna företas utan ansökan under justeringsåret.

19 §. *Förhandlingsförfarande.* Social- och hälsovårdsministeriet skall i samband med beredningen av budgetpropositionen förhandla med berörda ministerier och kommunernas centralorganisationer om den uppskattade utvecklingen av de kostnader som åsamkas av verksamhetsformer som ordnas i den omfattning som den riksomfattande planen bestämmer. Kostnadsutvecklingen innefattar både de förändringar som inträffar i verksamhetens omfattning och art och förändringar i kostnadsnivån. Tidpunkten för förhandlingarna skall i enlighet med tidtabellen för statsbudgeten infalla under årets första månader.

Utgående från förhandlingarna gör social- och hälsovårdsministeriet ett förslag för statsbudgeten om den sammanlagda statsandelen och om statsandelar enligt åldersgrupp som bestäms på grundval av den sammanlagda statsandelen samt om statsandel som bestäms enligt sjukfrekvensen. Statsandelarna enligt budgetpropositionen skall godkännas även i den riksomfattande planen.

De berörda ministerier som avses i lagrummet är de vilkas förvaltningsområde omfattar lagar på vilka denna lag tillämpas. Dessa ministerier är jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet.

Om de justeringar som görs i statsandelarna under verksamhetsåret samt om bevarandet av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna skall dessutom förhandlas med kommunernas centralorganisationer på det sätt som stadgas i 7 § 2 mom. kommunala statsandelslagen.

4 kap. Statsandel för anläggningsprojekt

20 §. *Mottagare av statsandel för anläggningsprojekt.* Statsandel för anläggningsprojekt kan betalas till de kommuner och kommunalförbund som genomför projekten. Den föreslagna reformen medför alltså ingen ändring i mottagarna av statsandel för anläggningsprojekt jämfört med nuläget.

21 §. *Anläggningsprojekt.* I paragrafen defi-

nieras vad som avses med anläggningsprojekt. Som anläggningsprojekt anses i huvudsak fortfarande samma åtgärder som nu. Anläggningsprojekt kan således vara till exempel förvärv av fast egendom eller lösöre, en byggnadsåtgärd som omfattar anskaffning av den utrustning som krävs för verksamheten eller grundlig renovering av en befintlig byggnad. Den mest betydande skillnaden jämfört med nuläget är emellertid den att förvärv av markområden inte inbegrips i begreppet anläggningsprojekt. Genom denna ändring förenhetligas begreppet anläggningsprojekt inom undervisnings- och kulturväsendet och social- och hälsovården. Att markområdena lämnas utanför begreppet anläggningsprojekt har ingen stor ekonomisk betydelse för de kommuner och kommunalförbund som genomför projekten eftersom en betydande del av statsbidragsbyggandet redan nu sker på mark som kommunerna äger, varför ingen statsandel har utbetalats för förvärv av markområden.

I definitionen av anläggningsprojekt finns det nya begreppet funktionell helhet. Den funktionella helheten bedöms oberoende av hur projektet fördelas på kalenderår eller hurvida det är fråga om anskaffning av en eller flera byggnader eller anläggningar. I praktiken omfattar samma funktionella helhet alla de åtgärder som är nödvändiga innan verksamheten kan inledas i tänkt form eller som inte kan vidtas oberoende av varandra.

Anläggningsprojekt är sådana projekt som överstiger den summa som är fastställd i den riksomfattande planen. Det är då lagen träder i kraft har denna gräns planerats till två milj. mk.

På grund av kommunernas och kommunalförbundens olika ekonomiska ställning finns det emellertid situationer då det är nödvändigt att som anläggningsprojekt kunna anse även en åtgärd som underskrider den summa som fastställts i den riksomfattande planen. Av denna anledning föreslås i paragrafens 2 mom. ett stadgande, enligt vilken som ett anläggningsprojekt kan anses även en sådan åtgärd enligt 1 mom. vars uppskattade kostnader är mindre än det belopp som fastställts i den riksomfattande planen, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för den kommun eller det kommunalförbund som genomför projektet skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

22 §. *Godkännande av anläggningsprojekt.* Anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora, vilka i lagen benämns stora projekt, godkänns individualiserade i den riksomfattande planen. Dessutom godkänns på grundval av 6 § 2 mom. beloppet för att de dyraste anläggningsprojekten skall anses som stora projekt. Samtidigt godkänns de maximikostnader som ligger till grund för statsandelen och inledningsår för varje enskilt stort projekt. När länsstyrelsen fastställer stora projekt är den bunden till de kostnader och det inledningsår som godkänts i den riksomfattande planen.

Andra än stora anläggningsprojekt benämns i lagen små projekt. Beträffande små projekt godkänns i den riksomfattande planen endast maximibeloppen av kostnaderna i hela landet. De disponibla maximikostnaderna för projekt som skall genomföras fördelas mellan länen, och länsstyrelserna fördelar dem mellan kommunerna och kommunalförbunden på det sätt som stadgas i 8 §.

Förfarandet vid godkännande av både stora projekt och små projekt motsvarar det förfarande som nu tillämpas.

23 §. *Gemensamma anläggningsprojekt.* Då det föreslås att statsandelsskalorna för social- och hälsovårdens och undervisnings- och kulturväsendets anläggningsprojekt förenhetligas och finansieringssystemen även i förenhetligas, blir det lättare att genomföra gemensamma projekt. Ett sådant gemensamt projekt kunde vara bland annat en grundskola och ett daghem som realiserar som ett byggnadsprojekt. Då olika statliga myndigheter emellertid skall besluta om projekten har det ansetts ändamålsenligt att i lagen inta ett stadgande som ålägger behöriga statsbidragsmyndigheter att samarbeta för att projektet skall inledas samma år. Ett stadgande med samma innehåll har även föreslagits i förslaget till lag om finansieringen av undervisnings- och kulturväsendet.

24 §. *Planering av anläggningsprojekt.* För att statsandelarna för anläggningsprojekt skall kunna fördelas jämnt mellan kommunerna och kommunalförbunden, bör de statliga myndigheterna få uppgifter om planerade projekt i tillräckligt god tid. Därför föreslås att ett sådant stadgande tas med i lagen, enligt vilket kommunerna och kommunalförbunden skall tillställa länsstyrelsen sin plan för de anläggningsprojekt som kommer att genomföras under de följande fyra åren inom det år som föregår fyraårsperioden. I denna plan individu-

aliseras kommunens eller kommunalförbundets projekt. Avsikten är att både stora projekt och små projekt skall individualiseras i detta skede av planeringen.

På basis av länsstyrelsernas uppgifter kan en förteckning utarbetas över stora projekt vilken skall godkännas i den riksomfattande planen. Dessutom kan länsstyrelserna planera fördelningen av små projekt mellan kommunerna.

För stora projekt skall dessutom en projektplan utarbetas med en redogörelse i huvuddrag för anläggningsprojektet, en utredning över behovet att genomföra projektet, tidpunkten för genomförandet och en kostnadsberäkning. Utgående från dessa uppgifter i projektutredningen utarbetas den riksomfattande planens förteckning över stora projekt.

Förfarandet motsvarar i sak det förfarande som nu tillämpas.

25 §. *Genomförande av anläggningsprojekt.* Maximibeloppen av kostnaderna för anläggningsprojekt skall ingå i statsbudgeten för varje år och i den riksomfattande planen som godkänns varje år. Ett anläggningsprojekt skall i regel inledas det år, för vilket det har godkänts i den riksomfattande planen och då länsstyrelsen har fastställt att det skall inledas. I vissa fall är det till exempel av konjunkturpolitiska orsaker lönsammare för kommunen att inleda projektet först det år som följer efter fastställandet. Då skall projektet kunna inledas även det år som följer efter fastställandet. Om projektet inte inleds då, förfaller projektet.

Statsbidragsmyndigheten kan av särskilda skäl besluta att ett projekt får inledas innan det har fastställts för genomförande. Ett sådant särskilt skäl kan vara till exempel att ett projekt som är gemensamt för olika förvaltningsområden bör inledas samma år. Statsandelen för ett projekt som getts tillstånd att tidigareläggas betalas emellertid först när projektet har fastställts för genomförande.

Om ett projekt i något annat fall är det ovannämnda har inletts innan det har fastställts för genomförande, betalas ingen statsandel.

26 §. *Statsandel för anläggningsprojekt.* Statsandelen för anläggningsprojekt bestäms på grundval av de fastställda kostnaderna. Om de egentliga kostnaderna för ett anläggningsprojekt är lägre än de fastställda kostnaderna, betalas statsandel endast för de egentliga kostnaderna. Om de egentliga kostnaderna är lika stora eller större än de fastställda kostnaderna,

betalas statsandel på grundval av de fastställda kostnaderna. De egentliga kostnaderna för stora projekt granskas projektvis. Granskningen av kostnaderna för små projekt sker däremot på grundval av de sammanlagda kostnaderna för projekt som genomförts.

För anläggningsprojekt betalas förskott på statsandel från det att projektet inleds på det sätt som stadgas i 28 § så att förskotten motsvarar de fastställda kostnaderna. Om projektet blir billigare än vad som fastställts innebär detta att kommunen eller kommunalförbundet måste betala tillbaka de överskjutande förskotten på statsandelar till staten. Förfarandet är detsamma som enligt den gällande lagstiftningen.

Trots att det för kommunen eller kommunalförbundet skulle ha fastställts maximikostnader för anläggningsprojekt som skall genomföras, betalas inte statsandel för ett sådant projekt vars egentliga kostnader underskrider det minimibelopp för anläggningsprojekt som godkänts i den riksomfattande planen. Detta beror på att det genomförda projektet då egentligen inte är ett anläggningsprojekt som avses i 21 § och den riksomfattande planen. Sådana projekt omfattas av statsandelar för driftskostnader.

Undantaget utgörs av sådana små kommuner eller kommunalförbund för vilka även projekt som underskrider det markbelopp som godkänts i den riksomfattande planen kan anses som anläggningsprojekt enligt 21 § 2 mom.

27 §. *Statsandelsskalan.* Det föreslås att statsandel för anläggningsprojekt fortfarande skall betalas på grundval av bärkraftsklasserna enligt lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (649/85). Statsandel betalas för de kostnader som uppkommit under kalenderåret på grundval av den bärkraftsklass som fastställts för året. Statsandelen av de fastställda kostnaderna är 70 % i bärkraftsklass 1 och sjunker med fem procentenheter per bärkraftsklass så att i bärkraftsklass 10 är statsandelen 25 % av de fastställda kostnaderna. Statsandelsskalan är densamma som i förslaget till lag om finansiering av undervisnings- och kulturväsendet. Den föreslagna statsandelsskalan avviker från den gällande skalan, som beroende på bärkraftsklassen är 6—29 % av kostnaderna. Ändringen beror på förenhetligandet av statsandelsskalorna för social- och hälsovår-

dens samt undervisnings- och kulturväsendets anläggningsprojekt.

Inom anläggningsprojekt som genomförs av ett kommunalförbund räknas statsandelen årligen på grundval av de bärkraftsklasser som kommunalförbundets medlemskommuner hör till.

28 §. *Utanordning av statsandel för anläggningsprojekt.* Förskottet på statsandel för anläggningsprojekt föreslås blir utbetalat till den kommun eller det kommunalförbund som genomför projektet månatligen med början från den månad som följer efter att projektet inletts i lika stora rater under den tid som projektet uppskattas pågå. Om genomförandet av ett projekt på grundval av stadgandet i 25 § 2 mom. har fått inledas redan innan det har fastställts att inledas, betalas statsandel räknat från den månad som följer efter att det fastställts. Också i detta fall uppdelas betalningen av statsandelen på den tid som genomförandet tar och statsandelen betalas månatligen i lika stora rater.

Statsandelen betalas senast den 20 varje månad. Avsikten är emellertid att fortsätta med nuvarande praxis, enligt vilken förskotten på statsandelen betalas den 11 varje månad. Utanordningen inträffar samtidigt som utanordningen av statsandelen för driftskostnaderna.

Förfarandet vid utanordning av statsandel för anläggningsprojekt skall vara likadant som förfarandet vid utanordning av statsandel för undervisnings- och kulturväsendets anläggningsprojekt. Förfarandet avviker från nuvarande praxis så att även planerings- och andra motsvarande kostnader som föranletts före genomförandet av projektet uppdelas på den tid som genomförandet av projektet beräknas ta. Nu betalas statsandel för dessa kostnader i början av genomförandet av projektet.

29 §. *Statsandelsutredning och statsandelsbeslut.* Eftersom statsandel för anläggningsprojekt betalas högst enligt de faktiska kostnaderna, skall en utredning över de egentliga kostnaderna alltid lämnas till länsstyrelsen. Beträffande stora projekt görs en utredning över varje projekt och beträffande små projekt görs en gemensam utredning över alla projekt som genomförts inom gränserna för de fastställda maximikostnaderna. I utredningen över små projekt skall dock särskiljas de enskilda anläggningsprojekt som genomförts och deras kostnader.

Statsandelsutredningen över anläggningspro-

jekt skall lämnas till länsstyrelsen senast den 31 maj det år som följer efter att projektet blivit färdigt. Länsstyrelsen skall fatta beslut om den slutliga statsandelen inom två månader efter att statsandelsutredningen har inkommit till länsstyrelsen. Detta motsvarar nuvarande praxis.

30 §. *Återbetalning av statsandel för anläggningsprojekt.* Om egendom, för vars anläggningskostnader statsandel har erhållits, säljs eller annars överläts ur social- och hälsovårdens bruk, skall enligt den nuvarande lagstiftningen den proportionella del av dess värde som motsvarar statsandelen för anskaffningen av egendomen återbäras till staten, såvida statsrådet inte beslutar annorlunda. Undantag utgör endast de tillfällen då den överlåtna egendomen även efter överlåtelsen används för verksamhet enligt realiseringsplanen.

Då statsandelsskalorna för undervisnings- och kulturväsendets och social- och hälsovårdens anläggningsprojekt i samband med statsandelsreformen förenhetligas, är det i fortsättningen onödigt att bevara huvudregeln om återbetalningsskyldighet till exempel då en tidigare skolbyggnad tas i bruk för kommunens socialväsende.

Enligt förslaget skall social- och hälsovårdsministeriet i samband med överlåtelsen av ett anläggningsprojekt besluta om en del av den överlåtna egendomens gängse värde som motsvarar statsandelen skall återbetalas till staten. Det avgörande härvid är för vilket ändamål och till vilket pris egendomen har överlåtits. Om egendomen även efter överlåtelsen förblir i kommunens eller kommunalförbundets ägo och den används för verksamhet som kommunen får statsandel för, kan i regel ingen återbetalningsskyldighet bli aktuell utan betungande skäl. Då återbetalningsskyldigheten övervägs skall utgångspunkten vara den att återbetalningsskyldighet uppstår närmast då egendom överläts till privatpersoner eller sammanslutningar.

För att social- och hälsovårdsministeriet skall få kännedom om ändrade förhållanden, skall den som erhåller statsandel anmäla ändringar till ministeriet inom sex månader från det att egendom överlåtits. Om anmälningsplikten försummas blir återbetalningsplikten regel, och den kan undvikas endast av särskilda skäl. På det belopp som återbetalas skall då dessutom betalas en årlig ränta, som inte social- och hälsovårdsministeriet av särskilda skäl beslutar annat.

Det nuvarande invecklade förfarandet för värdebestämning enligt 25 § lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund som används endast några gånger föreslås blir slopat.

5 kap. Fastställande av resurser och betalning av statsandel

31 §. *Fastställande av resurser.* Länsstyrelsen fastställer årligen för kommunerna och kommunalförbunden nya stora projekt samt maximibeloppet av kostnaderna för små projekt. Dessutom fastställer länsstyrelsen för kommunerna och kommunalförbunden maximiantalet sådana anställda, om vars maximiantal det givits föreskrifter i den riksomfattande planen på grundval av 6 § 3 mom.

Inom gränserna för fullmakten att inleda små projekt kan kommunerna och kommunalförbunden genomföra sådana projekt vars kostnader överskrider de minimikostnader som i den riksomfattande planen godkänts för anläggningsprojekt samt underskrider gränsen mellan små och stora projekt. Kommunerna är således inte bundna till de individualiserade projekt de uppgivit i den plan som avses i 24 §. De projekt som genomförs skall dock rikta sig till ordnandet av sådan service som ligger till grund för den plan över projekt som skall genomföras som kommunen eller kommunalförbundet utarbetat.

Beredningen av genomförandet av anläggningsprojekt förutsätter i många fall en lång planerings- och beredningstid. Eftersom kommunerna kan börja genomföra anläggningsprojekt först efter att länsstyrelsen har fastställt dem, kan genomförandet av ett anläggningsprojekt uppskjutas onödigt länge om man inte får tillräckligt säkra förhandsuppgifter om genomförandet. För att kommunerna och kommunalförbunden i tid skall kunna förbereda sig på att genomföra anläggningsprojekt föreslås i lagen ett stadgande, enligt vilket länsstyrelsen skall ge ett bindande förhandsbesked om anläggningsprojekt för det år som följer på verksamhetsåret.

Kommunerna och kommunalförbunden behöver också i så god tid som möjligt uppgifter om besked som gäller maximiantalet anställda som avses i 6 § 3 mom. Av denna anledning skall ett bindande förhandsbesked enligt försla-

get även ges om maximiantalet anställda, om det getts föreskrifter om det i den riksomfattande planen.

Länsstyrelsen kan avvika från ett bindande förhandsbeslut endast när följande statsbudget eller riksomfattande plan medför sådana ändringar som gör att förhandsbeskedet inte kan iakttas. Det föreslagna förfarandet motsvarar förfarandet med förhandsbesked i den nuvarande lagstiftningen.

Enligt 3 mom. skall länsstyrelsen meddela de beslut som avses i 1 och 2 mom. senast den 28 februari under verksamhetsåret.

32 §. *Tillämpningen av vissa stadganden i statsandelslagen.* I paragrafen föreslås att vissa stadganden i kommunala statsandelslagen skall tillämpas på förfarande som gäller fastställande av resurser och betalning av statsandel enligt denna lag. Sådana är stadgandet i 20 § om beviljande av statsandel och finansieringsbidrag, stadgandet i 21 § om utbetalning, stadgandet i 22 § om betalning av utebliven förmån, stadgandet i 23 § om återbäring av obehörig vinst och stadgandet i 24 § om upphörande av betalningsskyldighet. Av de nämnda stadgandena gäller 20 och 21 §§ endast statsandel för driftskostnader medan 22—24 §§ gäller både statsandel för driftskostnader och statsandel för anläggningsprojekt.

Enligt 20 § i kommunala statsandelslagen som gäller beviljandet av statsandel beviljas kommunen statsandel för driftskostnader utan ansökan årligen senast den 15 januari. Enligt 39 § i denna lag skall statsandelen beviljas av länsstyrelsen. Statsandelen betalas enligt 21 § kommunala statsandelslagen i lika stora rater senast den 20 varje månad.

6 kap. Sökande av ändring

33 §. *Rättelseförfarande.* Enligt förslaget kan kommunen eller kommunalförbundet söka ändring i länsstyrelsens beslut om beviljande av statsandel för driftskostnader och den slutliga statsandel som skall betalas för ett anläggningsprojekt genom att yrka på att länsstyrelsen skall ändra sitt beslut. Rättelse skall sökas skriftligen inom tre månader efter att länsstyrelsens beslut delgivits kommunen eller kommunalförbundet. Till länsstyrelsens beslut om statsandel skall fogas en anvisning om rättelseyrkande. Det föreslagna rättelseyrkandet

motsvarar det rättelseförfarande för statsandelsbeslut som nu iakttas.

34 §. *Ändringssökande.* Ändring i ett beslut från länsstyrelsen som meddelas med anledning av ett rättelseyrkande och i ett beslut från social- och hälsovårdsministeriet om återkrav av statsandel får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt vad som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50). Enligt denna skall ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar efter att länsstyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkandet har delgivits kommunen eller kommunalförbundet. Till länsstyrelsens beslut med anledning av rättelseyrkandet skall fogas en besväransvisning.

Enligt 2 mom. får ändring genom besvär inte sökas i andra beslut än de som avses i 1 mom. Förbudet att söka ändring gäller sålunda till exempel statsrådets beslut om godkännande av den riksomfattande planen samt länsstyrelsens beslut om fastställande av anläggningsprojekt och maximiantalet anställda som avses i 6 § 3 mom.

7 kap. Särskilda stadganden

35 §. *Grundskyddsnämnden.* För att de som använder service skall kunna garanteras en jämbördig tillgång till nödvändig basservice på olika håll i landet när det nya planerings- och statsandelssystemet träder i kraft, föreslås att det i lagen stadgas om ett förfarande genom vilket tillräckligheten hos servicesystemet i en enskild kommun kan prövas av ett neutralt organ. Ett sådant organ är enligt förslaget grundskyddsnämnden.

Om det konstateras att en enskild kommun försummat att ordna sådan basservice som motsvarar allmän nivå, kan social- och hälsovårdsministeriet föra basservicens ändamålsenlighet till grundskyddsnämnden för utredning. Grundskyddsnämnden bör då utreda servicesystemets ändamålsenlighet. Om det konstateras att servicesystemet av orsaker som beror på kommunen har allvarliga brister såtillvida att kommunen inte har ordnat sådan basservice som motsvarar allmän nivå, bör nämnden ge kommunen en rekommendation om hur och inom vilken tid bristerna skall korrigeras.

Om kommunen inte korrigerar de brister som grundskyddsnämnden konstaterat inom den tid som nämnden rekommenderar, kan

social- och hälsovårdsministeriet helt eller delvis återkräva kommunens statsandel till staten. Grunden för återkravet av statsandelen skulle uttryckligen vara att servicesystemet inte har korregerats till den nivå som grundskyddsnämnden rekommenderat. Det är således inte avgörande att servicesystemet kan konstateras ha underskridit den lagstadgade omfattningen eller beskaffenheten. Statsandelen kan endast återkrävas för den tid och till den del servicesystemet har konstaterats vara bristfälligt.

Tillräckligheten hos servicesystemet kan vid behov på nytt föras till grundskyddsnämnden för prövning sedan social- och hälsovårdsministeriet har fattat beslut om återkrav av statsandelen. På basis av grundskyddsnämndens nya beslut kan även återkravet av statsandelen förnyas. I detta fall får statsandelen dock inte återkrävas för samma tid som den redan tidigare har återkrävts.

I social- och hälsovårdsministeriets beslut om återkrav av statsandel kan sökas ändring på det sätt som stadgas i 34 §. I grundskyddsnämndens rekommendationer får däremot inte sökas ändring.

36 §. *Grundskyddsnämndens sammansättning.* Enligt förslaget fungerar grundskyddsnämnden i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Den tillsätts för tre år i sänder och har sju medlemmar som statsrådet utser. Av medlemmarna utses tre på framställning av kommunernas centralorganisationer. En medlem bör vara en person som inte företräder statens eller de kommunala centralorganisationernas intressen. Det är närmast fråga om en person som företräder synpunkter hos dem som använder service. Tre personer är då sådana som främst företräder statens synpunkter. För varje medlem bör utses två personliga suppleanter på samma grunder som medlemmarna utses.

När nämndens medlemmar utses bör en medlem samtidigt utses till nämndens ordförande och en till viceordförande. Nämnden kan dessutom ha en sekreterare i bisyssla.

37 §. *Kommuninvånare.* Då kommunens statsandel beräknas föreslås att kommunens invånarantal skall användas som en central grund. Enligt paragrafen avses med kommuninvånare en person som har i lagen om befolkningsböcker (141/69) avsedd hemort i kommunen.

Vid uträkningen av statsandelen föreslås att kommunens invånarantal i början av året före verksamhetsåret skall beaktas.

38 §. *Fastställande av formulär.* Kommuner och kommunalförbund skall på grundval av 28 § kommunala statsandelslagen tillställa länsstyrelsen bland annat kommunalberättelsen till nödvändiga delar. För att säkra en enhetlig information om verksamheten inom kommunernas och kommunalförbundens social- och hälsovård föreslås att social- och hälsovårdsministeriet ges rätt att fastställa ett formulär för innehållet i den del av kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården eller i en sådan separat berättelse om social- och hälsovården som fogas till kommunalberättelsen.

Utvecklingen av social- och hälsovårdslagstiftningen och styrningen samt uppföljningen av hur social- och hälsovården förverkligas förutsätter information om hur servicen och utkomstskyddet genomförs. Att få ett enhetligt kunskapsmaterial om verksamheten är viktigt också därför att när styrsystemen ändras behövs information om tillgången på service i landets olika delar. Ett enhetligt faktainnehåll är dessutom en förutsättning för att statistik om den finländska social- och hälsovården skall kunna utarbetas till exempel för användning i internationellt samarbete. Ett enhetligt faktainnehåll är nödvändigt även i den projektplan och statsandelsutredning som krävs för anläggningsprojekt.

För att säkra ett sådant enhetligt faktainnehåll föreslås att social- och hälsovårdsministeriet fastställer faktainnehållet i den del av kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården samt i projektplanen och statsandelsutredningen.

Innan formulären fastställs skall utlåtanden om dem inhämtas från berörda ministerier, kommunernas centralorganisationer och respektive kommunala centralorganisationer. Förfarandet motsvarar den praxis som nu tillämpas.

39 §. *Statsbidragsmyndighet.* Enligt förslaget skall länsstyrelserna sköta de uppgifter som statsbidragsmyndigheten skall svara för enligt kommunala statsandelslagen. Undantag utgör dock vissa frågor rörande stora projekt, där social- och hälsovårdsministeriet är statsbidragsmyndighet. Social- och hälsovårdsministeriet fattar beslut om att stora projekt får inledas före genomförandet är fastställt samt vidtar åtgärder enligt 23 § gällande tidpunkten för genomförandet av gemensamma anläggningsprojekt när det är fråga om stora projekt. I dessa frågor rörande stora projekt knyts

beslutsfattandet nära samman med beredningen av den riksomfattande planen och därför är det mest ändamålsenligt att social- och hälsovårdsministeriet som bereder den riksomfattande planen även är statsbidragsmyndighet.

40 §. *Länsstyrelsens regionala behörighet.* Områdena för kommunalförbunden inom social- och hälsovården avviker i många fall från länsgränserna. För att det i sådana fall inte skall uppstå oklarheter om vilken länsstyrelse som är behörig att behandla frågor i anslutning till verksamheten inom kommunalförbundet i fråga, föreslås i lagen ett klarläggande stadgande, enligt vilket kommunalförbundets hemort bestämmer vilken länsstyrelse som är behörig.

41 §. *Föreskrifter.* Då länsstyrelserna sköter de uppgifter som ansluter sig till statsandelssystemet är det viktigt för kommunerna och kommunalförbunden att alla länsstyrelser handlar lika. Av denna anledning föreslås i paragrafen ett stadgande enligt vilket länsstyrelsen vid avgörandet av statsandelsärenden skall iaktta de föreskrifter som social- och hälsovårdsministeriet eller ett annat ministerium utfärdat om sitt eget förvaltningsområde.

42 §. *Tillämpning av vissa stadganden i statsandelslagen.* Enligt förslaget skall på verksamhet enligt denna lag tillämpas förutom de stadganden i kommunala statsandelslagen som nämns ovan även stadgandet i 27 § om vite och i 28 § om skyldighet att lämna uppgifter.

43 §. *Närmare stadganden.* Avsikten är att ingen förordning skall behöva ges om tillämpningen av denna lag. Då man emellertid beaktar omfattningen av reformen, är det möjligt att man senare upptäcker att det är nödvändigt att utfärda närmare stadganden om tillämpningen av lagen även genom förordning.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

44 §. *Ikraftträdande.* Enligt det föreslagna ikraftträdelsestadgandet skall stadgandena i 2 och 3 kap. i förslaget till lag om planering och statsandelar för driftskostnader i anslutning därtill tillämpas vid utarbetandet av den riksomfattande planen redan innan lagen träder i kraft. På basis härav kan en riksomfattande planen enligt lagen utarbetas så att statsrådet godkänner den enligt normal tidtabell redan i samband med att statens budgetpropositionen för det år då lagen träder i kraft avläts.

Genom lagen föreslås den gällande lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården jämte ändringar bli upphävd.

Enligt förslaget kan även andra åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter än de som nämns i 2 mom. vidtas innan den träder i kraft. Ikraftträdandet av de lagförslag som ingår i denna proposition behandlas närmare nedan i avsnitt 3. Ikraftträdande.

45 §. *Statsandelsbeloppen det år då lagen träder i kraft.* De statsandelar enligt åldersgrupp samt det genomsnittliga statsandelsbelopp enligt sjukfrekvensen som tillämpas det år lagen träder i kraft baserar sig enligt förslaget på belopp som räknats ut enligt kostnadsnivån 1989. Dessa belopp har uträknats utgående från statsandelarna för social- och hälsovården 1989 så att ca 2,6 mrd. mk av statsandelarna har överförts till kommunernas allmänna statsandel. På så sätt har man erhållit den föreslagna lagens kostnadsfördelning mellan staten och kommunen. Staten svarar i enlighet med detta för ca 41 % av kostnader för social- och hälsovård som ordnas i den omfattning som den riksomfattande planen föreskriver.

Beloppen uträknas från 1989 års belopp genom att det förfarande som stadgas i 10 § iakttas i tillämpliga delar. Denna innebär att då beloppen för ikraftträdelseåret fastställs måste man beakta den ändring i kostnadsnivån och de ändringar i verksamhetens omfattning och art som inträffat efter 1989. De statsdelar enligt åldersgrupp och sjukfrekvensen som uträknats på nämnda sätt för det år då lagen träder i kraft godkänns i den första riksomfattande planen enligt denna lag.

De inbördes relationerna mellan statsandelarna enligt åldersgrupp har bestämts utgående från statistik och utredningar som beskriver utnyttjandet av social- och hälsovården närmast enligt situationen i mitten av 1980-talet. Dessutom har man beaktat ändringar i den lagstiftning som trätt i kraft under de senaste åren och i befolkningsstrukturen samt målen och anvisningarna för utvecklandet av servicen i de riksomfattande planerna.

Då statsandelarna enligt åldersgrupp beräknas inom socialvården har 0–6-åringarnas andel varit 50,0 %, 7–64-åringarnas andel 18,0 %, 65–74-åringarnas andel 18,0 % och de 75 år fylldas andel 12,0 % av den ovan nämnda statsandelen för socialvården. Återstående 2 % bestäms på grundval av kommu-

nens arbetslöshetsgrad på det sätt som stadgas i 12 och 13 §§.

För statsandelarna enligt åldersgrupp inom hälsovården har använts 75 % av hela statsandelen för hälsovården. Av denna andel har 0—6-åringarnas andel varit 7,5 %, 7—64-åringarnas andel 60,0 %, 65—74-åringarnas andel 15,0 % och de 75 år fylldas andel 17,5 %.

Då det genomsnittliga statsandelsbelopp som bestäms enligt sjukfrekvensen beräknades har man använt 24 % av statsandelen för hälsovården.

Av statsandelen för hälsovården bestäms 1 % enligt kommunens befolkningstäthet och areal på det sätt som stadgas i 12, 15 och 16 §§.

46 §. *Tillämpning av tidigare stadganden.* Statsandelssystemet enligt lagförslaget ändrar fullständigt fastställandet och behandlingen av den statsandel som betalas på grundval av driftkostnaderna. Då utredandet av de slutliga statsandelar som betalas för kostnader som uppstått innan denna lag trädde i kraft fortsätter även efter lagens ikraftträdande, föreslås i lagen ett övergångsstadgande, enligt vilket statsandel för kostnader som uppstått innan denna lag träder i kraft betalas enligt de tidigare gällande stadgandena.

Det är möjligt att genomförandet av anläggnings- och driftkostnadsprojekt fortgår länge efter att denna lag trätt i kraft. Av denna anledning föreslås för anläggnings- och driftkostnadsprojektens del ett stadgande om att på projekt som påbörjats innan denna lag träder i kraft tillämpas tidigare stadganden även till de delar som genomförandet av projekten fortsätter då den föreslagna lagen gäller. Som avvikelse från tillämpningen av tidigare lagstiftning på verksamhet som ordnats innan lagen träder i kraft föreslås i lagen ett stadgande enligt vilket 30 § alltid tillämpas på egendomsöverlåtelse och ändringar av användningsändamål efter att denna lag trätt i kraft. Enligt detta stadgande skall en sådan del av egendomens värde som proportionellt motsvarar statsandelen återbördas till staten endast när det berörda ministeriet så beslutar.

Då denna lag träder i kraft kan till exempel ärenden i anslutning till realiseringsplanerna vara anhängiga vid de olika statsbidragsmyndigheterna. Eftersom de har samband med statsandelen, föreslås att anhängiga ärenden

slutbehandlas i enlighet med de stadganden som tidigare gällt den berörda myndigheten.

47 §. *Pensionsskyddet för personalen hos en privat verksamhetsenhet.* Före 1984 tillämpades på pensionerna för personal vid privata statsunderstödda verksamhetsenheter lagen om vissa pensioner, som skall utbetalas av statsmedel (382/69). I 22 och 23 §§ i den nuvarande lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården stadgas att pensionerna för personalen vid dessa privata institutioner i sak skall bestämmas enligt tidigare praxis.

För finansieringen av pensionerna har ovan avsedda privata inrättningar som pensionskostnadsandel till staten erlagt 12,5 % av de löner som betalats till de personer som är anställda vid inrättningen. Denna procentandel, som stadgas i lagen, baserade sig då den gällande planerings- och statsandelslagen stiftades på att den andel som behövs för att täcka pensionskyddet enligt lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel är 25 %. Eftersom de kommuner och kommunalförbund som köper dessa inrättnings tjänster har fått statsandel för i genomsnitt hälften av kostnaderna, har den pensionskostnadsandel som skall erläggas till staten stadgats till nämnda 12,5 %.

Då statsandelssystemet blir kalkylmässigt, bryts det samband som funnits mellan statsandelarna och den service som nämnda privata inrättningar producerar. Därför är det då den nya lagen träder i kraft inte längre ändamålsenligt att sänka den pensionskostnadsandel som skall betalas till staten kalkylmässigt med ett belopp som motsvarar statsandelen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att den pensionskostnadsandel enligt lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsandel som fastställs i lagen skall ändras till 25 % av lönesumman för de personer som omfattas av pensionsskyddet. Nämnda pensionskostnadsandel är lika stor som den pensionskostnadsandel som stadgas för privata läroanstalter som meddelar grundläggande yrkesutbildning i 8 a § (1375/89) lagen om finansiering av yrkesläroanstalter, vilken trädde i kraft vid ingången av år 1990.

Om den pensionskostnadsandel som betalas på grundval av lönerna till personal som omfattas av lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel i enlighet med förslaget höjs från 12,5 % till 25 %, innebär detta samtidigt en betydande kostnadsstegring för de privata inrättningar som har personal

som omfattas av lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel. De pensionskostnadsandelar som betalades till staten 1990 uppgick till 87 milj. mk. En fördubbling av pensionskostnadsandelen skulle således på årsnivå innebära motsvarande merkostnader. Därför föreslås att pensionskostnadsandelen höjs stegvis till 25 % under fem års tid. Den årliga förhöjningen föreslås vara 2,5 procentenheter.

Samtidigt som den pensionskostnadsandel som betalas på grundval av lönerna till den personal som omfattas av lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel föreslås bli höjd, föreslås att tillämpningen av lagen begränsas till den personal som är anställd hos de inrättningar som avses i lagen då denna lag träder i kraft. Efter att lagen trätt i kraft föreslås att pensionsskyddet för personer som anställs hos dessa inrättningar ordnas i enlighet med lagen om pension för arbetstagare (395/61), nedan APL. Då vore pensionsskyddet för ny personal ordnat i enlighet med samma grunder som pensionsskyddet för personal som är anställda hos andra privata inrättningar. Pensionskostnadsandelen enligt APL är för närvarande ca 17 % av lönekostnaderna.

1.2. Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

1 §. *Serviceavgift.* Enligt propositionen kan avgift uppbäras av den som använder de social- och hälsovårdstjänster som kommuner och kommunalförbund ordnar. Med användare avses en person eller en familj till vilken tjänsterna riktas. I allmänhet är det fråga om enskilda personer, exempelvis personer som får sjukhusvård. Tjänsterna riktas till en familj t.ex. då ett barn får dagvård eller en familj hemvårdshjälp.

Om uppbörd av avgifter och deras storlek beslutar den kommun eller det kommunalförbund som ordnar servicen, om inte annat följer av lag eller förordning som ges med stöd av lag. Genom lag kan emellertid stadgas om avgiftsfri service. Denna utgångspunkt avviker delvis från nuvarande praxis. I synnerhet inom hälso- och sjukvården utgår man ifrån att avgifter kan uppbäras endast då därom stadgas i lag eller förordning. Inom socialvården är situationen densamma i fråga om många serviceformer.

Serviceavgiften kan vara lika stor för alla eller fastställas enligt betalningsförmågan hos

den som använder tjänsterna. Beslutet om huruvida avgiften skall vara lika stor för alla eller fastställas enligt betalningsförmåga fattas av den kommun eller det kommunalförbund som beslutar om avgiften, såvida inte annat stadgas genom förordning. Genom förordning kan uttryckligen stadgas att serviceavgiften alltid skall fastställas enligt betalningsförmåga.

2 §. *Högsta avgift.* Social- och hälsovårdstjänsterna är till största delen basservice som är viktig med tanke på medborgarnas välbefinnande. Dessa tjänster borde således inte ordnas för att samla medel för övrig verksamhet inom kommunen. Därför bör avgiften för social- och hälsovårdstjänsterna vara högst lika stor som kostnaderna för serviceproduktionen.

Såsom kostnader för tjänsterna beaktas närmast driftskostnader som uppkommer på grund av ordnandet av denna verksamhet. Med driftskostnader avses här de kostnader på basis av vilka statsandel för driftskostnader definieras enligt förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Genom förordning kan dessutom stadgas om en maximal avgift för annan service än den som enligt lag är avgiftsfri och om att servicen skall fastställas enligt betalningsförmåga. Då den maximala serviceavgiften regleras genom förordning, kan den kommun eller det kommunalförbund som ordnar servicen besluta om avgiftens storlek, dock med den begränsningen att den maximala avgiften inte får överskridas.

Avsikten är i främsta hand att reglera att avgifter skall fastställas enligt betalningsförmåga för samma service för vilken redan nu uppbärs avgift enligt betalningsförmåga. Dylika är inom socialservicen t.ex. avgifter för barndagvård och avgifter för långvarig slutenvård samt inom hälso- och sjukvården närmast avgifter för långvarig slutenvård.

3 §. *Avgift för oanvänd tid.* Enligt nuvarande stadganden om avgifter kan avgift endast uppbäras för erhållen service. Avgift har däremot inte kunnat uppbäras då en person reserverat tid hos en tandläkare vid en hälsovårdscentral men underlåtit att komma till den tid som reserverats. I synnerhet vid tandläkares mottagningar vid hälsovårdscentraler har reserverade tider blivit oanvända i hög grad, vilket har lett till att servicen inte utnyttjats till fullo och klientavgifter gått förlorade.

I regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten 1992 föreslås att en avgift för oanvänd tid införs för uteblivna tandläkarbe-

sök vid hälsovårdscentraler och för alla uteblivna besök vid sjukhus. I anslutning till detta har regeringen avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 21 § folkhälsolagen och 37 § lagen om specialiserad sjukvård (RP 104/91 rd.), enligt vilken det föreslås att reserverade, men icke-annullerade tandläkar- och polikliniktider skall beläggas med avgift.

I enlighet med nämnda avgiftsstadganden som föreslås träda i kraft från ingången av 1992 föreslås att det i lagen stadgas att alla reserverade men oanvända mottagningstider inom social- och hälsovården skall beläggas med en avgift varom stadgas genom förordning.

Trots att det föreslagna stadgandet allmänt gäller alla tjänster inom social- och hälsovården, kommer det i praktiken att tillämpas inom hälso- och sjukvården eftersom det inte egentligen finns någon avgiftsbelagd service inom socialvården som stadgandet kunde beröra. Inom hälso- och sjukvården kommer avgiften i främsta hand att beröra samma tjänster som redan 1992 kan beläggas med motsvarande avgift för uteblivande enligt budgetpropositionen.

För oanvänd tid kan avgift uppbäras endast då personen i fråga inte har godtagbar anledning att utebli från mottagningen. Godtagbar anledning är då den som reserverat tid senast dagen innan den reserverade tiden har annullerat den eller om han därefter har fått oförutsebart hinder för att komma till mottagningen. Ett oförutsebart hinder kan t.ex. bero på plötsligt insjuknande eller olycka som gör det omöjligt att komma till mottagningen.

4 §. *Avgiftsfri socialservice.* Det föreslås att samma service som nu är avgiftsfri förblir avgiftsfri. Dessutom föreslås avgiftsfri den service som avses i 9 § 1 mom. 3 punkt socialvårdsförordningen. Avsikten är att genom ändring av avgiftsförordningen stadga om avgiftsfriheten av denna service i samband med upphöjning av avgifterna för den hemservice som gäller år 1992. I enlighet med detta föreslås att följande serviceformer är avgiftsfria:

1 *punkten.* Enligt propositionen är socialarbete enligt 17 § 1 mom. 1 punkten socialvårdslagen (710/82) samt sådan rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor som avses i momentets 2 punkt samt som i 3 punkt avsedd hemservice den åt en gammal, handikappad

eller långtidssjuk person i hemmet givna vård eller annan omvårdnad som baserar sig på överenskommelse mellan ett organ som avses i 6 § socialvårdslagen och en privatperson avgiftsfri. Avgiftsfri är således bl.a. den ledning, rådgivning och utredning av sociala problem som utförs av yrkesutbildad personal inom socialvården samt sakkunnighjälp i frågor angående uppfostran och familj samt social, psykologisk och läkarvetenskaplig forskning samt vård som främjar barns utveckling.

2 *punkten.* Enligt propositionen stadgas att specialomsorger om utvecklingsstörda, med undantag för uppehälle för utvecklingsstörda, och transport som avses i 39 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda är avgiftsfri. Avgiftsfritt är också partiellt uppehälle för barn som inte fyllt 16 år och partiellt uppehälle för barn som får undervisning enligt 28 § till utgången av det läsår de fyller 16 år. Avgiftsfriheten för dessa tjänster grundar sig nu på lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/77).

3 *punkten.* Avgiftsfri är enligt propositionen daghemsvård som ges handikappade barn enligt 32 § 3 mom. grundskolelagen (476/83), då barnets grundskolundervisning ordnas i samband med vården i daghemmet, för den vårdtid som anses som grundskolundervisning. Enligt 10 a § grundskolelagen kan kommunen ordna förskolundervisning även i daghem.

4 *punkten.* Avgiftsfri föreslås enligt propositionen i barnskyddslagen (683/83) avsedd vård av barn och unga personer, såsom stödpersonssamt semester- och rekreationsverksamhet och skolpsykologens samt skolkuratorns tjänster. Med stöd av barnskyddslagen kan avgift enligt nuvarande praxis fortfarande uppbäras för anstaltsvård, familjevård och boendeservice för barn eller ungdomar med stöd av stadgandet i 7 §.

5 *punkten.* Avgiftsfri föreslås enligt propositionen service som avses i 8 § 1 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87), tolktjänst som avses i 8 § 2 mom. och specialservice i anslutning till serviceboende samt undersökningar enligt 11 §. För specialkostnader för serviceboende kan emellertid uppbäras en avgift t.ex. då en person får ersättningar för motsvarande ändamål enligt försäkringslagstiftningen.

6 *punkten.* Enligt propositionen är skyddat arbete enligt 22 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp avgiftsfritt med

undantag av transporter och måltider. Enligt nämnda lagrum tillämpas fortfarande 1—4, 22, 22 a, 22 c och 22 d §§ i den upphävda lagen om invalidvård (904/46) på skyddat arbete. Enligt 22 d § lagen om invalidvård kan skälig avgift uppbäras av arbetstagare som utför skyddat arbete för måltidsservice och transporter.

7 och 8 punkten. Avgiftsfri är enligt propositionen poliklinisk missbrukarvård samt service som ankommer på kommunen enligt äktenskapslagen (234/29), lagen om faderskap (700/75), adoptionslagen (153/85), lagen om underhåll för barn (704/75), lagen om vårdnad om barn och umgängesrätt (361/83), lagen om tryggnad av underhåll för barn (122/77) och lagen om vissa underhållsbidrags bindande vid levnadskostnaderna (660/66). Punkterna 8 och 9 innehåller service som jämförs med socialarbete och betraktas som avgiftsfri socialservice på denna grund. Avsikten är inte att detaljerat stadga om avgifterna genom förordning. För att klargöra saken föreslås därför att det särskilt stadgas att den service som jämställs med socialarbete är avgiftsfri. Avgiftsfri är således bl.a. medling i familjeangelägenheter, barnadoptionsrådgivning, fastställande av överenskommelser om vårdnad om barn och umgängesrätt och givande av utredningar, fastställande av överenskommelser om underhåll för barn och maka samt barnatillsyningsmannens åtgärder i frågor som gäller utredning och fastställande av faderskap samt tryggnad av underhållsbidrag för barn.

9 punkten. I lagrummet föreslås att avgift inte uppbärs för handlingar som ges en person i ärenden som gäller hans socialvård i enlighet med nuvarande praxis.

5 §. Avgiftsfria hälsovårdstjänster. Det föreslås att samma hälsovårdstjänster som även nu är avgiftsfria förblir avgiftsfria. Ett undantag från detta utgör emellertid de laboratorie- och röntgenundersökningar som utförs vid hälsovårdscentraler, vilka avses bli avgiftsbelagda redan från 1992 i anslutning till budgetpropositionen. I enlighet med detta föreslås att följande tjänster är avgiftsfria:

1 punkten. Enligt propositionen är service och material som hör till vården enligt 14 § 1 mom. 1—6 och 9 punkten och 14 a § 1 mom. 1 punkten folkhälsolagen avgiftsfri. Mediciner som föreskrivs i samband med öppenvården vid hälsovårdscentraler är enligt nuvarande praxis inte sådant material som hör till vården.

I nämnda tjänster enligt folkhälsolagen ingår

besök på läkar- och hälsovårdarmottagningar samt mödra- och barnrådgivningsverksamhet. Avgiftsfria är också vaccinationer och screeningundersökningar som anknyter till förebyggande sjukvård. Dessutom föreslås att allt material som hör till vården, till den del det ges av hälsovårdscentraler i anslutning till vården, är avgiftsfritt.

Enligt nuvarande praxis kan avgift uppbäras för fysikalisk behandling, sjuktransport, uppehålle av patienter på hälsovårdscentralers bäddplatser samt läkares och tandläkares intyg och utlåtanden som inte ansluter sig till vården. Dylika läkarintyg som inte ansluter sig till vården är t.ex. olika hälsointyg som behövs vid ansökan om arbete, tjänst eller körkort. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 21 § folkhälsolagen och 37 § lagen om specialiserad sjukvård som ansluter sig till budgetpropositionen för 1992 föreslås dessutom att laboratorie- och röntgenbesök skall beläggas med avgift.

2 punkten. Enligt propositionen föreslås att hjälpmedel och nödvändigt förnyande och underhåll av dem i anslutning till service enligt 14 § 1 mom. 1—6 punkten folkhälsolagen och 1 § 2 mom. lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) är avgiftsfria.

Hjälpmedel är emellertid inte avgiftsfria då behovet föranleds av en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), trafikförsäkringslagen (279/59), patientskadlagen (585/86) eller någon tidigare lag som motsvarar dessa. I dessa fall får den som använder hjälpmedel ersättning för kostnaderna från försäkringsbolag på basis av respektive försäkring.

3 punkten. I lagrummet stadgas att undersökning och vård av tänder som avses i 14 § 1 mom. 4 punkten folkhälsolagen är avgiftsfri för personer som inte fyllt 19 år. Förslaget motsvarar den praxis som föreslås i budgetpropositionen för 1992. Enligt gällande lagstiftning är undersökning och vård avgiftsfri för personer som inte fyllt 17 år samt undersökning och förebyggande vård för personer som är födda 1956 eller senare och som har fyllt 17 år.

4 punkten. Enligt propositionen föreslås att rådgivning, undersökning för utredning av rehabiliteringsbehovet och -möjligheterna samt anpassningsträning och -handledning samt an-

dra med dessa jämförbara funktioner, vilka hör till den medicinska rehabiliteringen enligt 1 § 2 mom. lagen om specialiserad sjukvård, är avgiftsfri. Nämda åtgärder som hör till den medicinska rehabiliteringen är dessutom avgiftsfria på basis av 1 punkten då den medicinska rehabiliteringen ordnas av hälsovårdscentraler.

5 punkten. Andningsförlamningspatienter, vilkas andningsförlamning är av den arten som bestäms genom förordning, skall ordnas avgiftsfri vård enligt lagen om kostnaderna för vården av andningsförlamningspatienter (129/57). Transporter i anslutning till vården är likaså avgiftsfria. Det föreslås att nämnda praxis tillämpas också i fortsättningen.

6 punkten. Avgiftsfri är enligt propositionen i enlighet med nuvarande praxis vård och uppehälle för personer som inte fyllt 18 år, till den del vården och uppehållet har pågått mera än sju dagar under ett kalenderår, samt medicinsk rehabilitering och hyposensibiliseringsbehandling, vård av tal- och röststörningar, strål- och sytostatikabehandling och annan motsvarande vård samt kontinuerlig dialysvård som ges i serie.

6 §. *Avgiftsfrihet på grund av betalningsförmåga.* Då genom förordning stadgas att serviceavgift skall fastställas enligt betalningsförmåga, kan genom förordning även stadgas om den inkomstgräns under vilken dylik service är avgiftsfri. Den nämnda inkomstgränsen kommer däremot inte att gälla sådana avgifter som en kommun eller ett kommunalförbund genom eget beslut har bestämt att skall fastställas enligt betalningsförmåga. I dessa fall får den kommun eller det kommunalförbund som beslutar om avgiften överväga eventuell avgiftsfrihet.

7 §. *Avgifter inom barnskyddet.* Inom barnskyddet är det i allmänhet fråga om familjer som befinner sig i särskilda ekonomiska och sociala svårigheter. Därför bör avgift inte uppbäras för tjänster eller vård med stöd av barnskyddslagen, om det inte finns tillräcklig grund för det. Enligt stadgandet kan hos barnets föräldrar uppbäras en avgift för ersättande av kostnaderna för familje- eller anstaltsvård eller boendeservice som med stöd av barnskyddslagen ges i form av stödåtgärd inom den öppna vården, vård utom hemmet eller eftervård, då det är motiverat med beaktande av vårdsynpunkter och de berörda personernas utkomstmöjligheter. Den avgift som uppbärs

hos barnets föräldrar kan emellertid vara högst lika stor som deras underhållsansvar för barnet vore enligt 1—3 §§ lagen om underhåll för barn.

Eftersom föräldrarna ansvarar för kostnaderna för barnets underhåll med beloppet av fastslaget underhållsbidrag, föreslås att kommunen fortfarande har rätt att, utan att fastställa avgiften, lyfta och uppbära de underhållsbidrag som fastställts att föräldrarna skall betala och använda det under motsvarande tid för ersättande av kostnader på grund av anstaltsvård, familjevård eller boendeservice. Avsikten med stadgandet är att man inte två gånger skall kunna kräva att föräldrarna uppfyller underhållsskyldigheten, först till kommunen i form av socialserviceavgift och sedan i form av underhållsbidrag till barnet. Såsom kostnader för anstaltsvård och familjevård bör även betraktas de dispositionsmedel som barnet eller den unga personen får.

Enligt stadgandet kan kommunen fortfarande, som ersättning för kostnader på grund av anstaltsvård, familjevård och boendeservice, uppbära en avgift som skall anses skälig även av barnets eller den unga personens andra inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 14 §.

8 §. *Avgifter inom företagshälsovården.* Då hälsovårdscentraler ordnar i folkhälsolagen avsedd företagshälsovård eller producerar övrig sjukvårds- och företagshälsovårdsservice för arbetsgivare, betalar arbetsgivaren enligt 21 § 2 mom. folkhälsolagen avgifter och ersättningar om vilka stadgas genom förordning till hälsovårdscentralen. Arbetstagare som utnyttjar dessa tjänster behöver således inte betala några ersättningar till hälsovårdscentralen. Företagare eller andra personer som utför eget arbete skall enligt 21 § 3 mom. folkhälsolagen betala avgifter och ersättningar om vilka stadgas genom förordning till hälsovårdscentralen. De avgifter om vilka stadgas genom förordning skall enligt 21 § 4 mom. folkhälsolagen motsvara de genomsnittliga verkliga kostnaderna. I samband med reformen föreslås att dessa stadganden om avgifter för företagshälsovård som sådana upptas i denna lag.

9 §. *Avgifter i specialavgiftsklass.* Enligt 38 § lagen om specialiserad sjukvård kan andra sjukhus än psykiatriska sjukhus, utöver de allmänna avgiftsklasser om vilka stadgas genom förordning, ha en specialavgiftsklass för patienter som vill få behandling av en läkare

som har rätt att behandla patienter i specialavgiftsklass i den omfattning som länsstyrelsen fastställer. Hos patienter som behandlas i specialavgiftsklass kan uppbäras tilläggsavgifter i enlighet med vad som stadgas i förordning.

Paragrafen motsvarar gällande lagstiftning. Avsikten är att genom förordning mer detaljerat precisera de tilläggsavgifter som uppbärs i specialavgiftsklass.

10 §. *Faktorer som skall beaktas vid bestämmande av betalningsförmågan.* I synnerhet inom socialvården har det vid bestämning av barn- dagvårdsavgifter som fastställs enligt betalningsförmåga varit problematiskt att avgöra hur de s.k. styvfamiljerna skall beaktas. Det har länge varit vedertagen praxis att även beakta inkomsterna hos den egentliga vårdnadshavaren, oberoende av om denna person har ingått äktenskap med barnets förälder eller inte. Enligt ett utslag av högsta förvaltningsdomstolen hösten 1990 stämmer denna praxis inte överens med gällande lagstiftning. Vid bestämning av avgifter är det således inte alltid möjligt att beakta den egentliga vårdnadshavaren.

För att avlägsna nämnda problem föreslås att det i lagen stadgas att man vid bedömning av betalningsförmåga och vid fastställande av avgift, utan hinder av vad som stadgas i någon annan lag, kan beakta att en person lever i samma hushåll, övriga omständigheter som beror på personens egentliga familjeförhållanden och som inverkar på betalningsförmågan samt underhållsskyldighet enligt lagen om underhåll för barn så som närmare stadgas genom förordning.

I praktiken innebär detta att man vid bedömning av en persons betalningsförmåga kan beakta de egentliga förhållandena i familjen oberoende av familjemedlemmarnas civilrättsliga relationer. Avsikten är således endast att precisera de gällande befogenhetsstadgandena i socialvårdslagen i fråga om grunderna för bestämning av betalningsförmåga som baseras på de egentliga familjeförhållandena.

Vid fastställande av en avgift som bestäms enligt betalningsförmåga är det dessutom viktigt att berörda personers inkomster beaktas enligt enhetliga grunder. Därför föreslås att det i paragrafens 2 mom. upptas ett stadgande enligt vilket genom förordning kan stadgas om de inkomster som skall beaktas vid bedömning av betalningsförmåga och hur detta i praktiken

skall gå till. Genom förordning bestäms även nu de inkomster som utgör grund för avgiften.

11 §. *Efterskänkande och nedsättning av avgift.* Enligt 28 § 3 mom. socialvårdslagen kan socialserviceavgift lämnas oindriven eller nedsättas, om skäl därtill föreligger med beaktande av personens försörjningsplikt, utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Detta stadgande föreslås ingå i lagförslaget så att det också berör hälsovårdsavgifterna.

Enligt det föreslagna stadgandet kan klientavgift lämnas oindriven av en person som uppfyller de förutsättningar som nämns i paragrafen t.ex. då han inte själv kan svara för avgiften utan den betalas i form av utkomststöd av det kommunala socialväsendet. I dylika fall är det ändamålsenligt att det direkt går att nedsätta eller låta bli att indriva serviceavgiften, varvid personen i fråga inte skilt behöver ansöka om utkomststöd för att erlagga avgiften.

12 §. *Klientavgift för köpta tjänster.* Enligt gällande lagstiftning skall samma avgifter uppbäras av klienterna oberoende av om kommunen eller kommunalförbundet ordnar servicen själv eller skaffar den på annat håll, t.ex. av privata serviceproducenter. Detta har garanterat att de uppburna avgifterna har varit enhetliga oberoende av hur servicen ordnats. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak nuvarande praxis där sättet att ordna service inte har någon betydelse för den som använder den.

13 §. *Avgift av utlänningar.* Enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård kan genom förordning stadgas att hos den som inte är finsk medborgare skall uppbäras avgift och ersättning enligt grunder som i övrigt avviker från vad som stadgas om avgifter. Detta förfarande kan tillämpas i fråga om medborgare från sådana stater som Finland inte avtalat om något annat arrangemang. Oberoende av nämnda stadganden finns det tillsvdare ingen förordning på basis av vilken olika stora avgifter kan uppbäras hos utländska medborgare och finländska medborgare.

Det föreslås att ett stadgande om avgifter för vård av utlänningar, vilket motsvarar nämnda stadganden om avgifter för omsorger om utvecklingsstörda, i folkhälsolagen och inom den specialiserade sjukvården, upptas i denna lag. Det föreslagna stadgandet kommer att beröra alla social- och hälsovårdstjänster.

14 §. *Uppbärande av inkomster, ersättningar*

eller tillgodohavanden till kommunen. Enligt 29 § socialvårdslagen kan socialnämnden av en person som får anstaltsvård eller familjevård uppbära honom tillkommande inkomster, ersättningar och tillgodohavanden samt använda dem för ersättande av den avgift som fastställts för vård eller skötsel. Nämda inkomster, ersättningar och tillgodohavanden kan uppbäras högst för den tid anstaltsvården eller familjevården varar. I enlighet med nämnda princip i 29 § socialvårdslagen föreslås att kommunen av en person som får sluten- eller anstaltsvård eller familjevård kan uppbära honom tillkommande inkomster, ersättningar och tillgodohavanden för den tid nämnda vård varar och använda dem för ersättande av avgifter som fastställts för vård eller uppehälle. Denna praxis kunde enligt förslaget även tillämpas inom hälso- och sjukvården till skillnad från förut. Inom olika socialvårds- eller hälso- och sjukvårdsenheter ordnas t.ex. långvarig vård ofta slumpmässigt och de olika vårdformerna kan vara ganska lika till sin art.

15 §. *Sökande av ändring.* Nuförtiden avviker stadgandena om ändringssökande delvis från varandra. I 7 kap. socialvårdslagen där ändringssökande behandlas är utgångspunkten att ändring inte får sökas genom besvär i beslut av en tjänsteinnehavare som lyder under socialnämnden. Den som är missnöjd med ett beslut har emellertid rätt att låta socialnämnden pröva beslutet. Ändring i ett beslut av socialnämnden får sökas genom besvär hos länsrätten. I länsrättens utslag får ändring i huvudsak inte sökas bl.a. till den del det gäller storleken för en socialserviceavgift.

Inom hälso- och sjukvårdslagstiftningen tillämpas ett ändringsförfarande av den typ som beskrivs ovan för avgifter för långvarig vård. Det finns inga särskilda stadganden om ändringssökande i fråga om övriga avgifter, utan ändringssökandet bestäms enligt kommunallagen. Ändring i beslut av en myndighet får härvid sökas hos kommunstyrelsen och i beslut av kommunstyrelsen hos länsrätten och vidare hos högsta förvaltningsdomstolen.

För att förenhetliga stadgandena om ändringssökande föreslås att enhetliga stadganden om ändringssökande upptas i lagen. Enligt förslaget kan ändring sökas i beslut om socialvårdsavgifter enligt nuvarande praxis. Rättelse i beslut av en tjänsteinnehavare söks härvid hos det organ som svarar för verkställandet av socialvården eller hälso- och sjukvården och i

beslut av detta organ vidare hos länsrätten. I länsrättens utslag får ändring inte sökas genom besvär.

16 §. *Dröjsmålsränta.* För att klientavgifterna bättre än förut skall betalas inom utsatt tid föreslås att det i lagen stadgas om dröjsmålsränta. Med stöd av gällande stadganden har dröjsmålsränta inte kunnat uppbäras för försenade klientavgifter för social- och hälsovård. Detta har i vissa fall lett till att betalningen av avgifter avsiktligt har uppskjutits så länge som möjligt. För de kommuner och kommunalförbund som ordnar servicen har de försenade avgifterna förorsakat extra arbete då man har varit tvungen att driva in avgifterna flera gånger. Dessutom har de försenade avgifterna förorsakat kostnader för indrivning och ränteförluster.

Dröjsmålsräntan föreslås bli 16 procent som är detsamma som dröjsmålsräntan enligt räntelagen (633/82). Skyldigheten att betala ränta börjar från förfallodagen för avgiften. Förfallodagen får enligt förslaget infalla tidigast två veckor efter att den service som ligger till grund för bestämmandet av avgiften har erhållits, för att den som använt servicen skall ha tillräckligt tid att bereda sig för betalandet av avgiften.

17 §. *Utsökning av avgifter.* Serviceavgifter får enligt nuvarande praxis indrivas i utsökningsväg utan dom eller utslag i den ordning som stadgas om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

18 §. *Närmare stadganden.* Nödvändiga stadganden om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning.

19 §. *Ikraftträdande.* Lagen avses träda i kraft samtidigt som planerings- och statsandelsreformen inom social- och hälsovården.

Genom denna lag upphävs lagen den 15 mars 1957 om kostnaderna för vården av andningsförlamningspatienter (129/57) jämte senare ändringar. Det föreslås att stadgandena om avgiftsfri vård för andningsförlamningspatienter som ingår i nämnda lag upptas i 5 § 5 punkten denna lag. Därutöver upphävs samtidigt de särskilda stadgandena om avgifter som ingår i speciallagar angående social- och hälsovården. I varje enskild speciallag kvarstår endast ett stadgande som hänvisar till att avgifterna bestäms enligt denna lag.

1.3. Sjukförsäkringslagen

11 a §. Avsikten med sjukvårdsersättningar

av sjukförsäkringen är att de skall sänka sådana kostnader som den försäkrade åsamkas av användningen av privat hälsovårdsservice. Om kommunen skaffar hälsovårdsservice hos en privat serviceproducent, är inte avsikten att kostnader som föranletts därav skall ersättas både genom statsandelssystemet och sjukförsäkringen. Det har dock förekommit vissa enskilda fall då kommunen har försökt få ersättning av sjukförsäkringen för service som den har skaffat hos privata serviceproducenter.

På basis av ovanstående föreslås att det till 11 a § sjukförsäkringslagen för klarhetens skull fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket ersättning enligt sjukförsäkringslagen varken betalas till den försäkrade eller till kommunen för kostnader för sjukvård som ordnats på det sätt som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Ersättning betalas inte heller om det faktiskt är fråga om ett sådant arrangemang som avses i nämnda lagrum.

1.4. Socialvårdslagen

2 §. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

5 §. Det föreslås att 2 mom. ändras så att den hänvisar till 4 § i lagförslaget om planering av och statsandel för social- och hälsovården, där avsikten är att stadga om hur verksamheten kan ordnas.

I 3 mom. konstateras i gällande lag att på kommunalförbund för socialvården och invånare i dess medlemskommuner tillämpas vad som stadgas om kommunen i lagen. Det föreslås att i lagrummet slopas stadgandena om ett kommunalförbunds förbundsstyrelse, en sektion i den och om tjänsteinnehavare i kommunalförbundet, som på grund av de ändringar som föreslagits i 6 § inte längre behövs.

6, 7, 7 a och 9 §§. I paragraferna stadgas om uppgifter som i anslutning till verkställigheten av socialvården ankommer på socialnämnden samt om nämndens uppgifter, sektioner och instruktion. Enligt förslaget skall den obligatoriska nämnden slopas. Skötseln av uppgifter som hör till socialvården bör enligt 6 § 1 mom. dock ges till ett kollegialt organ som utses av

kommunen. Organet är på basis av kommunallagen ett organ för förtroendevalda. Kommunstyrelsen, en nämnd, direktion eller kommission kan bli aktuell.

Organet har på basis av det föreslagna 6 § 2 mom. enligt nuvarande praxis också till uppgift att företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som gäller individuell verkställighet av socialvården. Dessutom ingår organet för kommunens räkning avtal och företar andra rättshandlingar i nämnda ärenden.

Det föreslås att möjligheten att överföra organets uppgifter på en sektion stadgas i 6 § 3 mom. i samma utsträckning som det nu är möjligt i fråga om socialnämnden. Delegeringsmöjligheten är således mera omfattande än vad som är möjligt enligt 71 a § kommunallagen.

Om hela socialvården i en kommun överförs på kommunalförbundet, tillsätts ovan avsedda organ enligt 7 § av kommunalförbundet. I kommunen finns då inget separat organ. Förfarandet motsvarar i sak nuvarande praxis.

Det föreslås att stadgandena i 7 a och 9 §§ om socialnämndens sektioner och sektionernas medlemmar samt om instruktionen upphävs. Överföringen av uppgifter som ankommer på det organ som ansvarar för socialvården på sektioner och uppgörandet av instruktionen bestäms enligt förslaget på basis av kommunallagen.

8, 15, 16, 17, 34, 38, 40, 43 och 54 §§. I de nuvarande paragraferna finns stadganden om socialnämndens uppgifter. Eftersom det föreslås att stadgandena om socialnämnden skall upphävas och ordnandet av socialvården i fortsättningen ankommer på ett kollegialt organ som kommunen utser, föreslås att tekniska ändringar som gäller detta görs i paragraferna.

10 §. Enligt nuvarande 1 mom. skall en kommun ha en socialdirektör eller en socialsekreterare samt tillräckligt mycket annan yrkesutbildad personal inom socialvården. Det föreslås att stadgandet ändras så att det inte längre finns bestämmelser om socialdirektör eller socialsekreterare i lagrummet. Kommunerna får således till denna del själva besluta om hur socialvårdens förvaltning ordnas. I lagrummet kvarstår härvid skyldigheten enligt vilken en kommun skall ha yrkesutbildad personal inom socialvården. Genom stadgandet tryggas härvid att kommunerna har yrkesutbildad personal för verkställigheten av socialvården i kommunen.

Enligt nuvarande 2 mom. skall kommunen ha en barnatillsyningsmannatjänst. Om barnatillsyningsmannatjänstens uppgifter stadgas bl.a. i lagen om faderskap (700/75) och lagen angående införande av lagen om faderskap (701/75). Enligt 17 § 2 mom. socialvårdslagen skall en kommun bl.a. sköta ordnandet av sådana uppgifter som i de nämnda lagarna ankommer på barnatillsyningsmannen. Därför föreslås att stadgandet upphävs som obehövt. Samtidigt är avsikten att stadgandet i 17 § 2 mom. skall preciseras så att kommunens skyldighet att sköta uppgifter som i andra lagar stadgats ankomma på barnatillsyningsmannen framkommer tydligare än tidigare.

Enligt 3 mom. stadgas genom förordning om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården. Det föreslås att paragrafen ändras så att om allmänna behörighetsvillkor för socialarbetare och annan yrkesutbildad personal inom socialvården stadgas genom förordning.

12 §. Enligt 1 mom. kan socialnämndens beslutanderätt enligt nuvarande praxis i instruktion överföras på tjänsteinnehavare som lyder under nämnden. Denna överföring av uppgifter kan dock inte gälla beslut om vård som ges någon mot hans vilja. Eftersom det föreslås att stadgandena om nämnden i 6 § skall ändras så att ett kollegialt organ svarar för socialvården, föreslås att paragrafen ändras så att ändringen av förvaltningsstadgandena beaktas.

Om fattandet av brådskande beslut om vård som ges någon mot hans vilja stadgas i 2 mom., enligt vilket en socialdirektör och en socialsekreterare enligt nuvarande praxis har rätt att i brådskande fall besluta om lämnande av socialvård och därtill anslutna andra åtgärder samt vidta vissa andra åtgärder. I synnerhet beroende på tjänstestrukturen i stora kommuner är det endast socialdirektören som i praktiken kan besluta om brådskande fall, eftersom dessa uppgifter inte kan överföras på andra tjänsteinnehavare. I praktiken möjliggör en dylik koncentration av besluten till en person inte alltid ett snabbt och smidigt avgörande i ärenden. Eftersom 10 § 1 mom. samtidigt föreslås bli ändrat så att en socialdirektörstjänst och en socialsekreterartjänst inrättas enligt kommunens prövning, är det nödvändigt att ändra stadgandet.

På basis av ovanstående föreslås att 2 mom. ändras så att en ledande tjänsteinnehavare inom

socialvården, som utses av det organ som ansvarar för socialvården, i brådskande fall kan besluta om lämnande av socialvård och om övriga ärenden som avses i lagrummet.

Vidare föreslås att det på grund av ändringen i 2 mom. görs en teknisk ändring i 3 mom., genom vilken ett omnämnande om en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården fogas till lagrummet.

13 §. Eftersom kommunen i det nya statsandelssystemet inte längre utarbetar någon realiseringsplan för social- och hälsovården, föreslås att omnämnandet om den slopas i det inledande stycket i 1 mom. Avsikten med ändringen är inte att utvidga skyldigheten att ordna service eller att ändra den juridiska karaktären.

27 §. Enligt nuvarande 1 mom. skall det för en kommun inrättas, anskaffas eller annars reserveras ett sådant antal service- och stödbostäder samt anstaltsplatser som motsvarar det lokala behovet. Skyldigheten i stadgandet har anslutit sig till gällande planerings- och statsandelssystem, på basis av vilket man kommunvis har definierat de resurser som kommunen skall anvisa för socialvården. I anslutning till revideringen av planerings- och statsandelssystemet föreslås att stadgandet för klarhetens skull ändras så att kommunen kan skaffa sådana bostäder eller anstaltsplatser som nämns i paragrafen.

På grund av ändringen av 6 § föreslås en teknisk ändring i 2 mom. så att det organ som avses i 6 § 1 mom. nämns i stället för socialnämnden.

28, 29 och 59 §§. Avsikten är att stadganden om avgifter inom social- och hälsovården skall samlas i den lag om klientavgifter inom social- och hälsovården som föreslås i denna proposition. Därför föreslås att sådana stadganden om avgifter som ingår i speciallagar inom social- och hälsovården skall upphävas. I speciallagarna tas endast in ett hänvisningsstadgande enligt vilket nämnda föreslagna lag tillämpas på avgifterna.

Därför föreslås att 28 §, som gäller avgifter som uppbärs för socialservice, ändras så att den endast hänvisar till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Det föreslås att 29 §, som gäller uppbärandet av vissa inkomster till socialnämnden och 59 §, som gäller avgiftsfrihet för handlingar som utfärdats till någon i ärenden som gäller socialvård, skall

upphävas. Avsikten är att motsvarande stadganden tas in i den föreslagna nya lagen.

41 §. På grund av ändringen av 10 § 1 mom. föreslås att en teknisk ändring görs i 1 mom. så att det i lagrummet talas om en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården i stället för om socialdirektör och socialsekreterare.

45, 46 och 47 §§. I de nuvarande paragraferna stadgas om förfaranden vid sökade av ändring i beslut som fattats av en tjänsteman som lyder under socialnämnden eller av socialnämnden. Eftersom stadgandena om socialnämnden föreslås bli upphävda och ordnandet av socialvården i framtiden ankommer på ett kollegialt organ som kommunen utser, föreslås att tekniska ändringar som gäller detta görs i paragraferna.

Enligt 46 § 2 mom. får ändring i socialnämnds beslut om hemservice, fränsett beslut som gäller en avgift som fastställts för service, inte sökas genom besvär. Om motsvarande besvärsförbud stadgas inte för någon annan service enligt socialvårdslagen. De statliga myndigheternas styrning vid ordnandet av service minskar i samband med statsandelsreformen. Kundens möjligheter att bevaka sina intressen vid ordnandet av service blir viktigare än förut. Sålunda är det nödvändigt att ge även hemservicekunder möjlighet att överklaga beslut om service. Av denna anledning föreslås att det nuvarande förbudet i 2 mom. mot sökande av ändring upphävs.

På grund av förbudet mot sökande av ändring rörande hemservice föreslås vidare att behövliga tekniska ändringar görs i 46 § 2 mom.

52 §. I den nuvarande paragrafen stadgas om utnyttjande av socialvårdens verksamhetsenheter för socialvårdsutbildning. Enligt 2 mom. kan statsrådet förplikta kommunen att ingå ett avtal om utbildningsverksamhet med en läroanstalt, om ett avtal i annat fall inte fås till stånd. Det föreslås att stadgandet om ett obligatoriskt avtalsförfarande upphävs, eftersom utnyttjandet av socialvårdens verksamhetsenheter i strid med kommunens vilja är ändamålsenligt. Likaså föreslås att 15 a § 3 mom. folkhälsolagen, som har motsvarande innehåll, upphävs i det lagförslag som gäller en ändring av folkhälsolagen.

53 §. Kommunen är enligt nuvarande praxis skyldig att sörja för att personal som är underställd socialnämnden enligt social- och hälsostyrelsens anvisningar deltar i komplette-

rande utbildning som gäller dess verksamhetsområde minst en gång på fem år.

Fortbildning av personalen är nödvändig för att verksamheten skall ha resultat. Det är således i enlighet med kommunens intresse att sörja för personalens fortbildning. Därför sörjer kommunerna för en nödvändig fortbildning av personalen även då det inte föreligger någon lagstadgad skyldighet. Behovet av fortbildning har dessutom betonats i rekommendationer som kommunernas centralorganisationer gett om vilka anslag som skall reserveras för utbildning. Därför föreslås att den lagstadgade fortbildningsskyldigheten upphävs som obehövlig. Likaså föreslås att 41 § folkhälsolagen, som har motsvarande innehåll, upphävs.

55 §. Enligt nuvarande praxis skall socialnämnden lämna uppgifter om kommunens socialvård till länsstyrelsen. Eftersom länsstyrelsen även på basis av 145 § kommunallagen och 6 § länsstyrelselagen (1233/87) kan få behövliga uppgifter om kommunens socialvård, föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig.

66 §. Enligt nuvarande praxis har länsstyrelsen för en viss tid kunnat bevilja befrielse från skyldigheten att inrätta socialdirektörs- och socialsekreterartjänster. Eftersom skyldigheten i 10 § 1 mom. att inrätta socialdirektörs- och socialsekreterartjänster föreslås bli slopad, föreslås att även 66 § upphävs.

Övergångsstadgande: Vid ikraftträdandet av lagförslaget är avsikten att de stadganden som gäller behörighetsvillkoren för personalen ändras. Då kan det uppstå fall där alla personer som för närvarande innehar en tjänst inte uppfyller kraven i de nya behörighetsvillkoren. För att trygga deras ställning föreslås att en person som vid ikraftträdandet av lagen innehar en tjänst fortfarande är kompetent till motsvarande tjänst eller uppgift.

1.5. Barnskyddslagen

5 §. *Förhållande till andra lagar.* Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

46 §. *Avgifter och dispositionsmedel.* Avsikten är att stadganden om avgifter inom social- och hälsovården skall samlas i den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

Därför föreslås att sådana stadganden om avgifter som ingår i speciallagar inom social- och hälsovården skall upphävas. I speciallagarna tas endast in ett hänvisningsstadgande enligt vilket den föreslagna nya lagen tillämpas på avgifterna. På basis av ovanstående föreslås att 46 § ändras så att stadgandena i 1—3 mom. om avgifter som uppbärs för barnskydd upphävs och i stället för dem hänvisas till den föreslagna nya lagen. Det föreslås att stadgandet i 4 mom. om disponibla medel tas med oförändrat som 2 mom. i den ändrade paragrafen.

1.6. Lagen om barndagvård

4 §. Enligt paragrafen skall i daghem finnas utrymmen och utrustning, som är lämpliga för vård och fostran av barn, samt för uppgiften lämplig och tillräcklig personal. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig.

12 §. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

1.7. Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

14, 19, 20 och 22—25 §§. I de nuvarande paragraferna stadgas om förvaltningen i kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt. Av dessa paragrafer föreslås att 19 § som gäller förbundsstyrelsen och nämnder, 20 § som gäller rådet för specialomsorger, 22 § som gäller specialomsorgsdistriktets direktör, 24 § som gäller en ansvarig föreståndare och 25 § som gäller instruktionen upphävs. Sedan stadgandena upphävts bestäms ordnandet av kommunalförbundets förvaltning enligt stadganden i kommunallagen. På grund av att nämnda paragrafer upphävs föreslås att de tekniska ändringar som behövs skall göras i 14 § 2 mom.

Vidare föreslås att i 23 § 2 mom., som gäller sammansättningen av ledargruppen för specialomsorger, görs en teknisk ändring på grund av att 22 § upphävs. Till ledargruppen hör nu specialomsorgsdistriktets direktör och minst två andra medlemmar så att medicinsk och pedagogisk expertis samt sakkunskap i socialvård är företrädare i ledargruppen. Enligt för-

slaget skall ledargruppen ha minst tre medlemmar som företrädare medicinsk och pedagogisk expertis samt sakkunskap i socialvård.

43 och 84 §§. Avsikten är att stadganden om avgifter inom social- och hälsovården skall samlas i den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Därför föreslås att 43 § ändras så att den hänvisar till denna lag. Vidare föreslås att 84 §, i vilken nu stadgas om indrivning av avgifter i utsökningsväg och som på grund av revideringen av avgiftsstadgandena inte längre behövs, upphävs.

45 §. Enligt 44 § skall ersättning för kostnader för specialomsorger, som ett kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt bereder någon annan än en person från en kommun som hör till kommunalförbundet, betalas av det kommunalförbund som vederbörandes hemkommun hör till. I 45 § 2 mom., som gäller bestämmandet av ersättning, föreslås hänvisningen till de driftskostnader som utgjort grunden för statsandelen bli slopad, eftersom kommunalförbundets driftskostnader inte i det kalkymässiga statsandelssystemet utgör grunden för den statsandel som betalas till kommunen för denna verksamhet.

48 §. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

68 §. I paragrafen stadgas om möjligheten att sammanslå verksamheten inom ett kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt med verksamheten inom ett kommunalförbund för hälsovården. En sammanslagning av verksamheten förutsätter i dagens läge enligt 1 mom. statsrådets samtycke. Å andra sidan kan statsrådet enligt 3 mom. förplikta ett kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt och ett kommunalförbund för hälsovården därtill. En frivillig sammanslagning bör dessutom enligt 2 mom. genomföras med två tredjedelars majoritet i kommunalförbundets förbundsfullmäktige.

Det föreslås att paragrafen ändras så att vederbörande kommunalförbund kan besluta om en sammanslagning utan statsrådets samtycke. Statsrådet kan enligt förslaget inte heller förplikta kommunalförbunden därtill. Vidare föreslås att även den två tredjedelars majoritet i förbundsfullmäktige som uppställts som villkor för sammanslagningen skall slopas.

69 §. Enligt gällande praxis skall beträffande

kommunalförbund för hälsovården från det att ett specialomsorgsdistrikt sammanslagits med ett kommunalförbund för hälsovården i tillämpliga delar gälla vad som stadgas om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt. Tekniska ändringar föreslås på grund av ändringen av 68 § bli gjorda i paragrafen.

70 §. I den nuvarande paragrafen stadgas om verkningarna av en sådan sammanslagning som avses i 68 § i fråga om medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet tillgångar och skulder. Stadgandet är dispositivt. Paragrafen föreslås bli upphävd för enligt 124 § kommunallagen skall det i instruktionen för ett kommunalförbund alltid finnas bestämmelser om medlemskommunernas andel i kommunalförbunds tillgångar och skulder.

1.8. Lagen om missbrukarvård

4 §. *Förhållande till andra lagar.* Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

12 §. *Kortvarig vård på grund av våldsamhet. Underställande av beslut.* I den nuvarande paragrafen stadgas om en socialdirektörs eller en socialsekreterares möjligheter att förordna att en person oberoende av sin vilja på grund av våldsamhet skall intas för vård. På grund av de ändringar som föreslås i 6 och 10 §§ socialvårdslagen föreslås att behövliga tekniska ändringar görs i paragrafen. Enligt de föreslagna ändringarna kan en sådan ledande tjänsteinnehavare inom hälsovården som utsetts av det organ som ansvarar för socialvården eller, vid förhinder för denna tjänsteman, organets ordförande förordna att en person oberoende av sin vilja skall intas för vård.

1.9. Lagen om nykterhetsarbete

4 §. Enligt den nuvarande paragrafen skall en kommun ha en nykterhetsnämnd som sköter lagstadgade uppgifter. Kommunfullmäktige kan dock besluta att någon annan nämnd eller kommunstyrelsen skall sköta nykterhetsnämndens uppgifter. Det föreslås att paragrafen ändras i överensstämmelse med stadgandena

om socialnämnden och hälsovårdsnämnden så att ett kollegialt organ som kommunen utser sörjer för verkställigheten av nykterhetsarbetet. På detta organ tillämpas dessutom vad som stadgas om nykterhetsnämnden i andra lagar.

5 §. I den nuvarande paragrafen stadgas om antalet medlemmar i nykterhetsnämnden. Det föreslås att paragrafen upphävs i anslutning till ändringen av 4 §.

6 §. Enligt 1 mom. kan i kommunen finnas en eller flera tjänsteinnehavare för uppgifter som ankommer på nykterhetsnämnden. Det föreslås att stadgandet upphävs som obehövt. De tjänster som behövs kan inrättas även utan stadgandet.

Avsikten är att det nuvarande fullmaktstadgandet i 3 mom., som gäller utfärdande genom förordning av stadganden om behörighetsvillkoren för tjänsteinnehavare i nykterhetsarbetet, skall kvarstå ändrat så att det i framtiden är möjligt att stadga om behörighetsvillkor endast för den yrkesutbildade personalen inom nykterhetsarbetet. Det föreslås vidare att sådana tekniska ändringar som föranleds av att stadgandet i 1 mom. upphävs skall göras i stadgandet.

7 §. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

Övergångsstadgande: Vid ikraftträdandet av lagförslaget är avsikten att de stadganden som gäller behörighetsvillkoren för personalen ändras. Då kan det uppstå fall där alla personer som för närvarande innehar en tjänst inte uppfyller kraven i de nya behörighetsvillkoren. För att trygga deras ställning föreslås att en person som vid ikraftträdandet av lagen innehar en tjänst fortfarande är kompetent till motsvarande tjänst eller uppgift.

1.10. Lagen om stöd för vård av barn i hemmet

4 §. *Förhållande till andra lagar.* Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

1.11. Lagen om service och stöd på grund av handikapp

5 §. *Planering och finansiering.* Den gällande paragrafen innehåller ett hänvisningsstadgande, enligt vilket planerings- och statsandelslagen tillämpas på verksamhet som avses i lagen. I 2 mom. stadgas dessutom att statsandel enligt planerings- och statsandelslagen betalas för kostnader som föranleds av ordnandet av sådan service och sådant stöd som enligt 8 § 2 mom. och 9 § 3 mom. är föremål för en särskild anordningsskyldighet, även om det inte är fråga om verksamhet som fastställts i realiseringsplanen. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, är omnämnandet av att statsandel betalas för vissa kostnader onödigt. Av denna orsak föreslås en sådan ändring av paragrafen så att den endast hänvisar till den föreslagna nya planerings- och statsandelslagen.

10 §. Enligt gällande praxis kan den riksfattande planen för social- och hälsovården innehålla anvisningar om ordnande av sådan service och sådant stöd som avses i lagen. Eftersom avsikten är att stadgandet som gäller anvisningar om ordnandet av service och stöd skall kvarstå, föreslås att 2 mom. ändras så att det hänvisar till den nya lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

14 §. *Avgifter för service.* Avsikten är att stadganden om avgifter inom social- och hälsovården skall samlas i den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Därför föreslås att 14 § ändras så att den hänvisar till denna lag.

15 §. *Ersättning från försäkringsanstalt.* Om en försäkringsanstalt skall betala ersättning till en handikappad på basis av en försäkring enligt lagarna som nämns i paragrafen, har kommunen rätt att få nämnda ersättning för service och stöd som nämns i 8 och 9 §§ i det fall att kommunen har ordnat denna service. Det föreslås att till paragrafen fogas den patientskadelag (585/86) som stiftats sedan denna lag trätt i kraft, varvid även ersättningar enligt den lagen under nämnda förutsättningar skall betalas till kommunen.

Dessutom föreslås att tekniska ändringar föranledda av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) och lagen om rehabilitering som er-

sätts enligt trafikförsäkringslagen (626/91), vilka trädde i kraft den 1 oktober 1991, görs i paragrafens 1 mom.

22 §. Enligt 2 mom. tillämpas fortfarande vissa stadganden i den upphävda lagen om invalidvård på skyddat arbete. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på skyddat arbete, föreslås att stadgandet ändras så att det hänvisar till den nya lagen.

1.12. Militärunderstödslagen

13 §. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

1.13. Lagen om tryggnad av underhåll för barn

28 §. Eftersom avsikten är att tillämpa den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården på den verksamhet som avses i lagen, föreslås att en hänvisning till denna lag tas med i paragrafen.

1.14. Folkhälsolagen

5 §. Enligt 3 mom. har statsrådet på särskilda skäl befogenhet att förplikta kommunerna att grunda ett kommunalförbund för folkhälsoarbetet. Eftersom folkhälsolagen har varit i kraft redan nästan tjugo år och verksamheten etablerats är det inte längre nödvändigt att bibehålla stadgandet som möjliggör tvångskommunalförbund. Därför föreslås att 3 mom. upphävs.

6 och 6 a §§. I paragraferna stadgas om den obligatoriska hälsovårdsnämnden och dess sektioner. I överensstämmelse med den föreslagna revideringen av socialvården och nykterhetsarbetet föreslås att obligatoriska hälsovårdsnämnder slopas. För uppgifter som hör till verkställigheten av folkhälsoarbetet sörjer enligt den föreslagna ändringen i 6 § 1 mom. ett kollegialt organ som kommunen utser. Organet består på basis av kommunallagen av förtroen-

devalda. Kommunstyrelsen, en nämnd, direktion eller kommission kan bli aktuell.

Om kommunens folkhälsoarbete har överlåtit på ett kommunalförbund, tillsätts ovan nämnda organ enligt 2 mom. av kommunalförbundet. I kommunen finns då inget separat organ. Om motsvarande förfarande stadgas också nu.

Möjligheten att överföra organets uppgifter på en sektion föreslås bli stadgad i 6 § 3 mom. i samma omfattning som det nu är möjligt i fråga om hälsovårdsnämnden. Delegeringsmöjligheten är således mera omfattande än vad 71 a § kommunallagen ger möjlighet till.

Stadgandena i 6 a § om hälsovårdsnämndens sektioner och sektionernas medlemmar föreslås bli upphävida. Överföringen av uppgifter som hör till det organ som ansvarar för folkhälsoarbetet på sektioner bestäms enligt förslaget på basis av kommunallagen.

9, 11, 12, 47 och 48 §§. I de nuvarande paragraferna finns stadganden om hälsovårdsnämndens uppgifter. Eftersom stadgandena om hälsovårdsnämnden föreslås bli upphävida och ordnandet av folkhälsoarbetet i fortsättningen ankommer på ett kollegialt organ som kommunen utser, föreslås att de tekniska ändringar som gäller detta görs i paragraferna.

10 §. Enligt paragrafen äger en statlig myndighet som leder och övervakar folkhälsoarbete rätt att för uppgivet ärende fordra, att hälsovårdsnämnden sammankallas. Stadgandet har tillämpats ytterst sällan och skötseln av uppgifter som hör till folkhälsoarbetet förutsätter inte längre ett dylikt stadgande. Paragrafen föreslås bli upphävd.

13 §. Enligt paragrafen skall en hälsovårdsnämnd lämna uppgifter om folkhälsoarbete som kommunen utfört till länsstyrelsen. Eftersom länsstyrelsen även på basis av 145 § kommunallagen och 7 § länsstyrelselagen kan få behövliga uppgifter om kommunens folkhälsoarbete, föreslås att stadgandet upphävs som obehövt.

14 §. På grund av statsandelsreformen inom social- och hälsovården föreslås att omnämnandet av realiseringsplanen slopas i det inledande stycket i 1 mom., eftersom kommunerna i det nya statsandelssystemet inte längre utarbetar realiseringsplaner för social- och hälsovården. Avsikten med ändringen är inte att utvidga skyldigheten att ordna service eller att ändra den juridiska karaktären.

Omfattningen av systematisk tandvård är

numera reglerad genom anvisningar i den riksomfattande planen. Eftersom det i fortsättningen inte är meningen att bestämmelser om verksamhetens innehåll i regel skall tas in i den riksomfattande planen, är det i syfte att trygga systematisk tandvård nödvändigt att till paragrafen foga ett stadgande om bemyndigande att ge förordning. Av denna anledning föreslås att paragrafens 1 mom. 4 punkten kompletteras med att kommunen skall upprätthålla tandvård i den omfattning som närmare stadgas genom förordning.

Enligt 1 mom. 5 punkten i gällande lag åligger det kommunen att som en skyldighet som hör till folkhälsoarbetet upprätthålla skolhälsovård, till vilken hänförs hälsovården i folk- och mellanskolorna, grundskolorna, gymnasierna samt de allmänna yrkesskolorna inom kommunen. På grund av vissa ändringar i skollagstiftningen föreslås att behövliga tekniska ändringar skall göras i lagrummet. Vidare föreslås att stadgandet ändras så att allmänna yrkesskolor, numera yrkesläroanstalter, överförs från skolhälsovården till studenthälsovården liksom andra yrkesläroanstalter.

För att etablera nya verksamhetsformer är det nödvändigt att bevara vissa normer som ingår i den nuvarande riksomfattande planen för anordnande av social- och hälsovården. Verksamhetsformer som härvid kommer i fråga är till exempel bröstcancerscreening och andra massundersökningar. Av denna anledning föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas en ny 9 punkt enligt vilken kommunen skall ordna screening och andra massundersökningar på det sätt som närmare stadgas genom förordning.

På grund av den nya punkt 9 som föreslås bli fogad till paragrafens 1 mom. har dessutom vissa tekniska ändringar gjorts i 7 och 8 punkten.

14 a §. På grund av statsandelsreformen inom social- och hälsovården föreslås att omnämnandet av realiseringsplanen slopas i det inledande stycket av paragrafens 1 mom., eftersom kommunerna i det nya statsandelssystemet inte längre utarbetar realiseringsplaner för social- och hälsovården. Syftet med ändringen är inte att utvidga skyldigheten att ordna service eller ändra den juridiska karaktären.

15 a §. I paragrafen stadgas om anlitaandet av en hälsovårdscentral för utbildning av hälsovårdspersonal. Enligt nuvarande 3 mom. kan

statsrådet förplikta kommunen att ingå ett avtal om utbildning med en läroanstalt, om avtal i annat fall inte fås till stånd. Det föreslås att stadgandet om obligatoriskt avtalsförfarande upphävs, eftersom det inte är ändamålsenligt att i strid med kommunens eller kommunalförbundets vilja anlita en hälsovårdscentral för undervisning. Motsvarande ändring har föreslagits i socialvårdslagen.

19 §. Paragrafen föreslås bli ändrad så att den får en hänvisning till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Det gällande stadgandet har gjort det möjligt att genom begränsningen av köpta tjänster i folkhälsoförordningen (205/72) avvika från huvudregeln i 3 § om allmänt ordnande av service i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Eftersom det inte längre finns grunder för avvikelser stadgade i förordning, föreslås att stadgandet ändras så att man endast genom lag kan avvika från lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Stadgandet motsvarar andra speciallagar om social- och hälsovården.

20 §. Enligt den nuvarande paragrafen bestäms närmare i instruktion om ordnande av folkhälsoarbetet. Paragrafen föreslås bli upphävd, varvid utfärdande av en instruktion bestäms på basis av kommunallagen.

21, 21 a och 21 b §§. Avsikten är att stadganden om avgifter inom social- och hälsovården skall samlas i den föreslagna lagen om klientavgifter inom hälsovården. Därför föreslås att 21 § ändras så att den får en hänvisning till denna lag. Vidare föreslås att 21 a och 21 b §§ upphävs, eftersom motsvarande stadganden har tagits in i ovan nämnda lag.

41 §. Enligt den nuvarande paragrafen är kommunen skyldig att sörja för att en tjänsteinnehavare som utför folkhälsoarbete minst en gång på fem år enligt social- och hälsostyrelsens anvisningar deltar i kompletterande utbildning på hans område. Fortbildning av personalen är nödvändig för att verksamheten skall ha resultat. Det är således i enlighet med kommunens intresse att sörja för personalens fortbildning. Därför sörjer kommunerna för en nödvändig fortbildning av personalen även då det inte föreligger någon lagstadgad skyldighet. Behovet av fortbildning har dessutom betonats i rekommendationer som kommunernas centralorganisationer gett om anslag som skall reserveras för utbildning. Därför föreslås att den lagstadgade fortbildningsskyldigheten upp-

håvs som obehövlig. Likaså föreslås att 53 § socialvårdslagen, som har motsvarande innehåll, upphävs.

1.15. Lagen angående införande av folkhälso- solagen

3 §. I paragrafen stadgas om undantag från sådan avgiftsfri service, om vilken stadgas i 21 § folkhälso-
solagen. Eftersom det föreslås att alla stadganden om avgifter tas in i den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, föreslås att paragrafen upphävs.

5 §. För att nuvarande praxis skall bevaras föreslås att paragrafen beträffande skyldigheten att återbörda statsandel ändras så att där hänvisas till 30 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

1.16. Lagen om specialiserad sjukvård

4 och 10 §§. Stadgandena med hänvisningar i dessa paragrafer föreslås bli justerade i enlighet med det nya förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

18—20, 22, 23, 26 och 27 §§. I de nuvarande paragraferna stadgas om hur förvaltningen inom kommunalförbunden för sjukvårdsdistrikten skall ordnas, t.ex. om förbundsstyrelsen, sjukhusdirektionerna, direktionsmedlemmarna, direktionsens uppgifter, instruktionen samt om universitetssjukhusens direktioner och överläkarkommissionerna. Stadgandena föreslås bli upphävida med undantag för 18 § 3 mom. Förslaget motsvarar de ändringar som föreslagits i de andra social- och hälsovårdslagarna.

Av de stadganden som gäller ordnandet av förvaltningen föreslås att 18 § 3 mom. och 21 § som reglerar nämnderna och delansvarsområdena för den språkliga minoriteten i sjukvårdsdistrikt som omfattar kommuner med olika språk och tvåspråkiga kommuner för att ställningen för språkliga minoriteter skall tryggas.

28 §. I paragrafen stadgas om vilken rätt universitetets professorer har att inneha en bitjänst inom kommunalförbundet för sjuk-

vårdsdistriktet. De tekniska ändringar som föranleds av upphävningen av 26 och 27 §§ föreslås bli gjorda i paragrafen.

37—41 §§. Avsikten är att samla stadgandena om avgifter för social- och hälsovård i den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Av denna anledning föreslås att 37 § ändras så att där hänvisas till denna lag. Dessutom föreslås att 38—41 §§ upphävs, eftersom motsvarande stadganden ingår i ovan nämnda lag.

47 §. Eftersom kommunerna och kommunalförbunden enligt det nya planerings- och statsandelssystemet inte längre betalas kostnadsbaserad statsandel på nuvarande sätt, föreslås att stadgandet i 47 § 3 mom., som definierar vilka kostnader som omfattas av den nuvarande statsandelen, upphävs.

11 kap. och 54 §. I gällande 50—53 § stadgas om kommunernas betalningsandelar av kommunalförbundets kapital- och driftsutgifter. I 54 § stadgas på motsvarande sätt om medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets för sjukvårdsdistriktets tillgångar och deras ansvar för dess skulder. Stadgandena är beroende av avtal. Stadgandena tillämpas om inte något annat har avtalats. Stadgandena föreslås bli upphävida som onödiga, eftersom det enligt 124 § kommunallagen alltid skall finnas bestämmelser i kommunalförbundets grundstadga om medlemskommunernas andel i kommunalförbundets tillgångar och ansvarighet för dess gäld samt om kommunalförbundets ekonomi samt de grunder, i enlighet med vilka de belopp, som behövs för erläggande av utgifter, uppbärs av medlemskommunerna i form av betalningsandelar.

12 kap. Kapitlets rubrik föreslås bli ändrad, eftersom det efter att 54 § upphävs inte längre stadgas om medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets tillgångar och deras ansvar för dess skulder i kapitlet, vilket den nuvarande rubriken säger. Enligt förslaget skall kapitlets nya rubrik motsvara innehållet i 55 §.

56 §. Enlighet paragrafen kan om behörighet för tjänsterna vid ett kommunalförbund vid behov stadgas genom förordning. Paragrafen föreslås bli upphävd som onödig. Den förordning som avses där har inte getts.

1.17. Lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård

23 §. Enligt det gällande stadgandet tilläm-

pas inte det allmänna stadgandet om skyldighet att återbära statsandel för anläggningsprojekt på egendomsöverlåtelse enligt denna lag. För att bevara den tidigare situationen då stadgandena om statsandel förändras, föreslås att paragrafen justeras så att den utesluter tillämpning av 30 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

1.18. Lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus

2 §. *Sjukhusets uppgifter.* I 4 mom. föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den riksomfattande plan som avses i 5 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

6 §. *Hänvisningsstadgande.* Enligt paragrafens 3 mom. skall kommunalförbundet för Helsingfors universitetscentralsjukhus ha en i 23 § lagen om specialiserad sjukvård nämnd instruktion. Eftersom 23 § lagen om specialiserad sjukvård föreslås bli upphävd, föreslås att även 6 § 3 mom. upphävs.

7 §. *Statsandel.* På grund av statsandelsreformen inom social- och hälsovården föreslås att omnämningarna av realiseringsplanen slopas i paragrafen, eftersom kommunerna i det nya statsandelssystemet inte längre utarbetar realiseringsplaner för social- och hälsovården. Samtidigt föreslås att hänvisningen till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården slopas i paragrafen. Dessutom föreslås att hänvisningen till 47 § 3 mom. lagen om specialiserad sjukvård stryks, eftersom stadgandet föreslås bli upphävt.

För tydlighetens skull föreslås dessutom att hänvisningsstadgandena om statsandel enligt 47 § 1 mom. lagen om specialiserad sjukvård som erläggs till Helsingfors universitetscentralsjukhus och kommunalförbundet för sjukhuset Barnets Borg sammanslås till ett moment.

9 §. *Avgifter.* Avsikten är att samla stadgandena om avgifter för social- och hälsovård till den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Av denna anledning föreslås 9 § bli ändrad så att där hänvisas till denna lag.

12 §. *Överläkarkommissionen.* I paragrafen stadgas om sjukhusets överläkarkommission. Stadgandet föreslås bli upphävt i likhet med

27 § lagen om specialiserad sjukvård, som gäller överläkarkommissionen vid ett universitetssjukhus.

15 §. *Kommunernas betalningsandelar, andelar i kommunalförbundets tillgångar och ansvar för dess skulder.* Enligt paragrafen bestäms kommunernas betalningsandelar i fråga om kommunalförbundets utgifter samt deras ansvar för dess tillgångar enligt vad som stadgas i 50—54 §§ lagen om specialiserad sjukvård. Eftersom nämnda stadganden i lagen om specialiserad sjukvård föreslås bli upphävda, föreslås att 15 § upphävs.

19 §. *Särskilda stadganden.* Enligt paragrafen tillämpas på verksamhet enligt lagen vissa stadganden i lagen om specialiserad sjukvård. Eftersom vissa av de stadganden som det hänvisas till föreslås bli upphävda, föreslås att nödvändiga tekniska ändringar företas i paragrafen.

1.19. Mentalvårdslagen

3 §. *Ordnanande av mentalvårdstjänster.* I 3 mom. föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

1.20. Lagen om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor

3 §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

1.21. Lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för reumasjuka

1 §. Då statsandelssystemet för social- och hälsovården förnyas är det inte längre motiverat att ha kvar en särskild lagstiftning om vårdanstalter för reumasjukdomar. Lagen om specialiserad sjukvård, som trädde i kraft i början av 1991, utgör en funktionell grund även för den specialiserade sjukvården för dessa sjukdomar. Av denna anledning föreslås att lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för reumasjuka (687/51) upphävs.

2 §. I paragrafen föreslås ett stadgande om lagens ikraftträdande.

1.22. Lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för fallandesjuka

1 §. Då statsandelssystemet för social- och hälsovården förnyas är det inte längre motiverat att ha kvar en särskild lagstiftning om statsunderstöd för vårdanstalter för epileptiker. Lagen om specialiserad sjukvård, som trädde i kraft i början av 1991, utgör en funktionell grund även för den specialiserade sjukvården för dessa sjukdomar. Av denna anledning föreslås att lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för fallandesjuka (367/51) upphävs.

2 §. I paragrafen föreslås ett stadgande om lagens ikraftträdande.

1.23. Hälsovårdslagen

10 §. Enligt den nuvarande paragrafen kan en kommun för hälsovården ha hälsoinspektörstjänster och annan personal. Stadgandet föreslås bli upphävt som onödigt, eftersom dylik personal kan finnas även utan ett uttryckligt stadgande.

11 §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndigande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 mom. 1 och 2

punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

1.24. Lagen om smittsamma sjukdomar

7 och 36 §§. I dessa paragrafer stadgas om vissa uppgifter som ankommer på kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt. Nämnda stadganden har inte ändrats så att de skulle motsvara lagen om specialiserad sjukvård, som trädde i kraft den 1 januari 1991. Av denna anledning föreslås att 7 § 2 mom. och 36 § 1 mom. ändras så att i dem nämns kommunalförbund för sjukvårdsdistrikt i enlighet med lagen om specialiserad sjukvård.

8 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. På grunder som motsvarar vad som föreslås beträffande 19 § folkhälsolagen föreslås en sådan ändring av momentet att avvikelser från den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården kan göras endast genom lag.

26 §. Avsikten är att samla stadgandena om avgifter för social- och hälsovård till den föreslagna lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Av denna anledning föreslås 26 § bli ändrad så att där hänvisas till denna lag.

1.25. Kemikalielagen

61 §. *Statsandel till kommunerna.* I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndigande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande

dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2 punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

1.26. Livsmedelslagen

8 §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndigande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2 punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

1.27. Lagen om mjölkkontroll

4 a §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndig-

ande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2 punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

1.28. Lagen om köttbesiktning

5 a §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndigande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2 punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

1.29. Veterinärvårdslagen

9 och 11 §§. Enligt 11 § bestäms närmare i en instruktion om organiseringen av veterinärvården och kommunalveterinärens uppgifter. Instruktionen skall innehålla föreskrifter om kommunalveterinärernas verksamhetsdistrikt och om fördelningen av arbetet mellan dem.

Nämnda stadgande föreslås bli upphävt, eftersom det begränsar kommunens möjlighet att ordna verksamheten på bästa sätt.

Skötseln av i synnerhet de uppgifter som i 2 § veterinärvårdslagen nämns höra till veterinärvården i en kommun med flera veterinärer förutsätter emellertid en klar arbetsfördelning mellan veterinärerna. Av denna anledning föreslås att om arbetsfördelningen stadgas i ett nytt 3 mom. som fogas till 9 §. Enligt det skall kommunen fastställa arbetsfördelningen mellan kommunalveterinärerna, då en kommun har två eller flera kommunalveterinärtjänster.

13 §. Enligt det gällande stadgandet skall kommunen bära upp en klinikavgift när djuret har förts till veterinärmottagningen, om kommunen har ordnat lokaler och utrustning för tillhandahållande av veterinärservice av hög nivå som kräver särskilda kunskaper. Klinikavgiften skall fastställas så att den täcker de faktiska kostnader som besöket åsamkar kommunen.

Genom lagändringen föreslås att man avstår från att bära upp en obligatorisk avgift. I stället skall kommunen själv få avgöra om den vill bära upp en avgift. Dessutom föreslås att kommunen skall kunna bära upp klinikavgift även för basveterinärservice. Härvid kan avgiften dock bäras upp endast av dem som äger andra husdjur än nyttodjur. Besök på veterinärmottagningen är även för närvarande avgiftsbelagda för djurägarna och läkemedlen samt förnödenheterna skaffas och bekostas av veterinären. Således är det i allmänhet inte ändamålsenligt att fastställa en klinikavgift för basveterinärservice. Lagändringen har ändå ansetts nödvändigt, eftersom kommunernas möjligheter att fritt besluta om sin verksamhet så att de lokala förhållandena kan beaktas ökar på detta sätt.

Enligt gällande 13 § 2 mom. kan kommunen dessutom bära upp en underhållsavgift när ett djur måste hållas i ett av kommunen ordnat utrymme för tillhandahållande av service på högre nivå än basveterinärservice. Kommunens rätt att bära upp underhållsavgift föreslås bli utvidgad till att gälla även basveterinärservice. Avgiften kan emellertid gälla endast andra husdjur än nyttodjur.

15 §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och

statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndigande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2 punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

16 §. På grundval av det gällande stadgandet är kommunen skyldig att ersätta den som äger ett nyttodjur kostnaderna för ett veterinärbesök på vissa grunder beträffande besöksavgiften och resekostnaderna. De kostnader som kommunen åsamkas av ersättningarna berättigar till statsandel. Dessutom kan kommunen enligt prövning delta även i de kostnader som djurägaren åsamkats på grund av åtgärdsavgifterna. Dessa kostnader berättigar under de förutsättningar som nämns i lagen till statsandel.

Att det skulle vara obligatoriskt för kommunerna att delta i de kostnader som åsamkats djurägare av veterinärbesök, såsom det stadgas i lagrummet, lämpar sig inte längre i det nya statsandelssystemet. Av den anledningen föreslås en sådan ändring av 16 § att kommunen själv kan avgöra i vilken omfattning och i vilken mån den stöder veterinärservice som tillhandahålls för nyttodjur. Det är nödvändigt att stadgandet ingår i lagen, eftersom de uppkomna kostnaderna inte annars kan beaktas då statsandelarna bestäms. Dessutom vore det oklart om erläggandet av dessa ersättningar skall ingå i kommunens kompetens enligt 5 § kommunallagen utan ett uttryckligt stadgande.

23 §. Kommunen är enligt paragrafen skyldig att ålägga en kommunalveterinär att delta i fortbildning då jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelning anser att det behövs och avdelningar ordnar utbildningen själv eller

har godkänt den. Utbildning skall ordnas minst var femte år.

Personalens fortbildning är nödvändigt för att verksamheten skall vara framgångsrik. Därför ligger det i kommunens intresse att se till att personalen får fortbildning. Därför sköter kommunerna om nödvändig fortbildning för personalen även då det inte finns någon lagstadgad förpliktelse att göra det. Behovet av fortbildning har dessutom betonats i kommunernas centralorganisationers rekommendationer om anslag som skall reserveras för utbildning. Därför föreslås att den lagstadgade utbildningsförpliktelsen upphävs som onödig.

1.30. Produktsäkerhetslagen

21 §. I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 6 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården ingår stadganden om innehållet i den riksomfattande planen för social- och hälsovården. Enligt 1 mom. 1 och 2 punkten innehåller planen mål och anvisningar för ordnandet av social- och hälsovården samt de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens stadgande om bemyndigande. Målen, anvisningarna och eventuella föreskrifter skall vara nära förbundna med social- och hälsovårdsservicen.

Miljöhygienien är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2 punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

1.31. Lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning

7 §. Tjänsteinnehavare. I 1 mom. bestäms om sätten att ordna tjänsterna för miljövårdsförvaltningen och i 2 mom. ges miljöministeriet befogenhet att bestämma om behörighetsvillko-

ren för de tjänster som ligger till grund för statsandel.

De grundläggande stadgandena om tjänsteformer ingår i 7 kap. kommunallagen. Av denna anledning är ett särskilt stadgande om sätten att ordna tjänsterna för miljöförvaltningen onödigt.

Då stadgandena om bestämmande av statsandel ändras har behörighetsvillkoren för tjänsterna och tjänsteinnehavarnas utbildning ingen inverkan på en enskild kommuns statsandel. Sålunda finns det inget behov att i lagen ge miljöministeriet befogenhet att uppställa behörighetsvillkor för tjänsterna för miljöförvaltningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås paragrafen bli upphävd.

8 §. *Tillämpning av planerings- och statsandelslagen.* I paragrafen föreslås en sådan ändring att där hänvisas till den föreslagna lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Miljöförvaltningen är inte hälsovårdsservice som riktas till individen liksom hälsovården i allmänhet, utan den består i huvudsak i administrativa och övervakande uppgifter. Beträffande dessa uppgifter är det inte ändamålsenligt att tillämpa ovan nämnda stadganden om den riksomfattande planens mål, anvisningar och föreskrifter. Av denna anledning föreslås i 2 mom. att stadgandena i 6 § 1 och 2

punkten i ovan nämnda lagförslag inte tillämpas på verksamhet enligt denna lag.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Enligt 41 § i förslaget till lag om planering av och statsandel för social- och hälsovården utfärdas vid behov närmare stadganden om verkställigheten av lagen genom förordning. Avsikten är dock att ingen förordning skall ges om verkställigheten av lagen.

Med anledning av ändringarna av speciallagarna om social- och hälsovården måste vissa förordningar ändras, bl.a. i fråga om stadganden om behörighetsvillkoren för personalen samt storleken på grupper och avgifter. Avsikten är att dessa ändringar skall träda i kraft samtidigt som lagarna i denna proposition.

3. Ikraftträdande

Förslaget ansluter sig till totalreformen av statsandelssystemen som beretts samtidigt och som avses träda i kraft samtidigt. På grund av att reformen av statsandelssystemet är brådskande föreslås lagarna träda i kraft vid ingången av 1993.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om planering av och statsandel för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på planering av och statsandel för social- och hälsovården, om så stadgas i någon annan lag (*speciallag*).

2 §

Förhållandet till lagen om statsandelar till kommunerna

Förutom denna lag tillämpas på statsandel lagen om statsandelar till kommunerna (/), nedan statsandelslagen, för så vitt så stadgas i denna lag.

3 §

Social- och hälsovårdens resurser

Varje kommun skall anvisa resurser för den social- och hälsovård som ligger till grund för statsandelen.

4 §

Ordnande av verksamheten

En kommun kan ordna de uppgifter som hör till social- och hälsovården

- 1) genom att sköta verksamheten själv,
- 2) genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner,
- 3) genom att vara medlem i ett kommunalförbund som sköter verksamheten, eller
- 4) genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, ett kommunalförbund eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent.

Vad 1 mom. 4 punkten stadgar om kommuner tillämpas även på de kommunalförbund som bedriver verksamhet som avses i denna lag.

Vid anskaffning av service från en privat serviceproducent som avses i 1 mom. 4 punkten skall kommunen eller kommunalförbundet för-

säkra sig om att servicen motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att betala ersättning till en privat serviceproducent som avses i 1 mom. 4 punkten endast för social- och hälsovårdstjänster för dem som kommunen eller kommunalförbundet bestämmer.

2 kap.

Planering

5 §

Den riksomfattande planen

Statsrådet skall kalenderårsvis i samband med avlåtande av budgetpropositionen godkänna en riksomfattande plan för ordnande av social- och hälsovården för de fyra kalenderår som följer på det år då planen godkänns (*riksomfattande plan*).

6 §

Den riksomfattande planens innehåll

Den riksomfattande planen skall innehålla

1) målen och anvisningarna för ordnandet av social- och hälsovården,

2) de föreskrifter som meddelas med stöd av lagens fullmaktstadgande,

3) beloppen av de statsandelar som betalas för social- och hälsovården, statsandelarna enligt åldersgrupp per invånare och det genomsnittliga statsandelsbelopp per invånare som bestäms enligt sjukfrekvensen samt en uppskattning av det sammanlagda beloppet av driftskostnaderna för den social- och hälsovård som kommunerna ordnar,

4) antalet anställda inom den social- och hälsovård som ligger till grund för fastställande av statsandelen,

5) en förteckning över anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora, de maximikostnader för dessa projekt som berättigar till statsandel och projektens inledningsår samt maxi-

mibeloppet av kostnaderna för övriga anläggningsprojekt, samt

6) grunderna för den regionala fördelningen av resurser.

Dessutom skall planen innehålla beloppet av minimikostnaderna för ett anläggningsprojekt samt gränsen för beloppet av anläggningsprojekt med stora totalkostnader och av övriga anläggningsprojekt och en uppskattning av den statsandel som betalas för anläggningsprojekt.

Om problem som gäller tillgången på personal som är av central betydelse i fråga om ordnande av service klart äventyrar en jämlik tillgång på service i olika delar av landet, kan den riksomfattande planen innehålla bestämmelser om det maximala antalet av sådana anställda.

7 §

Beredning av den riksomfattande planen

Den riksomfattande planen bereds av social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet. De centrala ämbetsverk som lyder under ministerierna samt länsstyrelserna skall vid behov bistå ministerierna vid beredningen.

Social- och hälsovårdsministeriet sammanställer och föredrar den riksomfattande planen. I samband med sammanställningen skall kommunernas centralorganisationer höras.

Jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet skall senast den 15 mars tillställa social- och hälsovårdsministeriet sitt förslag i fråga om den riksomfattande planen.

8 §

Den regionala fördelningen av resurser

Social- och hälsovårdsministeriet fördelar mellan länsstyrelserna maximibeloppet av kostnaderna för projekt som har godkänts i den riksomfattande planen samt det antal anställda som avses i 6 § 3 mom.

Länsstyrelserna fördelar mellan kommunerna och kommunalförbunden inom länet det maximibelopp av kostnaderna för projekt och det antal anställda som social- och hälsovårdsministeriet har hänfört till dem.

Såväl social- och hälsovårdsministeriet som länsstyrelserna skall vid fördelningen av pro-

jekt och antal anställda iaktta de grunder för regional fördelning som har godkänts i den riksomfattande planen.

3 kap.

Statsandel för driftskostnader

9 §

Mottagare av statsandel

Till kommunerna betalas årligen statsandel för driftskostnaderna för social- och hälsovården enligt de kalkylerade grunder som anges nedan.

10 §

Godkännande och justering av statsandelar

Totalbeloppen av statsandelarna för driftskostnaderna för social- och hälsovården samt de belopp per invånare som utgör grunden för statsandelarna godkänns årligen i den riksomfattande planen.

Då statsandelarna godkänns beaktas ändringen i omfattningen och arten av statsandelsuppgifterna samt i kostnadsnivån enligt 5 § statsandelslagen.

Statsandelarna för verksamhetsåret justeras under verksamhetsåret och därefter enligt 4 § statsandelslagen. Justeringen görs årligen före utgången av oktober genom att den riksomfattande planen vid behov ändras.

11 §

Statsandelar enligt åldersgrupp

Beloppen av statsandelarna per kommuninvånare godkänns vart för sig för socialvården och för hälsovården grupperade enligt ålder som följer:

0— 6-åringar
7—64-åringar
65—74-åringar
de som fyllt 75 år.

12 §

Statsandel till kommuner

Statsandelen för en kommuns driftskostnader betalas som en helhet uträknad som statsandelar för socialvården och hälsovården var för sig.

Statsandelen för socialvården erhålls genom att statsandelarna enligt åldersgrupp multipliceras med antalet kommuninvånare som hör till åldersgruppen i fråga och genom att addera de belopp som fås på detta sätt. Beloppet av dessa multipliceras med de koefficienter som bestäms enligt kommunens arbetslöshetsgrad och bärkraftsklass.

Statsandelen för hälsovården erhålls genom att statsandelarna enligt åldersgrupp multipliceras med antalet kommuninvånare som hör till åldersgruppen i fråga och genom att addera de belopp som fås på detta sätt. Till detta belopp adderas ett belopp som erhålls genom att det genomsnittliga belopp av statsandelen som bestäms enligt sjukfrekvensen multipliceras med koefficienten enligt sjukfrekvensen i kommunen och kommunens invånarantal. Det sammanräknade beloppet (*bastal*) multipliceras separat med koefficienten enligt befolkningstäthet och med arealkoefficienten och de belopp som erhålls på detta sätt adderas till bastalet. Detta nya bastal skall multipliceras med kommunens koefficient enligt bärkraftsklassen.

13 §

Koefficient enligt arbetslöshetsgrad

Den koefficient som bestäms enligt arbetslöshetsgraden är ett, om arbetslöshetsprocenten i kommunen är mindre än eller lika stor som arbetslöshetsprocenten i hela landet. Om kommunens arbetslöshetsprocent är större än procenten i hela landet, höjs koefficienten. Den höjda koefficienten uträknas enligt följande formel:

$$\text{koefficienten} = 1 + 1,4 \times \frac{\text{arbetslöshetsprocenten i kommunen} - \text{arbetslöshetsprocenten i hela landet}}{100}$$

Vid uträkningen av koefficienten används den genomsnittliga arbetslöshetsprocenten för det år som börjar två år före verksamhetsåret.

14 §

Sjukfrekvenskoefficient

Den koefficient som beskriver sjukfrekvensen bestäms på basis av det åldersdifferentierade dödstalet. Det åldersdifferentierade dödstalet uträknas enligt antalet dödsfall per åldersgrupp i genomsnitt under fem år. Om en kommuns åldersdifferentierade dödstal är detsamma som

motsvarande dödstal i hela landet, är koefficienten ett. Om kommunens åldersdifferentierade dödstal överstiger motsvarande dödstal i hela landet, höjs koefficienten, och om det åldersdifferentierade dödstalet är lägre än motsvarande dödstal i hela landet, sänks koefficienten. Koefficienten höjs eller sänks så att koefficientens procentuella förändring motsvarar det kommunala dödstalets avvikelse från dödstalet i hela landet.

När koefficienten fastställs, används dödstalet för den femårsperiod som börjar sex år före verksamhetsåret.

15 §

Koefficient enligt befolkningstäthet

Koefficienten enligt befolkningstäthet är noll, om befolkningstätheten i kommunen per kvadratkilometer land är fyra invånare eller mer. Om befolkningstätheten är mindre än så, höjs koefficienten. Den höjda koefficienten räknas ut enligt följande formel:

$$\text{koefficienten} = 4 \times \frac{4 - \text{kommunens befolkningstäthet}}{100}$$

Vid uträkningen av koefficienten används befolkningstätheten den 1 januari året före verksamhetsåret.

Koefficienten för sådana skärgårdskommuner som avses i 9 § 1 mom. lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/81) är med avvikelse från 1 mom. 0,1.

16 §

Arealkoefficient

Koefficienten enligt areal är noll, om kommunens landareal är högst 1 250 kvadratkilometer. Är landarealen större än 1 250 kvadratkilometer, höjs koefficienten. Den höjda koefficienten räknas ut enligt följande formel:

$$\text{koefficienten} = \frac{4 \times \text{kommunens landareal}}{1\,250 \times 100}$$

Koefficienten uträknas enligt arealen den 1 januari året före verksamhetsåret.

17 §

Koefficient enligt bärkraftsklass

Koefficienterna enligt de bärkraftsklasser som avses i lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (649/85) är följande:

Kommunens bärkraftsklass	Koefficient
1	1,5
2	1,5
3	1,5
4	1,5
5	1,5
6	1,4
7	1,3
8	1,2
9	1,1
10	1,0

18 §

Bibehållande av kostnadsfördelningen

Fördelningen mellan staten och kommunerna av kostnaderna för den kommunala social- och hälsovård som ordnats i den omfattning som den riksomfattande planen bestämmer bibehålls sådan den är när denna lag träder i kraft.

Vid kostnadsfördelningen beaktas driftskostnaderna för ordnande av verksamhet enligt speciallagar och statsandelen för driftskostnaderna. I driftskostnaderna ingår inte kostnader för anläggningsprojekt, kalkylerade räntor och avskrivningar eller kostnader för skötsel av lån.

Kostnadsfördelningen utreds vart fjärde år (*justeringsår*). Om den genomförda kostnadsfördelningen beräknad på riksnivå för året före justeringsåret skiljer sig från den kostnadsfördelning som gäller när denna lag träder i kraft, skall beloppen av statsandelarna justeras så att kostnadsfördelningen återgår till den ursprungliga nivån vid ingången av justeringsåret.

19 §

Förhandlingsförfarande

Innan social- och hälsovårdsministeriet framställer ett förslag för statsbudgeten beträffande det totala beloppet av statsandelen för social- och hälsovården i fråga om det följande verksamhetsåret, statsandelarna enligt åldersgrupp, det genomsnittliga beloppet av statsandelarna enligt sjukfrekvensen och uppskattning av de kostnader som ligger till grund för statsandelen, skall ministeriet förhandla med berörda ministerier och kommunernas centralorganisationer för att konstatera hur kostnaderna har utvecklats för den service enligt uppgifter i

speciallagar som har ordnats i den omfattning som den riksomfattande planen förutsätter.

Om förhandlingar om justeringen av statsandelen för verksamhetsåret och bibehållande av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna stadgas i 7 § 2 mom. statsandelslagen.

4 kap.

Statsandel för anläggningsprojekt

20 §

Mottagare av statsandel för anläggningsprojekt

Till kommuner och kommunalförbund kan betalas statsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnande av social- och hälsovården.

21 §

Anläggningsprojekt

Med anläggningsprojekt avses en funktionsmässig helhet som utgörs av byggande, anskaffning eller ombyggnad av lokaler eller anskaffning av annan egendom eller en motsvarande åtgärd, om de uppskattade kostnaderna för åtgärden uppgår minst till det belopp som fastställts i den riksomfattande planen. Anskaffning av markområde anses inte vara ett anläggningsprojekt.

Som anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom. vars uppskattade kostnader är mindre än det belopp som fastställts i den riksomfattande planen, om finansieringen av projektet på grund av invånarantalet i och den ekonomiska ställningen för kommunen eller medlemskommunerna i ett kommunalförbund skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

22 §

Godkännande av anläggningsprojekt

Anläggningsprojekt vars totalkostnader är stora (*stora projekt*), de maximikostnader som ligger till grund för statsandel för projekten och projektens inledningsår godkänns i den riksomfattande planen.

För övriga anläggningsprojekt (*små projekt*) godkänns i den riksomfattande planen maximibeloppet av kostnaderna för dylika projekt.

23 §

Gemensamma anläggningsprojekt

Om avsikten är att genomföra ett anläggningsprojekt som är gemensamt för flera förvaltningsområden, skall statsbidragsmyndigheter vidta åtgärder för att genomförandet av projektet i sin helhet skall kunna inledas under samma år.

24 §

Planering av anläggningsprojekt

Kommunen eller kommunalförbundet skall före utgången av året tillställa länsstyrelsen sin plan för de anläggningsprojekt som kommer att genomföras under de följande fyra åren.

Planen skall beträffande stora projekt innehålla en projektplan med en redogörelse i huvuddrag för behovet av att genomföra projektet och för den tidpunkt då detta skall vara genomfört samt en kostnadsberäkning.

25 §

Genomförande av anläggningsprojekt

Ett anläggningsprojekt skall inledas det år under vilket det skall bli genomfört enligt fastställelsen eller under det följande året.

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda skäl på ansökan av en kommun eller ett kommunalförbund besluta att genomförandet av ett anläggningsprojekt får inledas innan det har fastställts.

26 §

Statsandel för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt betalas statsandel högst för de kostnader som länsstyrelsen har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett stort projekt är mindre än de kostnader som godkänts i den riksomfattande planen och som länsstyrelsen fastslagit, eller om de sammanlagda kostnaderna för små projekt är mindre än enligt det maximibelopp för kostnaderna som länsstyrelsen har fastställt, betalas statsandel för de faktiska kostnaderna. Statsandel betalas dock inte för anläggningsprojekt som är mindre än det belopp som har godkänts i den riksomfattande planen, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 21 § 2 mom.

27 §

Statsandelsskalan

Statsandelen för ett anläggningsprojekt uträknas per kommun enligt de bärkraftsklasser som avses i lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna enligt följande:

Bärkraftsklassen	Statsandel i procent av kostnaderna
1	70
2	65
3	60
4	55
5	50
6	45
7	40
8	35
9	30
10	25

28 §

Utanordning av statsandel för anläggningsprojekt

Statsandel för ett anläggningsprojekt betalas till kommunen eller kommunalförbundet månatligen senast den 20 varje månad i lika stora poster under den tid som projektet uppskattas kräva. Den första posten betalas under månaden efter den månad då meddelande om att projektet inletts har lämnats. Om ett projekt på det sätt som avses i 25 § 2 mom. har inletts innan det har fastställts, betalas den första posten under månaden efter den månad då fastställelsebeslutet fattades.

29 §

Statsandelsutredning och statsandelsbeslut

För fastställande av den slutliga statsandelen för ett anläggningsprojekt skall kommunen eller kommunalförbundet för länsstyrelsen lägga fram en utredning om kostnaderna för genomförandet av stora projekt, om genomförda små projekt och om det sammanlagda beloppet av kostnaderna för dem. Utredningen om de faktiska kostnaderna skall tillställas länsstyrelsen senast den 31 maj under det år som följer efter det då anläggningsprojektet blev färdigt.

Länsstyrelsen skall fatta beslut om den slut-

liga statsandelen för ett anläggningsprojekt inom två månader efter att statsandelsutredningen lämnades.

30 §

Återbetalning av statsandel för anläggningsprojekt

Det kan bestämmas att en sådan proportionell del av den anskaffade egendomens gångse värde som motsvarar statsandelen för anläggningsprojektet helt eller delvis skall återbetalas till staten, om egendomen har överlåtits, om verksamheten upphör eller om det syfte för vilket egendomen används blir varaktigt ändrat och egendomen ändrat permanent och inte används för någon annan verksamhet som berättigar till statsandel.

Förstörs eller skadas egendom, för vilken statsandel har erhållits, kan det bestämmas att en sådan proportionell del av försäkringsbeloppet eller någon annan ersättning som motsvarar statsandelen helt eller delvis skall betalas till staten eller avdras från statsandelen för ett nytt anläggningsprojekt.

Om betalningsskyldighet och avdrag för ersättning beslutar social- och hälsovårdsministeriet. Angående de förändrade omständigheter som avses i 1 och 2 mom. skall statsandelsmotagaren inom sex månader göra anmälan till ministeriet. Framgår det senare att anmälan inte har gjorts inom denna tid, skall en sådan proportionell del av egendomens värde som motsvarar statsandelen betalas till staten jämte årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta, om inte ministeriet av särskilda skäl beslutar något annat.

5 kap.

Fastställande av resurser och betalning av statsandel

31 §

Fastställande av resurser

Länsstyrelsen fastställer det maximala antalet anställda enligt 6 § 3 mom. för kommuner och kommunalförbund, de stora projekt som skall inledas under verksamhetsåret samt maximibeloppet av kostnaderna för små projekt.

Länsstyrelsen skall i samband med fastställandet av anläggningsprojekt meddela kommu-

nen eller kommunalförbundet ett förhandsbeslut om de stora projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret och om maximibeloppet av kostnaderna för små projekt samt om det maximala antalet anställda enligt 6 § 3 mom. Förhandsbeslutet är bindande för länsstyrelsen, då den fastställer de projekt som skall inledas följande år och det maximala antalet anställda enligt nämnda moment, om inte något annat följer av statsbudgeten eller den riksomfattande planen.

Länsstyrelsen skall meddela sitt beslut i de ärenden som avses i 1 och 2 mom. senast den 28 februari under verksamhetsåret.

32 §

Tillämpningen av vissa stadganden i statsandelslagen

På fastställande av resurser och betalningen av statsandel tillämpas dessutom följande stadganden i statsandelslagen:

- 1) stadgandet i 20 § om beviljande av statsandel och finansieringsunderstöd,
- 2) stadgandet i 21 § om utbetalning,
- 3) stadgandet i 22 § om betalning av utebliven förmån,
- 4) stadgandet i 23 § om återbetalning av grundlös förmån samt
- 5) stadgandet i 24 § om upphörande av betalningsskyldighet.

6 kap.

Sökande av ändring

33 §

Rättelseförfarande

En kommun eller ett kommunalförbund, som inte nöjer sig med ett beslut enligt 20 § statsandelslagen om beviljande av statsandel eller ett beslut om den slutliga statsandelen för ett anläggningsprojekt, har rätt att inom tre månader efter delgivningen av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos länsstyrelsen. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

34 §

Ändringsökande

Ändring i ett beslut med anledning av rättelseyrkande och i ett sådant beslut om

återkrav av statsandel som avses i 35 § 3 mom. får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

I andra beslut som meddelats med stöd av denna lag än de som avses i 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

7 kap.

Särskilda stadganden

35 §

Grundskyddsnämnden

Om kommunen inte har ordnat sådan service för sina invånare som avses i speciallagarna och så att den nödvändiga basservicen motsvarar allmänt godkänd nivå i Finland, kan social- och hälsovårdsministeriet låta grundskyddsnämnden pröva servicesystemets ändamålsenlighet.

Grundskyddsnämnden skall utreda ändamålsenligheten i kommunens servicesystem. Om nämnden konstaterar att servicesystemet har allvarliga brister av orsaker som beror på kommunen, kan nämnden ge kommunen rekommendationer om hur och inom vilken tid bristerna i servicesystemet skall korrigeras.

Om kommunen inte har korrigerat bristerna i servicesystemet inom den tid som grundskyddsnämnden fastställt i sin rekommendation, kan social- och hälsovårdsministeriet helt eller delvis återkräva kommunens statsandel till staten för den tid och till den del servicesystemet har konstaterats vara bristfälligt på det sätt som grundskyddsnämnden avser.

Återkrav av en kommuns statsandel kan förnyas sedan grundskyddsnämnden på nytt har behandlat bristerna i servicesystemet på det sätt som stadgas i 1 och 2 mom. Återkravet av statsandel får härvid inte beröra en sådan tidsperiod för vilken statsandel redan tidigare har återkrävts.

36 §

Nämndens sammansättning

Grundskyddsnämnden fungerar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Nämnden tillsätts för tre kalenderår i sänder. Nämnden har sju medlemmar som statsrådet utser. Statsrådet utser samtidigt en av medlemmarna till ordförande och en till viceordförande. Tre

medlemmar utses på framställning av kommunernas centralorganisationer. Vidare skall en medlem vara en sådan person som inte kan anses företräda statens eller de kommunala centralorganisationernas intressen. För varje medlem utnämns på samma grunder två suppleanter.

Nämnden kan ha en sekreterare i bisyssla.

37 §

Kommuninvånare

Med kommuninvånare avses den som har hemort i kommunen enligt lagen om befolkningsböcker (141/69).

Vid uträkningen av den statsandel för kommunen som avses i 12 § anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

38 §

Fastställande av formulär

Den del i kommunalberättelsen som gäller social- och hälsovården eller en sådan särskild berättelse om social- och hälsovården som fogas till kommunalberättelsen samt en projektplan och den statsandelsutredning som görs över anläggningsprojekt skall utarbetas enligt formulär som har fastställts för ändamålet. Formulären fastställs av social- och hälsovårdsministeriet sedan det inhämtat utlåtanden av inrikes-, finans-, jord- och skogsbruks-, handels- och industri- samt miljöministeriet, kommunernas centralorganisationer och respektive kommunala centralorganisationer.

39 §

Statsbidragsmyndighet

Den statsbidragsmyndighet som avses i statsandelslagen utgörs i ärenden enligt denna lag av länsstyrelsen. Social- och hälsovårdsministeriet är dock statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller förhandlingarna enligt 23 § om inledningsåret för ett gemensamt projekt, då det är fråga om stora projekt.

40 §

Länsstyrelsens regionala behörighet

Behörig i ärenden som gäller kommunalför-

bund är länsstyrelsen i det län inom vilket kommunalförbundet har sin hemort.

41 §

Föreskrifter

Länsstyrelsen skall då den avgör statsandelsärenden iaktta de föreskrifter som social- och hälsovårdsministeriet eller något annat ministerium har meddelat för sitt eget verksamhetsområde.

42 §

Tillämpning av vissa stadganden i statsandelslagen

Utöver vad som stadgas i denna lag tillämpas på verksamhet enligt lagen stadgandena i 27 och 28 §§ statsandelslagen om vite och skyldighet att lämna uppgifter.

43 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

8 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

44 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Stadgandena i 2 och 3 kap. tillämpas första gången redan 199 vid utarbetandet och godkännandet av den riksomfattande planen för 199 — 199 .

Genom denna lag upphävs lagen den 17 september 1982 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

45 §

Statsandelsbeloppen det år då lagen träder i kraft

De statsandelsbelopp per invånare som skall tillämpas det år då lagen träder i kraft godkänns i den riksomfattande planen så att de

belopp som har räknats ut enligt kostnadsnivån 1989 justeras i tillämpliga delar enligt 10 §.

De kalkylerade statsandelarna i fråga om olika åldersgrupper per kommuninvånare för socialvården enligt 1989 års kostnadsnivå är följande:

Åldersgrupp	Statsandelsbelopp
0— 6-åringar	5 237 mark
7—64-åringar	215 mark
65—74-åringar	2 180 mark
de som fyllt 75 år	1 993 mark

De kalkylerade statsandelarna i fråga om olika åldersgrupper per kommuninvånare för hälsovården enligt 1989 års kostnadsnivå är följande:

Åldersgrupp	Statsandelsbelopp
0— 6-åringar	776 mark
7—64-åringar	709 mark
65—74-åringar	1 795 mark
de som fyllt 75 år	2 873 mark

Det genomsnittliga beloppet av statsandelen per kommuninvånare enligt sjukfrekvensen är 294 mark enligt kostnadsnivån 1989.

46 §

Tillämpning av tidigare stadganden

För kostnader som har uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas statsandel enligt de stadganden som gäller vid ikraftträdandet.

På sådana projekt med betydande totalkostnader och driftskostnadsprojekt som har påbörjats innan denna lag träder i kraft tillämpas de stadganden som gäller vid ikraftträdandet till den del projektets genomförande fortsätter medan denna lag gäller. På alla egendomsöverlåtelser och ändringar av användningssyften som har skett efter ikraftträdandet tillämpas likväl 30 §.

Ett ärende som är anhängigt vid en statsbidragsmyndighet när denna lag träder i kraft behandlas där till slut enligt de stadganden som har gällt tidigare, om det inte är fråga om överlåtelser och ändringar av användningsändamål som avses i 2 mom.

47 §

Pensionsskyddet för personalen vid en privat verksamhetsenhet

De som då denna lag träder i kraft är

anställda hos en privat serviceproducent som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten och på vilken lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (382/69) har tillämpats före den 1 januari 1984, har i tillämpliga delar rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension av statsmedel enligt de stadganden som gäller dem som står i tjänste- eller arbetsförhållande till staten.

Då en person som avses i 1 mom. har avlidit betalas familjepension efter honom av statens medel i tillämpliga delar enligt samma stadganden som efter den som stått i tjänste- eller arbetsförhållande till staten.

En arbetsgivare som avses i 1 mom. är skyldig att kvartalsvis under månaden efter utgången av kvartalet betala en sådan andel av pensionskostnaderna till staten som uppgår till 25 procent av den lön som har betalats till dem som avses i 1 mom. Med avvikelse från vad som nu sagts är andelen av pensionskostnader-

na under ikraftträdelseåret dock 15 procent samt under det andra giltighetsåret 17,5 procent, under det tredje 20 procent och under det fjärde 22,5 procent.

En pensionskostnadsandel enligt denna lag jämte en årlig ränta av 16 procent för den tid som betalningen har försenats får utsökas utan dom eller utslag enligt lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

Om arbetsgivaren är ett samfund eller en sammanslutning för vars förpliktelser en delägare eller en bolagsman svarar såsom för egen skuld, kan en pensionskostnadsandel enligt denna lag jämte dröjsmålränta sökas ut hos delägaren eller bolagsmannen enligt 4 mom.

Sedan denna lag har trätt i kraft gäller om pensionsskyddet för dem som anställs av en privat serviceproducent som avses i 1 mom. stadgandena i lagen om pension för arbetstare (395/61).

2.

Lag

om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Serviceavgift

För kommunala social- och hälsovårdstjänster kan en avgift uppbäras hos den som använder servicen, om inte något annat stadgas genom lag. Avgiften får uppbäras enligt användarens betalningsförmåga.

2 §

Högsta avgift

Den avgift som uppbärs för servicen får vara högst lika stor som kostnaderna för serviceproduktionen.

Genom förordning kan stadgas om den högsta avgiften för service och att en avgift skall bestämmas enligt betalningsförmågan.

3 §

Avgift för oanvänd tid

Har någon på förhand reserverat mottag-

ningstid för att få service men utan godtagbar orsak underlåtit att komma till mottagningen den reserverade tiden, kan hos honom uppbäras högst en avgift som anges i förordning.

4 §

Avgiftsfri socialservice

Avgiftsfria är följande former av socialservice:

1) socialarbete enligt 17 § 1 mom. 1 punkten socialvårdslagen (710/82) samt rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor enligt momentets 2 punkt samt som i 3 punkt avsedd hemservice den åt en gammal, handikappad eller långtidssjuk person i hemmet givna vård eller annan omvårdnad som baserar sig på överenskommelse mellan ett organ som avses i 6 § socialvårdslagen och en privatperson,,

2) specialomsorger enligt lagen angående

specialomsorger om utvecklingsstörda (519/77) och transport enligt 39 § i lagen; för en utvecklingsstörs uppehålle kan dock uppbäras en avgift frånsett partiellt uppehålle för barn som inte fyllt 16 år och partiellt uppehålle för barn som får undervisning enligt 28 § i nämnda lag, till utgången av det läsår då han fyller 16 år,

3) daghemsvård för ett handikappat barn som avses i 32 § 3 mom. grundskolelagen (476/83) då barnets grundskoleundervisning ordnas i samband med vården i daghemmet, i fråga om tiden för den vård som skall anses som grundskoleundervisning,

4) vård av barn och unga personer enligt barnskyddslagen (683/83),

5) service enligt 8 § 1 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87), tolktjänst och specialservice i anslutning till serviceboende enligt paragrafens 2 mom. samt undersökningar enligt lagens 11 §; för specialkostnaderna för serviceboende kan dock en avgift uppbäras då den handikappade får ersättning för dem med stöd av någon annan lag än lagen om service och stöd på grund av handikapp,

6) skyddat arbete enligt 22 § 2 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp frånsett transport och måltider,

7) poliklinisk missbrukarvård,

8) den service som kommunen skall tillhandahålla enligt äktenskapslagen (234/29), lagen om faderskap (700/75), adoptionslagen (153/85), lagen om underhåll för barn (704/75), lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/83), lagen om trygghet av underhåll för barn (122/77) och lagen om vissa underhållsbidrags bindande vid levnadskostnaderna (660/66), samt

9) handlingar som har getts till en person i ärenden som gäller hans socialvård.

5 §

Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Avgiftsfria är följande hälsovårdstjänster:

1) service och vårdmaterial enligt 14 § 1 mom. 1—6 och 9 punkten samt 14 a § 1 mom. 1 punkten folkhälsolagen (66/72) frånsett laborietjänster, röntgentjänster, fysikalisk behandling, sjuktransport och uppehålle samt sådana intyg och utlåtanden av läkare och tandläkare som inte ansluter sig till vården av patienten,

2) hjälpmedel som ansluter sig till service enligt 14 § 1 mom. 1—6 punkten folkhälsolagen eller 1 § 2 mom. lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) samt nödvändigt förnyande och underhåll av sådana utom när behovet av hjälpmedel beror på en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), trafikförsäkringslagen (279/59) eller patientskadelagen (585/86) eller någon tidigare lag som motsvarar dessa,

3) tandundersökning och tandvård enligt 14 § 1 mom. 4 punkten folkhälsolagen för dem som inte fyllt 19 år,

4) sådan rådgivning, undersökning för utredning av rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmöjligheter, anpassningsträning och anpassningshandledning samt sådana andra därmed jämförbara funktioner som hör till den medicinska rehabiliteringen enligt 1 § 2 mom. lagen om specialiserad sjukvård,

5) vård och uppehålle för andningsförlamningspatienter samt transport i anslutning till vården, så som närmare anges i förordning, samt

6) vård och uppehålle för personer som inte fyllt 18 år till den del vård dagarna är flera än sju under ett kalenderår samt sådan medicinsk rehabilitering, hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och annan motsvarande vård som ges i serie samt kontinuerlig dialysvård.

6 §

Avgiftsfrihet på grund av betalningsförmåga

Om en avgift uppbärs enligt en persons betalningsförmåga, kan genom förordning stadgas om den inkomstgräns under vilken servicen är avgiftsfri.

7 §

Avgifter inom barnskyddet

Med avvikelse från 4 § 4 punkten kan för ersättande av kostnaderna för familje- eller anstaltsvård eller boendeservice som enligt barnskyddslagen har getts ett barn i form av stödåtgärd inom den öppna vården, vård utom hemmet eller eftervård, då det är motiverat med beaktande av de berörda personernas

utkomstmöjligheter och vårdsynpunkter, hos barnets föräldrar uppbäras en avgift som får vara högst lika stor som det underhållsbidrag som bestäms med stöd av 1—3 §§ lagen om underhåll för barn.

Kommunen kan utan att fastställa avgiften uppbära och lyfta underhållsbidrag till barnet för den tid barnet får familje- eller anstaltsvård eller boendeservice som avses ovan samt använda bidragen för att ersätta kostnaderna för familje- eller anstaltsvården eller boendeservicen.

För ersättande av kostnaderna för familje- eller anstaltsvård eller boendeservice som avses i barnskyddslagen kan med avvikelse från 4 § 4 punkten uppbäras en skälig avgift som skall betalas med barnets eller den unga personens övriga inkomster, ersättningar eller fordringar enligt 14 §.

8 §

Avgifter inom företagshälsovården

En arbetsgivare är skyldig att för den företagshälsovård som ges av en hälsovårdscentral enligt 14 § 1 mom. 7 punkten eller 14 a § 1 mom. 2 punkten folkhälsolagen eller för sjukvårds- eller annan service som centralen enligt 15 § 4 mom. folkhälsolagen har anordnat för arbetsgivaren till hälsovårdscentralen betala avgifter och ersättningar för olika åtgärder och verksamhetsformer inom hälsovården, enligt de grunder som anges i förordning.

Företagare och andra som utför eget arbete är skyldiga att för företagshälsovård som en hälsovårdscentral ger enligt 14 § 1 mom. 8 punkten folkhälsolagen till centralen betala avgifter och ersättningar för olika åtgärder och verksamhetsformer inom hälsovården, enligt grunder som anges i förordning.

Grunderna för avgifter och ersättningar enligt 1 och 2 mom. skall genom förordning bestämmas så att dessa täcker kommunernas genomsnittliga faktiska kostnader.

9 §

Avgifter i specialavgiftsklassen

Andra sjukhus som avses i lagen om specialiserad sjukvård än psykiatriska sjukhus kan ha en specialavgiftsklass för patienter som vill få behandling av en läkare som har rätt att behandla patienter i specialavgiftsklass i den omfattning som länsstyrelsen fastställer.

Hos patienter som behandlas i specialavgiftsklass kan tilläggsavgifter uppbäras enligt förordning.

Läkaren har rätt att i arvode få ett belopp som motsvarar de tilläggsavgifter som betalas av de patienter som han behandlar i specialavgiftsklass.

10 §

Faktorer som skall beaktas vid bestämmande av betalningsförmågan

Utan hinder av någon annan lag kan vid bedömning av betalningsförmåga och vid fastställande av avgift, enligt vad som närmare stadgas genom förordning, beaktas att den som saken gäller lever i gemensamt hushåll antingen i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden, att det finns minderåriga barn i samma hushåll, andra av den berördes faktiska familjeförhållanden betingade faktorer som påverkar hans betalningsförmåga samt den underhållsskyldighet som avses i lagen om underhåll för barn.

När storleken av en avgift som skall bestämmas enligt betalningsförmågan fastställs skall inkomsterna hos de personer som använt servicen beaktas så som närmare stadgas genom förordning.

11 §

Efterskänkande och nedsättning av avgift

En avgift som fastställts för service kan efterskännas eller nedsättas, om det finns skäl därtill med beaktande av den betalningsskyldiges försörjningsplikt eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter.

12 §

Klientavgift för köpta tjänster

Då en kommun eller ett kommunalförbund ordnar service så som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) skall den som använder servicen betala samma avgifter och ersättningar som då motsvarande service ordnas av kommunen eller kommunalförbundet.

13 §

Avgift av utlännningar

Genom förordning kan stadgas att hos den

som inte är finsk medborgare skall uppbäras avgift och ersättning enligt grunder som avviker från denna lag, om det inte med den främmande staten har avtalats om något annat arrangemang.

14 §

Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen

Har kommunen för någon ordnat anstalts-, institutions- eller familjevård, kan den uppbära och lyfta pensioner, livräntor, underhållsbidrag eller understöd eller andra fortlöpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar som han har rätt till för den tid vården varar. Kommunen kan uppbära och lyfta sådana inkomster, ersättningar och fordringar utan hinder av annan lag samt använda dem för ersättande av den för vården, uppehållet eller skötseln fastställda avgiften. Härvid skall likväl beaktas vad som annorstädes stadgas om användningen av sådana medel.

Har kommunen minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar ut i 1 mom. nämnda inkomster, ersättningar eller fordringar att beloppet inte får utges till mottagaren själv, kan det med laglig verkan betalas endast till kommunen.

15 §

Sökande av ändring

Ändring i ett beslut av en tjänsteinnehavare får inte sökas genom besvär.

Är den betalningsskyldige missnöjd med ett beslut som avses i 1 mom., har han om beslutet gäller avgift för socialservice, rätt att få det prövat av det organ som avses i 6 § socialvårdslagen, om beslutet gäller avgift för service sv hälsovårdscentralen, av det organ som avses i 6 § folkhälsolagen och om beslutet gäller avgift för specialiserad sjukvård som ordnas av sjukvårdsdistriktet eller specialomsorger om utvecklingsstörda som ordnas av specialomsorgsdistriktet, av det organ som den beslutsfattande tjänsteinnehavaren lyder under.

Yrkandet på rättelse av ett beslut skall göras skriftligen inom 14 dagar efter att den betal-

ningsskyldige fick del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur ärendet kan föras till prövningsorganet.

Ändring i prövningsorganets beslut om bestämmande av avgift söks enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfåendet. Besvär kan inom nämnda tid även inlämnas till organet, som skall sända dem jämte eget utlåtande till länsrätten. I länsrättens utslag får ändring inte sökas genom besvär.

16 §

Dröjsmålsränta

Om den avgift som bestämts för servicen inte har betalats på förfallodagen, får i årlig dröjsmålsränta uppbäras högst 16 procent från förfallodagen.

Förfallodagen för betalningen av dröjsmålsränta får infalla tidigast två veckor efter att den service för vilken avgiften bestämts har erhållits.

17 §

Utsökning av avgifter

Avgifter som har bestämts med stöd av denna lag får indrivnas i utsökningsväg utan dom eller utslag i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

18 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

19 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs lagen den 15 mars 1957 om kostnaderna för vården av andningsförlammningspatienter (129/57) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 11 a § sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 11 a § sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63) sådant detta lagrum lyder i lag av den 26 juni 1981 (471/81), ett nytt 3 mom. som följer:

11 a §

Ersättning enligt denna lag betalas inte för sjukvårdskostnader med undantag av i 1 mom. avsedd ersättning för sjuktransport, om sjukvården har ordnats så som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsan-

del för social- och hälsovården (/) eller om det i verkligheten är fråga om ett sådant arrangemang som avses i nämnda lagrum.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/82) 7 a, 9 och 29 §§, 52 § 2 mom. samt 53, 55, 59 och 66 §§,

av dessa lagrum 7 a § sådan den lyder i lag av den 12 juli 1985 (599/85) och 53 § sådan den lyder i lag av den 17 januari 1991 (93/91), samt

ändras 2 §, 5 § 2 och 3 mom., 6—8, 10 och 12 §§, det inledande stycket i 13 § 1 mom., 15 § 2 mom., 16 § 1 och 2 mom., 17 § 2 mom., 27 och 28 §§, det inledande stycket i 34 § 1 mom., 38 §, 40 § 1 och 3 mom., 41 § 1 mom., 43 §, 45 § 1 och 2 mom., 46 §, 47 § 1 mom., och 54 §,

av dessa lagrum 17 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 3 april 1987 (381/87), som följer:

2 §

På verksamhet som en kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

5 §

Kommunen kan sörja för ordnandet av socialvården enligt 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Vad denna lag stadgar om en kommun och dess invånare skall i fråga om socialvård som ankommer på ett kommunalförbund på motsvarande sätt tillämpas på detta och på invånare i någon av dess medlemskommuner, om inte något annat följer av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av socialvården sköts av ett kollegialt organ (*organ*) som kommunen utser och som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgifter socialnämnden har enligt andra lagar.

Organet skall även företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som angår individuell verkställighet av socialvården samt i den på kommunens vägnar ingå avtal och andra rättshandlingar.

En sektion i organet kan ombetros att avgöra även andra ärenden än sådana som avses i 71 a § 1 mom. kommunallagen.

7 §

Sköts två eller flera kommuners socialvård i dess helhet av ett kommunalförbund, skall

detta tillsätta ett organ enligt 6 § 1 mom. som är gemensamt för medlemskommunerna. Detta organ skall ombetros de uppgifter som även enligt andra lagar hör till socialnämnden.

8 §

En statstjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka socialvården är inte inom sitt tjänsteområde valbar till ett organ som avses i 6 § 1 mom.

10 §

För uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården skall kommunen ha yrkesutbildad personal inom denna.

Om allmänna behörighetsvillkor för socialarbetare och annan yrkesutbildad personal inom socialvården stadgas genom förordning.

12 §

Ett i 6 § 1 mom. angivet organs beslutande-rätt kan i en instruktion överföras på tjänsteinnehavare som är underställda organet, fränsett vad gäller beslut om vård som ges någon mot hans vilja.

En ledande tjänsteinnehavare inom socialvården som utsetts av organet har rätt att enligt de av detta fastställda grunderna och dess allmänna anvisningar på organets vägnar i brådskande fall besluta om lämnande av socialvård och därtill anslutna andra åtgärder, anhängiggöra ersättningsansökningar och övriga ansökningar, avge utlåtanden, göra framställningar och söka ändring i beslut samt att själv eller genom ombud föra organets talan.

Vad som i 2 mom. stadgas om en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården tillämpas på organets ordförande, om kommunen inte har en sådan tjänsteinnehavare eller denne är förhindrad eller jävig att sköta uppgiften.

13 §

Såsom till socialvården hörande uppgifter av det innehåll och den omfattning som i varje särskilt fall stadgas skall kommunen sörja för

15 §

Beräknas behovet av anstaltsvård vara över fjorton dygn, skall det organ som avses i 6 § 1 mom. utan dröjsmål göra skriftlig anmälan om

anstaltsvården till organet i den kommun vars uppgift det enligt 13 § hade varit att ordna vård.

16 §

Har i fall som avses i 15 § någon som inte är invånare i kommunen fått anstaltsvård och beräknas behovet av vården bli långvarigt, kan länsrätten berättiga det organ som avses i 6 § 1 mom. att flytta honom till den kommun där han är invånare.

På begäran av den som får anstaltsvård skall det organ som avses i 6 § 1 mom. likväl alltid vidta sådana åtgärder som avses i 1 mom. för att flytta honom till den kommun där han är invånare.

17 §

Kommunen skall även sörja för ordnande av barn- och ungdomsvård, barndagvård, specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av handikapp och service i anslutning till missbrukarvård, de uppgifter som stadgas för barnatillsyningsmannen och andra åtgärder för utredande och fastställande av faderskap och trygghet av underhållsbidrag liksom även åtgärder i samband med adoptionsrådgivning och medling i familjefrågor samt för ordnande av annan socialservice, enligt vad som dessutom stadgas särskilt om dessa serviceformer.

27 §

En kommun kan inrätta, anskaffa eller anslutna reservera ett sådant antal service- och stödbostäder samt anstaltsplatser som motsvarar det lokala behovet.

Kommunen kan dessutom för ett i 6 § 1 mom. nämnt organs bruk vid behov anskaffa eller reservera även andra bostäder för ordnande av boendeförhållandena för personer som avses i 23 §.

28 §

För socialservice kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

34 §

Då det organ som avses i 6 § 1 mom. fattar beslut om att bevilja utkomststöd, kan det

samtidigt bestämma att stödet eller någon del därav skall återkrävas

38 §

Har utkomststöd antingen helt eller delvis beviljats i förskott mot emotsedda pensioner, livräntor, underhållsbidrag, understöd och andra fortlöpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar, kan det organ som avses i 6 § 1 mom., utan hinder av vad som stadgas i någon annan lag, uppbära och lyfta ovan angivna inkomster, ersättningar eller fordringar för understödstagaren för den tid stöd har lämnats i förskott och använda dem för täckande av det stöd som har betalats i förskott. Organet skall omedelbart ge understödstagaren de medel som återstår efter att utkomststödet har betalats med nämnda tillgångar.

Har det i 1 mom. nämnda organet minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar sådana inkomster, ersättningar eller fordringar som avses i momentet att dessa inte får utges till understödstagaren själv, kan beloppet med laglig verkan betalas endast till organet.

40 §

En socialvårdsklient och dennes förmyndare skall ge en tjänsteinnehavare och det organ som avses i 6 § 1 mom. sådana upplysningar som är nödvändiga för lämnande av socialvård.

Klienten har rätt att få uppgift om handlingar och annat material som en tjänsteinnehavare inom socialvården eller det i 1 mom. nämnda organet förfogar över och som har betydelse i hans ärende.

41 §

Är någon i uppenbart behov av socialvård och kräver hans hälsa, utveckling eller trygghet ovillkorligen detta och kan behovet av socialvård annars inte utredas, har en socialarbetare på förordnande av en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården, som har utsetts av det organ som avses i 6 § 1 mom., för utredning av vårdbehovet rätt att vinna tillträde till en sådan persons bostad eller någon annan plats där han vistas.

43 §

Socialvårdsservice som anordnas av någon annan än staten eller kommunen står under tillsyn av länsstyrelsen och det organ som avses i 6 § 1 mom.

45 §

I ett beslut som har fattats av en tjänsteinnehavare som är underställd det organ som avses i 6 § 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär.

Den som är missnöjd med ett beslut som avses i 1 mom. har rätt att så som närmare stadgas genom förordning få beslutet behandlat i det nämnda organet, om han yrkar detta inom 14 dagar efter det han fick del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur det kan föras till behandling i organet.

46 §

I beslut som fattats av det organ som avses i 6 § 1 mom. får ändring sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar efter delfäendet. Besvären kan inom denna tid även inlämnas till organet, som jämte eget utlåtande skall sända dem till länsrätten.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas inte i de fall då om sökande av ändring stadgas något annat eller då det har förbjudits, inte heller då ett beslut enligt kommunallagen kan föras till behandling i kommunstyrelsen.

47 §

Ett beslut som fattats av det organ som avses i 6 § 1 mom. kan trots att ändring har sökts verkställas, om det är sådant att det måste verkställas utan dröjsmål eller om dess ikraftträdande av orsaker som har samband med socialvårdsåtgärderna inte kan uppskjutas och organet har bestämt att beslutet skall verkställas genast.

54 §

Det organ som avses i 6 § 1 mom. skall vid behov samarbeta med kommunens övriga myndigheter, med organen i grannkommunerna och med sådana organ som avses i 6 § 1 mom. folkhälsolagen (66/72), likaså med samfund som i kommunen bedriver verksamhet vilken har samband med kommunens socialvårdsuppgifter.

Organet skall även söka främja det inbördes

samarbetet mellan socialvårdssamfunden i kommunen samt i detta syfte göra behövliga framställningar och ta nödvändiga initiativ.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Utan hinder av vad som stadgas med stöd av 10 § om behörigheten av socialarbetarna och

yrkespersonalen inom socialvården är en person som vid ikraftträdandet av denna lag innehar ovannämnd tjänst fortfarande kompetent till motsvarande tjänst eller uppgift.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag

om ändring av 5 och 46 §§ barnskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 5 och 46 §§ barnskyddslagen av den 5 augusti 1983 (683/83), av dem 46 § sådan den lyder i lag av den 9 februari 1990 (139/90), som följer:

5 §

Förhållande till andra lagar

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

46 §

Avgifter och dispositionsmedel

För barnskydd som gäller familjer och individuellt barnskydd kan uppbäras avgifter enligt

lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

När vården och fostran av barnet eller den unga personen är ordnad utanför hemmet enligt 14 § eller 5 och 6 kap. eller som eftervård enligt 34 § skall, så som närmare stadgas genom förordning, tillräckliga dispositionsmedel ges för barnets eller den unga personens studier, fritidssysselsättning och personliga behov samt tillräckliga medel som hjälper honom att bli självständig reserveras.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

6.

Lag

om ändring av lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 19 januari 1973 om barndagvård (36/73) 4 § samt
ändras 12 §, sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (698/82), som följer:

12 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag

om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 23 juni 1977 angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/77) 19, 20, 22, 24, 25, 70 och 84 §§,

av dessa lagrum 19, 20 och 22 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom lag av den 13 januari 1984 (26/84) och 25 § sådan den lyder i lag av den 19 december 1980 (952/80), samt

ändras 14 § 2 mom., 23 § 2 mom., 43 §, 45 § 2 mom. samt 48, 68 och 69 §§,

av dessa lagrum 14 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 13 januari 1984, 43 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 27 maj 1983 (484/83) och 48 § sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (702/82), som följer:

14 §

I de fall som avses i 1 mom. gäller om en kommun i tillämpliga delar vad som stadgas i 32, 33, 35, 39 och 42 §§ samt i 4—6 och 10 kap. om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt.

23 §

Medlemmar i ledargruppen för specialomsorger är minst tre ledande tjänsteinnehavare inom kommunalförbundet sålunda att medicinsk och pedagogisk expertis samt sakkunskap i socialvård är företrädna i ledargruppen.

43 §

För specialvård kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

45 §

För bestämmande av ersättningen ökas totalbeloppet av driftskostnaderna under det föregående budgetåret med 10 procent. Från det sålunda erhållna beloppet avdras i 43 § angivna avgifter och ersättningar samt verksamhetsenhetens övriga driftsintäkter, med undantag av ränteinkomster, statsandelar och kommuners betalningsandelar av driftskostnaderna samt övriga i denna lag föreskrivna ersättningar för specialomsorger liksom även inkomster som en kommun eller ett kommunalförbund erhåller av verksamhet för vars

utgifter statsandel inte betalas. Skillnaden divideras med ett tal som utgör det totala antalet bruksdagar eller besöksgångar beroende på verksamhetens art, varefter kvoten multipliceras med antalet bruksdagar eller besöksgångar för den som det är fråga om. Till det erhållna beloppet läggs för varje bruksdag eller besöksgång beloppet av den föreskrivna ersättning som denne skall betala, om ersättning eller avgift inte uppbärs.

48 §

På verksamhet som ordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

68 §

Ett kommunalförbund för ett specialomsorgsdistrikt kan med ett kommunalförbund för hälsovården, vars verksamhetsområde omfattar hela distriktets område, komma överens om att det förstnämnda kommunalförbundets tillgångar och skulder skall överföras till det sistnämnda.

69 §

Sedan det avtal som nämns i 68 § trätt i kraft gäller om kommunalförbundet för hälsovården i tillämpliga delar vad som i denna lag stadgas om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

8.

Lag**om ändring av 4 och 12 §§ lagen om missbrukarvård**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 och 12 §§ lagen den 17 januari 1986 om missbrukarvård (41/86) som följer:

4 §*Förhållande till andra lagar*

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

12 §*Kortvarig vård på grund av våldsamhet.
Underställande av beslut*

En ledande tjänsteman inom socialvården som utsetts av det organ som anges i 6 § 1 mom. socialvårdslagen kan förordna att en missbrukare oberoende av sin vilja på grund av våldsamhet skall intas för vård under högst fem dygn för avbrytande av bruket av rusmedel. Om kommunen inte har någon ledande tjänsteman inom socialvården eller om denne

har förfall eller är jävig att sköta uppgiften, kan ordföranden för det organ som ansvarar för socialvården besluta om vårdförordnande.

Beslut fattas på framställning av en socialarbetare som är underställd det organ som avses i 1 mom. eller, om framställning inte kan göras, sedan en socialarbetare samtyckt till beslutet om vårdåtgärder. Samtycke kan ges av en socialarbetare vid ett kommunalförbund som sköter socialvårdsuppgifter eller av en socialarbetare vid en verksamhetsenhet som för kommunen producerar service som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Beslut varigenom någon oberoende av sin vilja har förordnats till vård skall omedelbart underställas länsrätten för fastställelse.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9.

Lag**om ändring av lagen om nykterhetsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 19 november 1982 om nykterhetsarbete (828/82) 5 § samt ändras 4, 6 och 7 §§,

dessalagrum sådana de lyder, 4 § delvis ändrad genom lagar av den 31 mars 1988 och den 1 februari 1991 (296/88 och 213/91) 6 § delvis ändrad genom lag av den 31 december 1987 (1276/87) och 7 § i nämnda lag, som följer:

4 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av nykterhetsarbetet, främjande av nykterheten och följande av alkoholförhållandena handhas av ett av kommunen utsett kollegialt organ (*organ*), som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgifter som enligt någon annan lag åligger nykterhetsnämnden.

Det organ som ansvarar för nykterhetsarbetet skall i synnerhet samarbeta med kommunens hälsovårds-, social- och skolväsen. Om organets uppgifter stadgas genom förordning.

6 §

Om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad

personal inom nykterhetsarbetet stadgas genom förordning.

7 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Utan hinder av vad som stadgas med stöd av 6 § om behörigheten av yrkespersonalen inom nykterhetsarbetet är en person som vid ikraftträdandet av denna lag innehar ovannämnd tjänst fortfarande kompetent till motsvarande tjänst eller uppgift.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

10.

Lag

om ändring av 4 § lagen om stöd för vård av barn i hemmet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 § lagen den 11 januari 1985 om stöd för vård av barn i hemmet (24/85) som följer:

4 §

Förhållande till andra lagar

På stöd för vård i hemmet som kommunen betalar enligt denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) och socialvårdslagen, om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

11.

Lag

om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 §, 10 § 2 mom., 14 §, 15 § 1 mom. och 22 § 2 mom. lagen den 3 april 1987 om service och stöd på grund av handikapp (380/87),

av dessa lagrum 14 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 17 juni 1988 (574/88) och 22 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 9 december 1988 (1071/88), som följer:

5 §

Planering och finansiering

På verksamhet som kommunen ordnar och som avses i denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

10 §

Detaljerade stadganden

När service och stöd ordnas enligt denna lag skall dessutom iaktas anvisningarna i den riksomfattande plan som nämns i 5 § lagen om

planering av och statsandel för social- och hälsovården.

14 §

Avgifter för service

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

15 §

Ersättning från försäkringsanstalt

Skall en försäkringsanstalt betala ersättning till en handikappad enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), lagen angående innehavares av statstjänst och -befattning rätt till skadestånd vid olycksfall (154/35), lagen om yrkessjukdomar (638/67), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), trafikförsäkringslagen (279/59), patientskadelagen (585/86) eller någon tidigare motsvarande lag, och har kommunen för samma ändamål och för samma tid gett honom service eller stöd som avses i 8 och 9 §§, övergår till kommunen mot redovisning rätten till den ersättning som försäkringsanstalten

skulle ha betalt till den handikappade, om kommunen inte hade gett honom service eller stöd. Om kommunens rätt till ersättning med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) och lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/91) stadgas separat.

22 §

Stadganden som upphävs

På skyddat arbete tillämpas dock fortfarande 1 § 1—3 mom. samt 2—4, 22, 22 a, 22 c och 22 d §§ lagen om invalidvård. Med stöd av dessa stadganden tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) på verksamhet som kommunen anordnar, om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

12.

Lag

om ändring av 13 § militärunderstödslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i militärunderstödslagen av den 22 juli 1948 (566/48) 13 §, sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (708/82), som följer:

13 §

På verksamhet som ordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

13.

Lag**om ändring av 28 § lagen om tryggande av underhåll för barn**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 januari 1977 om tryggande av underhåll för barn (122/77) 28 §, sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (707/82), som följer:

28 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

14.

Lag**om ändring av folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/72) 5 § 3 mom., 6 a, 10 och 13 §§, 15 a § 3 mom. samt 20, 21 a, 21 b och 41 §§,

av dessa lagrum 5 § 3 mom. och 41 § sådana de lyder i lag av den 17 januari 1991 (71/91), 6 a § sådan den lyder i lag av den 12 juli 1985 (598/85), 13 och 21 b §§ sådana de lyder i lag av den 17 september 1982 (684/82), 20 § sådan den lyder i lag av den 19 december 1980 (930/80) och 21 a § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 17 september 1982 samt lagar av den 4 januari 1980 och den 5 augusti 1983 (2/80 och 674/83),

ändras 6, 9, 11 och 12 §§, i 14 § 1 mom. det inledande stycket samt 4, 5, 7 och 8 punkten, det inledande stycket i 14 a § 1 mom., 19 och 21 §§, 47 § 1 mom. och 48 §,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 23 december 1988 och den 19 april 1991 (1183/88 och 730/91), 11 § sådan den lyder i lag av den 29 september 1978 (744/78), det inledande stycket i 14 § 1 mom., det inledande stycket i 14 a § 1 mom. och 19 § sådana de lyder i nämnda lag av den 17 september 1982, 14 § 1 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag av den 2 september 1976 (788/76) och 7 och 8 punkten sådana de lyder i nämnda lag av den 17 januari 1991, 21 § sådan den lyder i nämnda lag av den 29 september 1978 samt i lagar av den 24 augusti 1979 och den 14 december 1990 (675/79 och 1117/90) och 47 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 10 mars 1989 (257/89), samt

fogas till 14 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom nämnda lagar av den 2 september 1976, den 29 september 1978, den 17 september 1982 och den 14 december 1990 samt genom lag av den 29 november 1985 (903/85), en ny 9 punkt som följer:

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet handhas av ett av kommunen utsett kollegialt organ (*organ*), som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgif-

ter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden. Den hälsovård som inriktas på individens livsmiljö samt verksamhet i anslutning till denna kan dock även åläggas något annat organ eller en sektion i det.

Om folkhälsoarbetet handhas av ett kommunalförbund, skall detta gemensamt för medlemskommunerna tillsätta ett i 1 mom. angivet organ. Om det i kommunalförbundet förutom organet har tillsatts en särskild nämnd för att sköta de uppgifter som ankommer på en eller flera medlemskommuners miljövårdsnämnd, kan nämnden i fråga om dessa medlemskommuner även åläggas den hälsovård som inriktas på individens livsmiljö samt verksamhet i anslutning till denna.

En sektion i organet kan bemyndigas att avgöra även andra ärenden än de som avses i 71 a § 1 mom. kommunallagen.

9 §

En statstjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka folkhälsoarbete är inte inom sitt tjänstedistrikt valbar till det organ som avses i 6 § 1 mom.

11 §

Det organ som avses i 6 § 1 mom. har rätt att för skötseln av sina åligganden få nödvändiga uppgifter av statens, församlingarnas och kommunernas myndigheter, i de fall som avses i 14 § 1 mom. 7 punkten av arbetsgivaren samt av alla dem som utför folkhälsoarbete, om inte något annat följer av stadgandena om tystnadsplikt.

12 §

En tjänsteinnehavare som lyder under det organ som avses i 6 § 1 mom. har rätt att utföra inspektioner som hör till hans verksamhetsområde överallt där det finns anledning att befara att en sanitär fara eller olägenhet uppkommer. Om bostadsinspektion stadgas dock särskilt.

14 §

Inom folkhälsoarbetet åligger det kommunen

4) att svara för tandvård, till vilken hänförs upplysningsverksamhet och förebyggande verksamhet samt undersökning och vård av kommuninvånarnas tänder, i den omfattning som närmare anges genom förordning;

5) att svara för skolhälsovård, till vilken hänförs övervakningen av de sanitära förhållandena i grundskolorna och gymnasierna inom kommunen och hälsovården för eleverna i dem samt specialundersökningar som är nöd-

vändiga för konstaterande av en elevs hälsotillstånd så som genom förordning närmare stadgas om sådana undersökningar;

7) att bereda arbetstagare som arbetar på arbets- och verksamhetsplatser inom kommunen sådan företagshälsovård som arbetsgivaren skall svara för enligt 2 § lagen om företagshälsovård eller enligt andra stadganden eller enligt vad som bestämts med stöd av dem;

8) att i tillämpliga delar för företagare inom kommunen och andra som där utför arbete för egen räkning anordna företagshälsovård enligt 2 § lagen om företagshälsovård samt enligt stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den; samt

9) att ordna screening och andra massundersökningar så som närmare stadgas genom förordning.

14 a §

Utöver vad som stadgas i 14 § skall en kommun som därtill åläggs genom förordning inom folkhälsoarbetet

19 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

21 §

För service enligt denna lag kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

47 §

Ändring i beslut av det organ som avses i 6 § 1 mom. kan sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet.

48 §

Beslut av det organ som avses i 6 § 1 mom. kan enligt 146 § kommunallagen verkställas innan det har vunnit laga kraft. Utan hinder av det nämnda stadgandet kan ett beslut verkställas trots att ändring söks, om det till sin art är sådant att det måste verkställas utan dröjsmål

eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl inte kan uppskjutas och organet har bestämt att det skall verkställas omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

15.

Lag

om ändring av lagen angående införande av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 28 januari 1972 angående införande av folkhälsolagen (67/72) 3 §, sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lagar av den 5 december 1980, den 22 december 1983 och den 22 december 1989 (796/80, 1071/83 och 1256/89), samt

ändras 5 § 2 mom.,

sådant detta lagrum lyder i lag av den 18 juli 1975 (593/75), som följer:

5 §

Används i 1 mom. nämnd egendom inte längre för verksamhet som avses i folkhälsolagen, skall 30 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) iakttas.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

16.

Lag

om ändring av lagen om specialiserad sjukvård

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/89) 18 § 1, 2, 4 och 5 mom., 19, 20, 22, 23, 26, 27 och 38—41 §§, 47 § 3 mom., 11 kap. samt 54 och 56 §§ samt

ändras 4 §, 10 § 5 mom., 28 § 1—3 mom., 37 § och rubriken för 12 kap. som följer:

4 §

På den verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

1—4 mom. meddelas närmare anvisningar i den riksomfattande plan som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

10 §

Om kommunalförbundets uppgifter enligt

28 §

Professorerna vid universitetets medicinska utbildningsenhet på universitetssjukhuset kan efter att ha givit kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet sitt samtycke samtidigt inneha

en bitjänst eller bibefattning som överläkare vid sjukhuset. Andra lärare vid universitetet kan efter att ha givit kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet sitt samtycke samtidigt innehå en läkartjänst eller annan bitjänst eller bibefattning vid sjukhuset, i enlighet med kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet närmare bestämmer.

Står en professor inte till förfogande för skötseln av en överläkares uppgifter eller anser kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet att det finns särskilda skäl, kan kommunalförbundet för högst fem år i sänder till överläkare i stället för professorn förordna en biträdande professor vid universitetet eller en tjänsteinnehavare vid sjukhuset som har minst docentkompetens.

Vid universitetssjukhus kan även finnas någon annan överläkare som valts av kommunal-

förbundet för sjukvårdsdistriktet än en tjänsteman vid universitetet.

37 §

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

12 kap.

Betalning av ersättning vid ändring av indelningen i sjukvårdsdistrikt

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

17.

Lag

om ändring av 23 § lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 23 § lagen den 1 december 1989 om införande av lagen om specialiserad sjukvård (1063/89) som följer:

23 §

Vad som stadgas i 30 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) tillämpas inte på överlåtelse enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

18.

Lag**om ändring av lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 1 december 1989 om Helsingfors universitetscentralsjukhus (1064/89) 6 § 3 mom., 12 och 15 §§ samt
ändras 2 § 4 mom. samt 7, 9 och 19 §§ som följer:

2 §

Sjukhusets uppgifter

 Närmare anvisningar om sjukhusets uppgifter enligt 1 mom. 1—3 punkten meddelas i den riksomfattande plan som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/).

7 §

Statsandel

För kostnaderna för ordnande av verksamheten betalas till kommunalförbundet och till kommunalförbundet Barnets Borg, som utgör ett särskilt kommunalförbund, statsandel enligt 47 § 1 mom. lagen om specialiserad sjukvård.

9 §

Avgifter

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

19 §

Särskilda stadganden

Stadgandena i 57 och 58 §§ lagen om specialiserad sjukvård samt i 22 och 23 §§ lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård skall i tillämpliga delar iakttas när det gäller verksamhet som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

19.

Lag**om ändring av 3 § mentalvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 3 § 3 mom. mentalvårdslagen av den 14 december 1990 (1116/90) som följer:

3 §

Tillhandahållande av mentalvårdstjänster

 På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

(/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

20.

Lag**om ändring av 3 § lagen om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § lagen den 9 mars 1951 om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor (142/51), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (685/82), som följer:

3 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) samt folkhälsolagen (66/72), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

21.

Lag**om upphävande av lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för reumasjuka**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Härmed upphävs lagen den 22 december 1951 om statsunderstöd åt vårdanstalter för reumasjuka (687/51) jämte ändringar.

2 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

22.

Lag**om upphävande av lagen om statsunderstöd åt vårdanstalter för fallandesjuka**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Härmed upphävs lagen den 14 juni 1951 om statsunderstöd åt vårdanstalter för fallandesjuka (367/51) jämte ändringar.

2 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

23.

Lag

om ändring av hälsovårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsovårdslagen av den 27 augusti 1965 (469/65) 10 §,
 sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 17 september 1982 och den 17 januari
 1991 (679/82 och 73/91), samt
ändras 11 §,
 sådant detta lagrum lyder i nämnda lag av den 17 september 1982, som följer:

11 §

På verksamhet som kommunen ordnar med
 stöd av denna lag tillämpas lagen om planering
 av och statsandel för social- och hälsovården
 (/), om inte något annat stadgas genom
 lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte
 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om

planering av och statsandel för social- och
 hälsovården.

Denna lag träder i kraft den
 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen för-
 utsätter får vidtas innan den träder i kraft.

24.

Lag

om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 2 mom., 8 och 26 §§ samt 36 § 1 mom. lagen den 25 juli 1986 om smittsamma
 sjukdomar (583/86) som följer:

7 §

Kommunalförbundet för ett sjukvårdsdi-
 strikt som avses i 7 § lagen om specialiserad
 sjukvård (1062/89) skall leda bekämpandet av
 smittsamma sjukdomar samt anordna speciali-
 serad sjukvård för smittsamma sjukdomar in-
 om distriktet enligt vad som stadgas i den
 nämnda lagen och i denna lag. Kommunalför-
 bundet skall delta i annat bekämpande av
 smittsamma sjukdomar enligt vad som stadgas
 närmare genom förordning.

8 §

På verksamhet som kommunen ordnar med
 stöd av denna lag tillämpas lagen om planering
 av och statsandel för social- och hälsovården
 (/), om inte något annat stadgas genom
 lag.

Vid organiseringen av bekämpandet av
 smittsamma sjukdomar iakttas dessutom an-
 visningarna i den riksomfattande plan som
 avses i 5 § lagen om planering av och statsandel
 för social- och hälsovården.

26 §

För service enligt denna lag kan avgifter
 uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom
 social- och hälsovården (/).

36 §

För att fullgöra den skyldighet om vilken
 stadgas i 7 § 2 mom. kan kommunalförbundet
 för ett sjukvårdsdistrikt med kommunalförbun-
 det för ett annat sjukvårdsdistrikt eller med en
 kommun eller ett kommunalförbund som är
 huvudman för ett kommunalt specialistlett

sjukhus vid en hälsovårdscentral ingå avtal om vården av patienter med smittsamma sjukdomar.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25.

Lag om ändring av 61 § kemikalielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 61 § kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/89) som följer:

61 §

Statsandel till kommunerna

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte

6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

26.

Lag om ändring av 8 § livsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 8 § livsmedelslagen av den 3 juli 1941 (526/41), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (680/82), som följer:

8 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om

planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

27.

Lag**om ändring av 4 a § lagen om mjölkkontroll**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 a § lagen den 19 juli 1946 om mjölkkontroll (558/46), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (681/82), som följer:

4 a §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om

planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

28.

Lag**om ändring av 5 a § lagen om köttbesiktning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 a § lagen den 25 mars 1960 om köttbesiktning (160/60), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (682/82), som följer:

5 a §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om

planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

29.

Lag**om ändring av lagen om veterinärvård**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 17 augusti 1990 om veterinärvård (685/90) 11 och 23 §§,

ändras 13, 15 och 16 §§ samt

fogas till 9 § ett nytt 3 mom. som följer:

9 §

Har en kommun två eller flera kommunalveterinärtjänster, skall kommunen fastställa uppgiftsfördelningen mellan kommunalveterinärerna.

13 §

Kommunen kan hos djurägaren eller djurinnehavaren uppbära en klinikavgift när djuret har förts till veterinärmottagningen, om kommunen har ordnat lokalerna och utrustningen för veterinärservice enligt 8 § 2 mom.

Kommunen kan dessutom i fråga om veterinärservice enligt 8 § 1 mom. 1 punkten hos ägaren eller innehavaren av ett husdjur som inte är ett nyttodjur uppbära en klinikavgift när djuret har förts till veterinärmottagningen.

Kommunen kan även uppbära en underhållsavgift när ett djur måste hållas i ett av kommunen ordnat utrymme för att veterinärhjälp som ingår i service enligt 1 och 2 mom. skall kunna ges.

15 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

16 §

Kommunen kan delta i de kostnader som ett nyttodjurs ägare eller innehavare har åsamkats av besöksavgift, resekostnadsersättning och åtgärdsavgifter till en veterinär vilka orsakats av veterinärhjälp för djuret.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

30.

Lag**om ändring av 21 § produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 21 § produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/86) som följer:

21 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om

planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

31.

L a g**om ändring av lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 24 januari 1986 om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/86) 7 §, sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 19 april 1991 (729/91), och *ändras* 8 §,

sådant detta lagrum lyder i lag av den 2 juni 1989 (512/89), som följer:

8 §*Tillämpning av planerings- och statsandelslagen*

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte

6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 13 december 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Statsminister *Esko Aho*

3.

Lag**om ändring av 11 a § sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 11 a § sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63) sådant detta lagrum lyder i lag av den 26 juni 1981 (471/81), ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse *Gällande lydelse*

Föreslagen lydelse

11 a §

Ersättning enligt denna lag betalas inte för sjukvårdskostnader med undantag av i 1 mom. avsedd ersättning för sjuktransport, om sjukvården har ordnats så som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) eller om det i verkligheten är fråga om ett arrangemang som avses i nämnda lagrum.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/82) 7 a, 9 och 29 §§, 52 § 2 mom. samt 53, 55, 59 och 66 §§,

av dessa lagrum 7 a § sådan den lyder i lag av den 12 juli 1985 (599/85) och 53 § sådan den lyder i lag av den 17 januari 1991 (93/91), samt

ändras 2 §, 5 § 2 och 3 mom., 6 - 8, 10 och 12 §§, det inledande stycket i 13 § 1 mom., 15 § 2 mom., 16 § 1 och 2 mom., 17 § 2 mom., 27 och 28 §§, det inledande stycket i 34 § 1 mom., 38 §, 40 § 1 och 3 mom., 41 § 1 mom., 43 §, 45 § 1 och 2 mom., 46 §, 47 § 1 mom., och 54 §,

av dessa lagrum 17 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 3 april 1987 (381/87), som följer:

*Gällande lydelse***2 §**

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

*Föreslagen lydelse***2 §**

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

5 §

Kommun kan ombesörja anordnandet av socialvården i enlighet med vad som är stadgat i 3 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Vad som i denna lag är stadgat om kommun och kommuns invånare skall i fråga om socialvård som ankommer på kommunalförbund på motsvarande sätt tillämpas på kommunalförbund och invånare i dess medlemskommun, såvida av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården ej annat följer. *Likaså skall på kommunalförbunds förbundsstyrelse, på sektion i den och på tjänsteinnehavare som lyder under förbundsstyrelsen tillämpas vad som är stadgat om socialnämnd, sektion i den och under nämnden lydande tjänsteinnehavare, såvida kommunalförbundet inte har någon socialnämnd.*

6 §

Socialnämnden ombesörjer uppgifter i anslutning till verkställigheten av socialvården i kommunen.

Det ankommer på nämnden att även företa kommunen, bevaka dess rätt och föra

Kommunen kan *sörja för* ordnandet av socialvården *enligt* 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Vad denna lag *stadgar* om en kommun och dess invånare skall i fråga om socialvård som ankommer på ett kommunalförbund på motsvarande sätt tillämpas på detta och på invånare i någon av dess medlemskommunen, om inte något annat följer av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av socialvården *sköts av ett kollegialt organ (organ) som kommunen utser och som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgifter socialnämnden har enligt andra lagar.*

Organet skall även företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som

Gällande lydelse

talán i ärenden som angår individuell verkställighet av socialvården och för dess räkning ingå avtal och företaga andra rättshandlingar i dessa ärenden.

Sektion i socialnämnd kan ombetros att avgöra även andra än i 71 § 2 mom. kommunallagen (953/76) avsedda ärenden.

7 §

Ombesörjs två eller flera kommuners socialvård i dess helhet av kommunalförbund, skall detta tillsätta en socialnämnd som är gemensam för medlemskommunerna. Denna nämnd skall ombetros de uppgifter som även enligt andra lagar ankommer på socialnämnd.

I 1 mom. avsedd socialnämnds uppgifter kan även ombetros kommunalförbundets förbundsstyrelse eller sektion i den.

I kommun kan i stället för socialnämnd finnas en gemensam social- och hälsovårdsnämnden för socialvårdens vidkommande vad som är stadgat om socialnämnd.

Har socialnämnd fem eller flera sektioner, kan i instruktion bestämmas att medlem i sektion är av fullmäktige för uppgiften särskilt vald extra medlem i nämnden och dennes suppleant.

7 a §

Inom socialnämnd kan finnas en sektion antingen för varje delområde i kommunen eller endast för något eller några delområden.

För ett delområde i kommunen kan också finnas en för social- och hälsovårdsnämnderna gemensam sektion. Den gemensamma sektionen skall dock ha minst en medlem från vardera nämnden. På sektion tillämpas med avseende på socialvården i övrigt vad som är stadgat om socialnämnd och dess sektioner.

I instruktion kan bestämmas att såsom andra medlemmar i sektionen än ordföranden skall finnas sådana extra medlemmar i nämnden och suppleanter för dem som har utsetts av fullmäktige särskilt för denna uppgift. Med undantag av en medlem, som representerar nämnden, är den som har hemort inom sektionens verksamhetsområde valbar till medlem eller suppleant i sektionen.

Om uppgifter som hör till socialvården handhas av ett kommunalförbund, kan det finnas en sektion antingen för varje medlemskommun eller endast för någon eller några av dem. För

Föreslagen lydelse

angår individuell verkställighet av socialvården samt i den på kommunens vägnar ingå avtal och andra rättshandlingar.

En sektion i *organet* kan ombetros att avgöra även andra ärenden än sådana som avses i 71 a § 1 mom. kommunallagen.

7 §

Sköts två eller flera kommuners socialvård i dess helhet av ett kommunalförbund, skall detta tillsätta ett *organ enligt i 6 § 1 mom.* som är gemensamt för medlemskommunerna. *Detta organ* skall ombetros de uppgifter som även enligt andra lagar hör till socialnämnden.

(upphävs)

Gällande lydelse

medlemskommun kan det också finnas en för social- och hälsovårdsnämnderna gemensam sektion. Den gemensamma sektionen skall ha minst en medlem från vardera nämnden. Endast en representant för vardera nämnden kan ha hemort utanför vederbörande medlemskommun, men till medlem eller suppleant i sektionen är annars valbar den som har hemort i nämnda medlemskommun.

8 §

Statstjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka socialvården är inte inom sitt tjänsteområde valbar till socialnämnd.

9 §

Om anordnandet av kommuns socialvård bestäms närmare i instruktion.

10 §

Kommun skall ha socialdirektör eller socialsekreterare samt tillräckligt mycket annan yrkesutbildad personal inom socialvården.

Kommun skall ha barnatillsyningsmannatjänst, som kan vara bitjänst eller kombinerad med annan tjänst i kommunen. Två eller flera kommuner kan även ha gemensam barnatillsyningsman.

Om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården stadgas genom förordning.

12 §

Socialnämnds beslutanderätt kan i instruktion överföras på nämnden underställda tjänsteinnehavare, med undantag av beslut som gäller vård som ges någon mot hans vilja.

Socialdirektör och socialsekreterare har rätt att i enlighet med de av socialnämnden fastställda grunderna och socialnämndens allmänna anvisningar på nämndens vägnar i brådskande fall besluta om lämnande av socialvård och därtill anslutna andra åtgärder, anhängiggöra fråga om ersättning och övriga ansökningar, avge utlåtanden, göra framställningar och söka ändring i beslut samt att själv eller genom ombud föra nämndens talan.

Vad som i 2 mom. är stadgat om socialdirektör och socialsekreterare tillämpas på socialnämndens ordförande, om kommunen inte har

Föreslagen lydelse

8 §

En statstjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka socialvården är inte inom sitt tjänsteområde valbar till ett organ som avses i 6 § 1 mom.

(upphävs)

10 §

För uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården skall kommunen ha yrkesutbildad personal inom denna.

Om allmänna behörighetsvillkor för socialarbetare och annan yrkesutbildad personal inom socialvården stadgas genom förordning.

12 §

Ett i 6 § 1 mom. angivet organs beslutanderätt kan i en instruktion överföras på tjänsteinnehavare som är underställda organet, fränsett vad gäller beslut om vård som ges någon mot hans vilja.

En ledande tjänsteinnehavare inom socialvården som utsetts av organet har rätt att enligt de av detta fastställda grunderna och dess allmänna anvisningar på organets vägnar i brådskande fall besluta om lämnande av socialvård och därtill anslutna andra åtgärder, anhängiggöra ersättningsansökningar och övriga ansökningar, avge utlåtanden, göra framställningar och söka ändring i beslut samt att själv eller genom ombud föra organets talan.

Vad som i 2 mom. stadgas om en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården tillämpas på organets ordförande, om kommunen inte

Gällande lydelse

en sådan tjänsteinnehavare eller denne är förhindrad eller jävig att sköta uppgiften.

13 §

Såsom till socialvården hörande skyldigheter av sådant innehåll och sådan omfattning, som i varje enskilt fall stadgas *och som i den i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården avsedda realiseringsplanen bestäms, skall kommun ombesörja:*

Föreslagen lydelse

har en sådan tjänsteinnehavare eller denne är förhindrad eller jävig att sköta uppgiften.

13 §

Såsom till socialvården hörande *uppgifter* av det innehåll och den omfattning som i varje särskilt fall stadgas skall kommunen sörja för

15 §

Beräknas behovet av anstaltsvård vara över fjorton dygn, skall socialnämnden ofördröjligen göra skriftlig anmälan om anstaltsvården till socialnämnden i den kommun på vilken det enligt 13 § skulle ha ankommit att ordna vård.

Beräknas behovet av anstaltsvård vara över fjorton dygn, skall *det organ som avses i 6 § 1 mom.* utan dröjsmål göra skriftlig anmälan om anstaltsvården till *organet* i den kommun vars uppgift det enligt 13 § *hade varit* att ordna vård.

16 §

Har i ovan i 15 § avsedda fall annan än kommuns invånare erhållit anstaltsvård och beräknas behovet av vården bli långvarigt, kan länsrätten bemyndiga socialnämnden att förpassa vederbörande till den kommun vars invånare han är.

På begäran av person som åtnjuter anstaltsvård skall socialnämnden likväl alltid vidtaga i 1 mom. avsedda åtgärder för att överflytta honom till den kommun vars invånare han är.

16 §

Har i fall som avses i 15 § någon som inte är invånare i kommunen fått anstaltsvård och beräknas behovet av vården bli långvarigt, kan länsrätten berätta *det organ som avses i 6 § 1 mom.* att flytta honom till den kommun där han är invånare.

På begäran av den som får anstaltsvård skall *det organ som avses i 6 § 1 mom.* likväl alltid vidta sådana åtgärder som avses i 1 mom. för att flytta honom till den kommun där han är invånare.

17 §

Kommunen skall även ombesörja anordnande av service i anslutning till barn- och ungdomsvården, barndagvården, specialomsorgerna om utvecklingsstörda samt service och stöd på grund av handikapp, vidtagande av åtgärder i samband med adoptionsrådgivningen samt utredande och fastställande av faderskap även som medling i familjefrågor samt trygghet av underhållsbidrag och anordnande av service i anslutning till missbrukarvård och annan socialservice, i enlighet med vad som om dessa serviceformer dessutom stadgas särskilt.

Kommunen skall även sörja för ordnande av barn- och ungdomsvård, barndagvård, specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av handikapp och service i anslutning till missbrukarvård, *de uppgifter som stadgas för barnatillsyningsmannen och, andra åtgärder för utredande och fastställande av faderskap och trygghet av underhållsbidrag liksom även åtgärder i samband med adoptionsrådgivning och medling i familjefrågor samt för ordnande av annan socialservice, enligt vad som dessutom stadgas särskilt om dessa serviceformer.*

Gällande lydelse

27 §

För kommun skall inrättas, anskaffas eller eljest reserveras ett sådant antal service- och stödbostäder samt anstaltsplatser som motsvarar det lokala behovet.

Kommun kan dessutom för socialnämndens bruk vid behov anskaffa eller reservera även andra bostäder för ordnande av boendeförhållandena för person som avses i 23 §.

28 §

Av kommun anordnad, i 17 § 1 mom. 1 och 2 punkterna avsedd socialservice är avgiftsfri. För annan socialservice kan uppbäras avgift i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning.

Avgift som uppbärs för socialservice kan förordnas att erläggas enligt vederbörandes betalningsförmåga.

Avgift som fastställts för socialservice kan lämnas oindriven eller nedsättas, om skäl därtill föreligger med beaktande av vederbörandes försörjningsplikt och utkomstmöjligheter eller synpunkter på vården.

29 §

Har för någon anordnats i 24 § avsedd anstaltsvård eller i 25 § avsedd familjevård, kan socialnämnden uppbära och lyfta honom tillkommande pensioner, livräntor, underhållsbidrag, bidrag eller andra fortlöpande eller i ett för allt inflytande inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden för den tid anstaltsvården eller familjevården varar. Socialnämnden kan uppbära och lyfta sådana inkomster, ersättningar och tillgodohavanden utan hinder av vad som är stadgat i annan lag samt använda dem för ersättande av den för vården eller skötseln fastställda avgiften, likväl med beaktande av vad som annorstädes möjligen är stadgat om användningen av sådana medel.

Har socialnämnd minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar i 1 mom. avsedda inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden att dessa inte får betalas till vederbörande själv, kan beloppet med laglig verkan betalas endast till socialnämnden.

34 §

Då socialnämnden fattar beslut om att bevilja utkomststöd, kan den samtidigt bestämma

Föreslagen lydelse

27 §

En kommun kan inrätta, anskaffa eller annars reservera ett sådant antal service- och stödbostäder samt anstaltsplatser som motsvarar det lokala behovet.

Kommunen kan dessutom för ett i 6 § 1 mom. nämnt organs bruk vid behov anskaffa eller reservera även andra bostäder för ordnande av boendeförhållandena för personer som avses i 23 §.

28 §

För socialservice kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

(upphävs)

34 §

Då det organ som avses i 6 § 1 mom. fattar beslut om att bevilja utkomststöd, kan det

Gällande lydelse

att utkomststödet eller någon del därav skall återindrivas:

38 §

Har utkomststöd beviljats antingen helt eller delvis i förskott mot emotsedda pensioner, livräntor, underhållsbidrag, understöd och andra fortlöpande eller i ett för allt inflytande inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden, kan socialnämnden, utan hinder av vad som är stadgat i annan lag, uppbära och lyfta vederbörande tillkommande, ovan avsedda inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden för den tid stöd lämnats i förskott och använda dem för återindrivning av det i förskott betalda stödet. Socialnämnden skall omedelbart till understödstagaren betala de medel som återstår efter indrivningen av utkomststödet ur nämnda tillgångar.

Har socialnämnden minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar i 1 mom. avsedda inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden att dessa inte får utges till understödstagaren själv, kan beloppet med laglig verkan betalas endast till socialnämnden.

40 §

Socialvårdsklient och dennes förmyndare skall ge tjänsteinnehavare och socialnämnd sådana upplysningar som är nödvändiga för lämnande av socialvård.

Klient har rätt att få uppgift om sådan handling som tjänsteinnehavare inom socialvården och socialnämnd förfogar över samt att få kännedom om annat material som har betydelse i hans ärende.

41 §

Är någon i uppenbart behov av socialvård och förutsätter bevakandet av hans intresse på grund av allvarlig risk för hans hälsa, utveckling eller trygghet ovillkorligen det och kan behovet av socialvård eljest inte utredas, har socialarbetare rätt att på förordnande av socialdirektör eller socialsekreterare för utredning av vårdbehovet vinna tillträde till sådan persons bostad eller annan plats där han vistas.

Föreslagen lydelse

samtidigt bestämma att stödet eller någon del därav skall återkrävas:

38 §

Har utkomststöd antingen helt eller delvis beviljats i förskott mot emotsedda pensioner, livräntor, underhållsbidrag, understöd och andra fortlöpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar, kan *det organ som avses i 6 § 1 mom.*, utan hinder av vad som *stadgas i någon annan lag*, uppbära och lyfta ovan angivna inkomster, ersättningar eller fordringar för understödstagaren för den tid stöd har lämnats i förskott och använda dem för täckande av det stöd som har betalats i förskott. *Organet* skall omedelbart ge understödstagaren de medel som återstår efter att utkomststödet har betalats med nämnda tillgångar.

Har *det i 1 mom. nämnda organet* minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar sådana inkomster, ersättningar eller fordringar som avses i momentet att dessa inte får utges till understödstagaren själv, kan beloppet med laglig verkan betalas endast till *organet*.

40 §

En socialvårdsklient och dennes förmyndare skall ge en tjänsteinnehavare och *det organ som avses i 6 § 1 mom.* sådana upplysningar som är nödvändiga för lämnande av socialvård.

Klienten har rätt att få uppgift om handlingar och annat material som en tjänsteinnehavare inom socialvården eller *det i 1 mom. nämnda organet* förfogar över och som har betydelse i hans ärende.

41 §

Är någon i uppenbart behov av socialvård och kräver hans intresse på grund av allvarlig risk för hans hälsa, utveckling eller trygghet ovillkorligen detta och kan behovet av socialvård annars inte utredas, har en socialarbetare på förordnande av *en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården, som har utsetts av det organ som avses i 6 § 1 mom.*, för utredning av vårdbehovet rätt att vinna tillträde till en sådan persons bostad eller någon annan plats där han vistas.

Gällande lydelse

43 §

Av annan än staten eller kommunen anordnad service inom socialvården står under tillsyn av länsstyrelsen samt kommunens socialnämnd.

45 §

I beslut som tjänsteinnehavare som är underställd socialnämnden fattat får ändring inte sökas genom besvär.

Den som är missnöjd med ovan i 1 mom. avsett beslut har rätt att på sätt som närmare stadgas genom förordning få beslutet upptaget till behandling i socialnämnden, om han fordrar detta inom 14 dagar efter det han fick del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur det kan bringas till behandling i nämnden.

46 §

I socialnämnds beslut får ändring sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar efter delfäendet. Besvären kan inom denna tid även inlämnas till nämnden, som jämte eget utlåtande sänder dem till länsrätten. *I socialnämnds beslut i ärende rörande hemservice får, fränsett beslut som gäller avgift vilken fastställts för service, ändring likväl inte sökas genom besvär.*

Vad som är stadgat i 1 mom. tillämpas ej heller i övrigt i de fall då om sökande av ändring är annat stadgat eller då det förbjudits, ej heller då beslut enligt kommunallagen (953/76) kan överföras till behandling i kommunstyrelse.

47 §

Socialnämnds beslut kan trots att ändring söks verkställas, om det är sådant att det skall verkställas utan dröjsmål eller om ikraftträdandet till följd av anordnandet av socialvården inte kan uppskjutas och socialnämnden har förordnat att beslutet skall verkställas omgående.

Föreslagen lydelse

43 §

Socialvårdsservice som anordnas av någon annan än staten eller kommunen står under tillsyn av länsstyrelsen och *det organ som avses i 6 § 1 mom.*

45 §

I ett beslut som har fattats av en tjänsteinnehavare som är underställd *det organ som avses i 6 § 1 mom.* får ändring inte sökas genom besvär.

Den som är missnöjd med ett beslut som avses i 1 mom. har rätt att så som närmare stadgas genom förordning få beslutet *behandlat i det nämnda organet*, om han yrkar detta inom 14 dagar efter det han fick del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur det kan föras till behandling i organet.

46 §

I beslut *som fattats av det organ som avses i 6 § 1 mom.* får ändring sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar efter delfäendet. Besvären kan inom denna tid även inlämnas till *organet*, som jämte eget utlåtande skall sända dem till länsrätten.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas inte i de fall då om sökande av ändring *stadgas något* annat eller då det har förbjudits, inte heller då ett beslut enligt kommunallagen kan föras till behandling i kommunstyrelse.

47 §

Ett beslut *som fattats av det organ som avses i 6 § 1 mom.* kan trots att ändring har söks verkställas, om det är sådant att det måste verkställas utan dröjsmål eller om dess ikraftträdande av orsaker som har samband med socialvårdsåtgärderna inte kan uppskjutas och *organet* har bestämt att beslutet skall verkställas genast.

52 §

Är det med beaktande av socialvårdsutbildnin-

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

gen eller med tanke på ett ändamålsenligt verkställande av socialvården nödvändigt och har i 1 mom. avsedd överenskommelse inte nåtts, kan statsrådet förordna att socialvårdens verksamhetsenheter i kommunen skall anlitas för ordnande av utbildning samt fatta beslut om att kommunen skall ersättas för därav föranledda kostnader.

53 §

Kommunen är skyldig att se till att socialnämnden underställd yrkesutbildad personal deltar i kompletterande utbildning som gäller dess verksamhetsområde enligt social- och hälsostyrelsens anvisningar minst en gång på fem år.

54 §

Socialnämnden skall vid behov samarbeta med kommunens andra myndigheter, socialnämnderna och hälsovårdsnämnderna i grannkommunerna samt med sådana i kommunen verkamma samfund vilkas verksamhet sammanhänger med kommunens socialvårdsuppgifter.

Socialnämnden skall även söka främja det inbördes samarbetet mellan samfunden inom socialvården i kommunen samt i detta syfte göra erforderliga framställningar och taga nödvändiga initiativ.

55 §

Socialnämnd skall till länsstyrelsen lämna uppgifter om kommunens socialvård.

59 §

För handlingar som socialnämnd eller denna underställd tjänsteinnehavare utfärdat till någon i ärenden som gäller hans socialvård får lösen eller avgift inte uppbäras.

66 §

Länsstyrelsen kan av särskilt skäl för högst fem år i sänder bevilja kommun befrielse från skyldigheten att inrätta de i 10 § avsedda socialdirektörs- och socialsekreterartjänsterna.

Föreslagen lydelse

(upphävs)

54 §

Det organ som avses i 6 § 1 mom. skall vid behov samarbeta med kommunens övriga myndigheter, med organen i grannkommunerna och med sådana organ som avses i 6 § 1 mom. folkhälsolagen (66/72), likaså med samfund som i kommunen bedriver verksamhet vilken har samband med kommunens socialvårdsuppgifter.

Organet skall även söka främja det inbördes samarbetet mellan socialvårdssamfunden i kommunen samt i detta syfte göra behövliga framställningar och ta nödvändiga initiativ.

(upphävs)

(upphävs)

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 199 .

Utan hinder av vad som stadgas med stöd av 10 § om behörigheten av socialarbetarna och yrkespersonalen inom socialvården är en person

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

som vid ikraftträdandet av denna lag innehar ovannämnd tjänst fortfarande kompetent till motsvarande tjänst eller uppgift.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av 5 och 46 §§ barnskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 och 46 §§ barnskyddslagen av den 5 augusti 1983 (683/83), av dem 46 § sådan den lyder i lag av den 9 februari 1990 (139/90), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

Förhållande till andra lagar

Om i lag ej annorlunda stadgas, tillämpas på sådan verksamhet, som kommun ordnar med stöd av denna lag, lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82).

5 §

Förhållande till andra lagar

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

46 §

Avgifter och dispositionsmedel

Då det är motiverat med beaktande av vårdsynpunkter och de berörda personernas utkomstmöjligheter, får socialnämnden hos barnets föräldrar uppbära en avgift för kostnaderna för familje- eller anstaltsvård eller boendeservice som getts i form av stödåtgärd inom den öppna vården, vård utom hemmet eller eftervård. Avgiften får vara högst lika stor som det underhållsbidrag som bestäms med stöd av 1—3 §§ lagen om underhåll för barn (704/75).

46 §

Avgifter och dispositionsmedel

För barnskydd som gäller familjer och individuellt barnskydd kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

När vården och fostran av barnet eller den unga personen är ordnad utanför hemmet enligt 14 § eller 5 och 6 kap. eller som eftervård enligt 34 § skall, så som närmare stadgas genom förordning, tillräckliga dispositionsmedel ges för barnets eller den unga personens studier, fritidssysselsättning och personliga behov samt tillräckliga medel som hjälper honom att bli självständig reserveras.

Också om en avgift inte fastställs har socialnämnden rätt att uppbära och lyfta de underhållsbidrag som tillkommer barnet för den tid barnet får anstalts- eller familjevård eller boendeservice enligt 13 § samt att använda bidragen för att ersätta kostnaderna härför och för barnets dispositionsmedel. Nämnden kan också för att få kostnaderna för anstalts- eller famil-

Gällande lydelse

jevård ersatta uppbära en skälig avgift som tas från den del av barnets eller den unga personens inkomster, ersättningar eller tillgodohavanden enligt 29 § socialvårdslagen som överstiger de i 4 mom. nämnda dispositionsmedlen och medlen som skall hjälpa honom att bli självständig.

Om bestämmande av avgiften samt om betalning, uppbörd och efterskänkande av avgiften gäller i övrigt vad socialvårdslagen stadgar om avgifter.

När vården och fostran av barnet eller den unga personen är ordnad utanför hemmet enligt 14 § eller 5 och 6 kap. eller som eftervård enligt 34 § skall, på det sätt som närmare stadgas genom förordning, tillräckliga dispositionsmedel ges för barnets eller den unga personens studier, fritidssysselsättning och personliga behov samt tillräckliga medel som hjälper honom att bli självständig.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

6.**Lag****om ändring av lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 19 januari 1973 om barndagvård (36/73) 4 § samt

ändras 12 §, sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (698/82), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***4 §**

I daghem skall finnas utrymmen och utrustning, som är lämpliga för vård och fostran av barn, samt för uppgiften lämplig och tillräcklig personal.

(upphävs)

12 §

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

12 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 23 juni 1977 angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/77) 19, 20, 22, 24, 25, 70 och 84 §§,

av dessa lagrum 19, 20 och 22 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom lag av den 13 januari 1984 (26/84) och 25 § sådan den lyder i lag av den 19 december 1980 (952/80), samt

ändras 14 § 2 mom., 23 § 2 mom., 43 §, 45 § 2 mom. samt 48, 68 och 69 §§,

av dessa lagrum 14 § 2 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 13 januari 1984, 43 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 27 maj 1983 (484/83) och 48 § sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (702/82), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

I fall som avses i 1 mom. gäller härvid beträffande kommun i tillämpliga delar vad som i 24 § 1 och 2 mom., 25, 32, 33, 35, 39 och 42 §§ samt 4—6 och 10 kap. är stadgat om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt.

I de fall som avses i 1 mom. gäller om en kommun i tillämpliga delar vad som stadgas i 32, 33, 35, 39 och 42 §§ samt i 4—6 och 10 kap. om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt.

19 §

Kommunalförbundets förvaltning handhas av förbundsstyrelsen.

(upphävs)

Förbundsstyrelsen kan bistås av nämnder och direktioner, då sådana anses ändamålsenliga för kommunalförbundets för specialomsorgsdistrikt förvaltning eller för ordnandet av specialomsorger för delområden.

20 §

Förbundsstyrelsen till bistånd kan tillsättas ett råd för specialomsorger, vars medlemmar väljs av förbundsfullmäktige högst för dess mandattid och för vilken samtidigt utses ordförande och vice ordförande. Medlemmarna skall i mån av möjlighet representera utvecklingsstörda och deras anhöriga samt sakkunskap på olika delområden av specialomsorgerna. På sammansättningen av rådet för specialomsorger tillämpas ej stadgandet i 122 § 4 mom. kommunallagen (953/76) om förbundsstyrelse underställt organs sammansättning.

(upphävs)

Rådets för specialomsorger uppgift är att följa med och sträva till att utveckla de av kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet beredda specialomsorgerna samt taga initiativ i frågor som rör dem.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Förbundsstyrelsen underställd ledande tjänsteinnehavare för specialomsorger om utvecklingsstörda är specialomsorgsdistriktets direktör.

(upphävs)

Specialomsorgsdistriktets direktör väljes av förbundsfullmäktige.

Såvida annat icke bestämmes väljer förbundsstyrelsen den övriga personalen vid kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet.

23 §

Ordförande för ledargruppen för specialomsorger är specialomsorgsdistriktets direktör och medlemmar minst två ledande tjänsteinnehavare vid specialomsorgsdistriktet sålunda, att medicinsk och pedagogisk expertis samt sakkunskap i socialvård är företrädade i ledargruppen.

Medlemmar i ledargruppen för specialomsorger är minst tre ledande tjänsteinnehavare inom kommunalförbundet sålunda att medicinsk och pedagogisk expertis samt sakkunskap i socialvård är företrädade i ledargruppen.

24 §

Kommunalförbunds för specialomsorgsdistrikt verksamhetsenhet eller del därav skall ha en ansvarig föreståndare, som ansvarar för de specialomsorger som meddelas i enheten.

(upphävs)

Ansvarig föreståndare kan vara gemensam för två eller flera verksamhetsenheter.

Ansvarig föreståndare kan även vara medlem i ledargrupp.

25 §

Kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt skall ha en instruktion.

(upphävs)

43 §

Specialomsorger och i 39 § avsedd befordran är avgiftsfria för vederbörande.

Angående avgifter för uppehålle i statlig eller kommunal verksamhetsenhet för specialomsorger stadgas genom förordning. Detsamma gäller uppehålle annorstädes på kommuns, kommunalförbunds eller statens bekostnad. Genom förordning kan stadgas att avgift för uppehålle inte uppbärs för barn som erhåller undervisning som avses i 28 §.

Genom förordning kan stadgas att av annan än finsk medborgare skall uppbäras avgift och ersättning enligt grunder som avviker från vad ovan i denna paragraf stadgas.

43 §

För specialvård kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

45 §

För bestämmande av ersättningen ökas totalbeloppet av de driftskostnader, som utgjort grunden för verksamhetsenhetens statsandel under föregående budgetår, med 10 procent. Från det sålunda erhållna beloppet avdrages i 43 § avsedda avgifter och ersättningar och verksamhetsenhetens övriga driftsintäkter, med undantag av ränteinkomster, statsandel och kommuners betalningsandelar av driftskostnaderna samt övriga i denna lag stadgade ersättningar för specialomsorger ävensom inkomster, som kommun eller kommunalförbund erhåller av sådan verksamhet, för vars utgifter statsandel icke erlägges. Skillnaden divideras med ett tal, som utgör det totala antalet bruksdagar eller besöksgångar beroende på verksamhetens art, varefter kvoten multipliceras med antalet bruksdagar eller besöksgångar för ifrågakvarande person. Till det erhållna beloppet lägges för varje bruksdag eller besöksgång beloppet av den stadgade ersättning som vederbörande skall erlägga, såframt ersättning eller avgift icke uppbäres.

48 §

På verksamhet som anordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

68 §

Kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt kan med statsrådets samtycke överenskomma med sådant kommunalförbund för hälsovården, vars verksamhetsområde omfattar hela specialomsorgsdistriktets område, att kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet tillgångar och skulder överföres på kommunalförbundet för hälsovården.

För ingående av ovan i 1 mom. avsett avtal erfordras såväl inom kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet som inom kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet som inom kommunalförbundet för hälsovården att minst två tredjedelar av förbundsfullmäktiges sammankadade röstetal understöder detsamma.

När kommunalförbunden icke överenskommer om ovan i 1 mom. avsedda sammanslagning, kan statsrådet, såframt arrangemanget med tanke på beredandet av såväl specialomsorgerna

För bestämmande av ersättningen ökas totalbeloppet av driftskostnaderna under det föregående budgetåret med 10 procent. Från det sålunda erhållna beloppet avdras i 43 § angivna avgifter och ersättningar samt verksamhetsenhetens övriga driftsintäkter, med undantag av ränteinkomster, statsandelar och kommuners betalningsandelar av driftskostnaderna samt övriga i denna lag föreskrivna ersättningar för specialomsorger liksom även inkomster som en kommun eller ett kommunalförbund erhåller av verksamhet för vars utgifter statsandel inte betalas. Skillnaden divideras med ett tal som utgör det totala antalet bruksdagar eller besöksgångar beroende på verksamhetens art, varefter kvoten multipliceras med antalet bruksdagar eller besöksgångar för den som det är fråga om. Till det erhållna beloppet läggs för varje bruksdag eller besöksgång beloppet av den föreskrivna ersättning som denne skall betala, om ersättning eller avgift inte uppbärs.

48 §

På verksamhet som ordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

68 §

Ett kommunalförbund för ett specialomsorgsdistrikt kan med ett kommunalförbund för hälsovården, vars verksamhetsområde omfattar hela distriktets område, komma överens om att det förstnämnda kommunalförbundets tillgångar och skulder skall överföras till det sistnämnda.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

som hälsovården bör anses vara ändamålsenligt, förplikta kommunalförbunden därtill.

69 §

Från det i 68 § nämnt avtal eller statsrådsbeslut trätt i kraft skall beträffande kommunalförbund för hälsovården i tillämpliga delar gälla vad om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt i denna lag stadgas.

69 §

Sedan det avtal som nämns i 68 § trätt i kraft gäller om kommunalförbundet för hälsovården i tillämpliga delar av vad som i denna lag stadgas om kommunalförbund för specialomsorgsdistrikt.

70 §

Ovan i 68 § avsett förfarande föranleder icke ändring i de andelar, som medlemskommun omedelbart före överförandet har i kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet tillgångar och skulder, såframt icke annorlunda överenskommes.

(upphävs)

84 §

Ovan i 43 § avsedda avgifter och ersättningar får indrivnas i utsökningsväg utan dom eller utslag i den ordning som är stadgad om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

8.

Lag**om ändring av 4 och 12 §§ lagen om missbrukarvård**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 och 12 §§ lagen den 17 januari 1986 om missbrukarvård (41/86) som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

Förhållande till andra lagar

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annorlunda stadgas genom lag.

4 §

Förhållande till andra lagar

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Gällande lydelse

12 §

*Kortvarig vård på grund av våldsamhet.
Underställande av beslut*

En socialdirektör eller en socialsekreterare kan förordna att en missbrukare oberoende av sin vilja på grund av vårdsamhet skall intas för vård under högst fem dygn för avbrytande av bruket av rusmedel. Om kommunen inte har någon socialdirektör eller socialsekreterare eller om denne har förfall eller är jävig att sköta uppgiften, kan socialnämndens ordförande besluta om vårdförordnande.

Beslut fattas på framställning av en under socialnämnden lydande socialarbetare eller, om framställning inte kan göras, sedan en socialarbetare samtyckt till beslutet om vårdåtgärder. Samtycke kan ges av en socialarbetare vid kommunalförbund som handhar socialvårdsuppgifter eller av en socialarbetare vid en verksamhetsenhet som för kommunen producerar sådan service som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Beslut varigenom någon oberoende av sin vilja har förordnats till vård skall omedelbart underställas länsrätten för fastställelse.

Utan hinder av vad som stadgas i 12 § 1 mom. socialvårdslagen kan i instruktion föreskrivas att beslutet om vårdförordnande ka fattas av annan socialnämnden underställd ledande tjänsteinnehavare än socialdirektör eller socialsekreterare.

Föreslagen lydelse

12 §

*Kortvarig vård på grund av våldsamhet.
Underställande av beslut*

En ledande tjänsteman inom socialvården som utsetts av det organ som anges i 6 § 1 mom. socialvårdslagen kan förordna att en missbrukare oberoende av sin vilja på grund av våldsamhet skall intas för vård under högst fem dygn för avbrytande av bruket av rusmedel. Om kommunen inte har någon ledande tjänsteman inom socialvården eller om denne har förfall eller är jävig att sköta uppgiften, kan ordföranden för det organ som ansvarar för socialvården besluta om vårdförordnande.

Beslut fattas på framställning av en socialarbetare som är underställd *det organ som avses i 1 mom.* eller, om framställning inte kan göras, sedan en socialarbetare samtyckt till beslutet om vårdåtgärder. Samtycke kan ges av en socialarbetare vid ett kommunalförbund som sköter socialvårdsuppgifter eller av en socialarbetare vid en verksamhetsenhet som för kommunen producerar service som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Beslut varigenom någon oberoende av sin vilja har förordnats till vård skall omedelbart underställas länsrätten för fastställelse.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9.

L a g**om ändring av lagen om nykterhetsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 19 november 1982 om nykterhetsarbete (828/82) 5 § samt ändras 4, 6 och 7 §§,

dessa lagrum sådana de lyder, 4 § delvis ändrad genom lagar av den 31 mars 1988 och den 1 februari 1991 (296/88 och 213/91) 6 § delvis ändrad genom lag av den 31 december 1987 (1276/87) och 7 § i nämnda lag, som följer:

*Gällande lydelse***4 §**

En kommun skall ha en nykterhetsnämnd som skall främja nykterheten samt sköta tillsynen över alkoholförhållandena.

Kommunfullmäktige kan besluta att någon annan nämnd eller kommunstyrelsen skall dra försorg om nykterhetsnämndens uppgifter enligt denna lag. På denna nämnd eller kommunstyrelsen tillämpas härvid, med undantag av 5 § i denna lag, sadgandena om nykterhetsnämnd.

Nykterhetsnämnden skall samarbeta i synnerhet med kommunens hälsovårds-, social- och skolväsende. Angående nykterhetsnämndens uppgifter stadgas genom förordning.

5 §

Nykterhetsnämnden består av minst fem medlemmar, var och en med en personlig suppleant.

6 §

För uppgifter som ankommer på nykterhetsnämnden kan i kommunen finnas en eller flera tjänsteinnehavare.

Närmare stadganden om behörighetsvillkoren för tjänsteinnehavare som avses i denna paragraf utfärdas genom förordning.

7 §

På verksamhet som kommunen anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om annat inte stadgas i lag.

*Föreslagen lydelse***4 §**

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av nykterhetsarbetet, främjande av nykterheten och följande av alkoholförhållandena handhas av ett av kommunen utsett kollegialt organ (organ), som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgifter som enligt någon annan lag åligger nykterhetsnämnden.

Det organ som ansvarar för nykterhetsarbetet skall i synnerhet samarbeta med kommunens hälsovårds-, social- och skolväsen. Om organets uppgifter stadgas genom förordning.

(upphävs)

6 §

Om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom nykterhetsarbetet stadgas genom förordning.

7 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

*Utan hinder av vad som stadgas med stöd av
6 § om behörigheten av yrkespersonalen inom
nykterhetsarbetet är en person som vid ikraft-
trädandet av denna lag innehar ovannämnd
tjänst fortfarande kompetent till motsvarande
tjänst eller uppgift.*

*Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter för vidtas innan den träder i kraft.*

10.

Lag

om ändring av 4 § lagen om stöd för vård av barn i hemmet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 § lagen den 11 januari 1985 om stöd för vård av barn i hemmet (24/85) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Förhållande till andra lagar

På stöd för vård i hemmet som kommun
betalar enligt denna lag tillämpas lagen om
planering av och statsandel för social- och
hälsovården (677/82) och socialvårdslagen, om
inte annat stadgas i lag.

4 §

Förhållande till andra lagar

På stöd för vård i hemmet som kommunen
betalar enligt denna lag tillämpas lagen om
planering av och statsandel för social- och
hälsovården (/) och socialvårdslagen, om
inte något annat stadgas genom lag.

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

*Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter får vidtas innan den träder i kraft.*

11.

Lag**om ändring av lagen om service och stöd på grund av handikapp**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 §, 10 § 2 mom., 14 §, 15 § 1 mom. och 22 § 2 mom. lagen den 3 april 1987 om service och stöd på grund av handikapp (380/87),

av dessa lagrum 14 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 17 juni 1988 (574/88) och 22 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 9 december 1988 (1071/88), som följer:

Gällande lydelse

5 §

Planering och finansiering

På en av kommunen ordnad verksamhet som avses i denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat stadgas genom lag.

Utan hinder av vad som stadgas i 16 § av den i 1 mom. nämnda lagen betalas statsandel för kostnaderna för ordnandet av service enligt 8 § 2 mom. nedan och av stöddåtgärder enligt 9 § 2 mom. nedan.

Föreslagen lydelse

5 §

Planering och finansiering

På verksamhet som kommunen ordnar och som avses i denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

10 §

Detaljerade stadganden

När service och stöd ordnas i enlighet med denna lag skall dessutom iakttas anvisningarna i de riksomfattande planer som nämns i 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

14 §

Avgifter för service

Den service som nämns i 8 § 1 mom., den tolktjänst och särskilda service i anslutning till serviceboende som nämns i 8 § 2 mom. samt de undersökningar som avses i 11 § är avgiftsfria för den handikappade. Rehabiliteringshandlingen och anpassningsträningen är avgiftsfria även för den andra person som nämns i 8 § 1 mom.

För färdtjänst kan avgift uppbäras enligt vad som närmare stadgas genom förordning. Det kan även genom förordning stadgas att avgift skall uppbäras för särskilda kostnader för serviceboende, när den handikappade får dem ersatta med stöd av någon annan lag.

När service och stöd ordnas enligt denna lag skall dessutom iakttas anvisningarna i den riksomfattande *plan* som nämns i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

14 §

Avgifter för service

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

Gällande lydelse

Om avgifterna gäller i övrigt vad som stadgas i 28 § socialvårdslagen (710/82).

15 §

Ersättning från försäkringsanstalt

Skall en försäkringsanstalt betala ersättning till en handikappad enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), lagen angående innehavares av statstjänst och -befattning rätt till skadestånd vid olycksfall (154/35), lagen om yrkessjukdomar (638/67), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), trafikförsäkringslagen (279/59), *lagen om invalidvård för emottagare av olycksfallserättning (592/63)*, *lagen om invalidvård för dem som uppbär trafikförsäkringsersättning (391/65)* eller någon tidigare lag som motsvarar dessa, och har kommunen för samma ändamål och för samma tid givit honom service eller stöd som avses i 8 och 9 §§, övergår på kommunen mot redovisning rätten till den ersättning som försäkringsanstalten skulle ha betalt till den handikappade om kommunen inte hade givit honom service eller stöd.

Föreslagen lydelse

15 §

Ersättning från försäkringsanstalt

Skall en försäkringsanstalt betala ersättning till en handikappad enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), lagen angående innehavares av statstjänst och -befattning rätt till skadestånd vid olycksfall (154/35), lagen om yrkessjukdomar (638/67), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), trafikförsäkringslagen (279/59), *patientskadlagen (585/86)* eller någon tidigare motsvarande lag, och har kommunen för samma ändamål och för samma tid gett honom service eller stöd som avses i 8 och 9 §§, övergår till kommunen mot redovisning rätten till den ersättning som försäkringsanstalten skulle ha betalt till den handikappade, om kommunen inte hade gett honom service eller stöd. *Om kommunens rätt till ersättning med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) och lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/91) stadgas separat.*

22 §

Stadganden som upphävs

På skyddat arbete tillämpas dock fortfarande 1—4, 22, 22 a, 22 c och 22 d §§ lagen om invalidvård.

På skyddat arbete tillämpas dock fortfarande 1 § 1—3 mom. samt 2—4, 22, 22 a, 22 c och 22 d §§ lagen om invalidvård. *Med stöd av dessa stadganden tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) på verksamhet som kommunen anordnar, om inte något annat stadgas genom lag.*

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

12

Lag**om ändring av 13 § militärunderstödslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i militärunderstödslagen av den 22 juli 1948 (566/48) 13 §, sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (708/82), som följer:

Gällande lydelse

13 §

På verksamhet som anordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

Föreslagen lydelse

13 §

På verksamhet som ordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den
199 .

*Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter får vidtas innan den träder i kraft.*

13.

Lag**om ändring av 28 § lagen om tryggande av underhåll för barn**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 januari 1977 om tryggande av underhåll för barn (122/77) 28 §, sådan den lyder i lag av den 17 september 1982 (707/82), som följer:

Gällande lydelse

28 §

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

Föreslagen lydelse

28 §

På verksamhet som kommun ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den
199 .

*Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter får vidtas innan den träder i kraft.*

14.

Lag

om ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/72) 5 § 3 mom., 6 a, 10 och 13 §§, 15 a § 3 mom. samt 20, 21 a, 21 b och 41 §§,

av dessa lagrum 5 § 3 mom. och 41 § sådana de lyder i lag av den 17 januari 1991 (71/91), 6 a § sådan den lyder i lag av den 12 juli 1985 (598/85), 13 och 21 b §§ sådana de lyder i lag av den 17 september 1982 (684/82), 20 § sådan den lyder i lag av den 19 december 1980 (930/80) och 21 a § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 17 september 1982 samt lagar av den 4 januari 1980 och den 5 augusti 1983 (2/80 och 674/83),

ändras 6, 9, 11 och 12 §§, i 14 § 1 mom. det inledande stycket samt 4, 5, 7 och 8 punkten, det inledande stycket i 14 a § 1 mom., 19 och 21 §§, 47 § 1 mom. och 48 §,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 23 december 1988 och den 19 april 1991 (1183/88 och 730/91), 11 § sådan den lyder i lag av den 29 september 1978 (744/78), det inledande stycket i 14 § 1 mom., det inledande stycket i 14 a § 1 mom. och 19 § sådana de lyder i nämnda lag av den 17 september 1982, 14 § 1 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag av den 2 september 1976 (788/76) och 7 och 8 punkten sådana de lyder i nämnda lag av den 17 januari 1991, 21 § sådan den lyder i nämnda lag av den 29 september 1978 samt i lagar av den 24 augusti 1979 och den 14 december 1990 (675/79 och 1117/90) och 47 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 10 mars 1989 (257/89), samt

fogas till 14 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom nämnda lagar av den 2 september 1976, den 29 september 1978, den 17 september 1982 och den 14 december 1990 samt genom lag av den 29 november 1985 (903/85), en ny 9 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Av synnerliga skäl kan statsrådet efter att ha hört kommunerna i fråga förplikta dessa till samarbete som avses i 2 mom. och bestämma villkoren för detta samt förbjuda att samarbetet upphör.

(3 mom. upphävs)

6 §

Kommunen har en hälsovårdsnämnd, som utöver vad denna lag stadgar skall sköta de uppgifter enligt andra lagar som har ålagts kommunens hälsovårdsnämnd. Hälsovård som gäller individens livsmiljö samt verksamhet som hänför sig till den kan dock även överföras på någon annan nämnd eller på en sektion inom nämnden.

Sköts folkhälsoarbetet av ett kommunalförbund, skall detta tillsätta en för medlemskommunerna gemensam hälsovårdsnämnd, varvid det inte finns någon annan hälsovårdsnämnd i kommunerna. Har en särskild nämnd tillsatts i kommunalförbundet vid sidan av hälsovårds-

6 §

Uppgifter i anslutning till verkställigheten av folkhälsoarbetet handhas av ett av kommunen utsett kollegialt organ (organ), som utöver vad som stadgas i denna lag skall sköta de uppgifter som enligt någon annan lag åligger hälsovårdsnämnden. Den hälsovård som inriktas på individens livsmiljö samt verksamhet i anslutning till denna kan dock även åläggas något annat organ eller en sektion i det.

Om folkhälsoarbetet handhas av ett kommunalförbund, skall detta gemensamt för medlemskommunerna tillsätta ett i 1 mom. angivet organ. Om det i kommunalförbundet förutom organet har tillsatts en särskild nämnd för att sköta de uppgifter som ankommer på en eller

Gällande lydelse

nämnden för att sköta uppgifterna för en eller flera medlemskommuners miljövårdsnämnder, kan denna särskilda nämnd ges i uppdrag att beträffande denna eller dessa kommuner sköta sådan hälsovård som gäller individens livsmiljö samt verksamhet som hänför sig till den.

Den i 1 och 2 mom. angivna hälsovårdsnämndens uppgifter kan även anförtros kommunstyrelsen eller kommunalförbundets förbundsstyrelse eller en sektion av någondera.

Sektion i hälsovårdsnämnd kan bemyndigas att avgöra även andra än i 71 § 2 mom. kommunallagen (953/76) avsedda ärenden.

I kommun kan i stället för hälsovårdsnämnd finnas en gemensam social- och hälsovårdsnämnd. Härvid tillämpas på social- och hälsovårdsnämnden i avseende på folkhälsoarbetet vad om hälsovårdsnämnd är stadgat.

Har hälsovårdsnämnd fem eller flera sektioner kan i instruktionen bestämmas att medlem och suppleant i sektion är en av fullmäktige särskilt för uppgiften vald extra medlem i nämnden och dennes suppleant, vilka likväl inte får utgöra majoritet i sektionen.

6 a §

Inom hälsovårdsnämnd kan finnas en sektion antingen för varje delområde i kommunen eller endast för något eller några delområden.

För ett delområde i kommunen kan också finnas en för social- och hälsovårdsnämnderna gemensam sektion. Den gemensamma sektionen skall dock ha minst en medlem från vardera nämnden. På sektion tillämpas med avseende på folkhälsoarbetet i övrigt vad som är stadgat om hälsovårdsnämnd och dess sektioner.

I instruktion kan bestämmas att såsom andra medlemmar i sektionen än ordföranden skall finnas sådana extra medlemmar i nämnden och suppleanter för dem som har utsetts av fullmäktige särskilt för denna uppgift. Med undantag av en medlem, som representerar nämnden, är den som har hemort inom sektionens verksamhetsområde valbar till medlem eller suppleant i sektionen.

Om folkhälsoarbetet handhas av ett kommunalförbund, kan det finnas en sektion antingen för varje medlemskommun eller endast för någon eller några av dem. För medlemskommun kan det också finnas en för social- och hälsovårdsnämnderna gemensam sektion. Den gemensam-

Föreslagen lydelse

flera medlemskommuners miljövårdsnämnd, kan nämnden i fråga om dessa medlemskommuners även åläggas den hälsovård som inrikts på individens livsmiljö samt verksamhet i anslutning till denna.

En sektion i *organet* kan bemyndigas att avgöra även andra ärenden än de som avses i 71 a § 1 mom. kommunallagen.

(upphävs)

Gällande lydelse

ma sektionen skall ha minst en medlem från vardera nämnden. Endast en representant för vardera nämnden kan ha hemort utanför vederbörande medlemskommun, men till medlem eller suppleant i sektionen är annars valbar den som har hemort i nämnda medlemskommun.

9 §

Statstjänsteman, till vars uppgifter hör att leda och övervaka folkhälsoarbete, är icke inom sitt tjänstedistrikt valbar till hälsovårdsnämnd.

10 §

Statlig myndighet som leder och övervakar folkhälsoarbete äger rätt att för uppgivet ärende fordra, att hälsovårdsnämnden eller dess avdelning sammankallas. Vid sammanträdet har myndigheten eller av denna förordnad företrädare rätt att närvara och delta i diskussionen, men icke i fattandet av beslut.

11 §

Hälsovårdsnämnden äger rätt att för skötseln av sina åligganden erhålla nödiga uppgifter av statens, församlings och kommuns myndigheter, i ovan i 14 § 1 mom. 7 punkten avsedda fall av arbetsgivaren samt av alla dem som utför folkhälsoarbete, såframt av stadgandena angående tystnadsplikt icke annat följer.

12 §

Hälsovårdsnämnd underlydande tjänsteinnehavare äger rätt att utföra till sitt verksamhetsområde hörande inspektioner överallt där det finnes anledning att befara att sanitär fara eller olägenhet yppar sig. Om bostadsinspektion är likväl särskilt stadgat.

13 §

Hälsovårdsnämnd skall lämna länsstyrelsen uppgifter om folkhälsoarbete som kommunen utfört.

14 §

Såsom till folkhälsoarbetet hörande skyldigheter åligger det kommun inom ramen för den realiseringsplan som avses i den i 19 § nämnda lagen:

4) att upprätthålla tandvård, till vilken hän-

Föreslagen lydelse

9 §

En statstjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka folkhälsoarbete är inte inom sitt tjänstedistrikt valbar till *det organ som avses i 6 § 1 mom.*

(upphävs)

11 §

Det organ som avses i 6 § 1 mom. har rätt att för skötseln av sina åligganden få nödvändiga uppgifter av statens, församlingarnas och kommunernas myndigheter, i de fall som avses i 14 § 1 mom. 7 punkten av arbetsgivaren samt av alla dem som utför folkhälsoarbete, om inte något annat följer av stadgandena om tystnadsplikt.

12 §

En tjänsteinnehavare *som lyder under det organ som avses i 6 § 1 mom. har rätt att utföra inspektioner som hör till hans verksamhetsområde överallt där det finns anledning att befara att en sanitär fara eller olägenhet uppkommer. Om bostadsinspektion stadgas dock särskilt.*

(upphävs)

14 §

Inom folkhälsoarbetet åligger det kommunen

4) att svara för tandvård, till vilken hänförs

Gällande lydelse

föres upplysnings- och förebyggande verksamhet samt undersökning och vård av kommunens invånares tänder;

5) att upprätthålla skolhälsovård, till vilken hänföres övervakningen av de sanitära förhållandena i *folk- och mellanskolorna*, grundskolorna, gymnasierna *samt de allmänna yrkesskolorna* inom kommunen ävensom hälsovården för eleverna i dessa skolor samt för konstaterande av elevs hälsotillstånd nödig specialundersökning på sätt angående sådan undersökning närmare stadgas genom förordning;

7) att bereda arbetstagare som arbetar på arbets- och verksamhetsplatser inom kommunen sådan företagshälsovård som arbetsgivaren skall svara för enligt 2 § lagen om företagshälsovård eller enligt andra stadganden eller enligt vad som bestämts med stöd av dem; *samt*

8) att i tillämpliga delar för företagare inom kommunen och andra som där utför arbete för egen räkning anordna företagshälsovård enligt 2 § lagen om företagshälsovård samt enligt stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

14 a §

Utöver vad som är stadgat i 14 § åligger det kommun, som därtill åläggs genom förordning, att såsom till folkhälsoarbetet *hörande skyldigheter inom ramen för den realiseringsplan som avses i den i 19 § nämnda lagen:*

15 a §

Kan ett avtal enligt 1 mom. inte frivilligt fås till stånd, kan social- och hälsovårdsministeriet, om arrangemanget behövs med hänsyn till hälsovårdspersonalens utbildning, bestämma att hälsovårdscentralen skall anlitas för utbildning samt bestämma villkoren för detta.

19 §

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är särskilt stadgat.

Föreslagen lydelse

upplysningsverksamhet och förebyggande verksamhet samt undersökning och vård av kommuninvånarnas tänder, *i den omfattning som närmare anges genom förordning;*

5) att svara för skolhälsovård, till vilken hänförs övervakningen av de sanitära förhållandena i grundskolorna *och* gymnasierna inom kommunen och hälsovården för eleverna i dem samt specialundersökningar som är nödvändiga för konstaterande av en elevs hälsotillstånd så som genom förordning närmare stadgas om sådana undersökningarna;

7) att bereda arbetstagare som arbetar på arbets- och verksamhetsplatser inom kommunen sådan företagshälsovård som arbetsgivaren skall svara för enligt 2 § lagen om företagshälsovård eller enligt andra stadganden eller enligt vad som bestämts med stöd av dem;

8) att i tillämpliga delar för företagare inom kommunen och andra som där utför arbete för egen räkning anordna företagshälsovård enligt 2 § lagen om företagshälsovård samt enligt stadganden eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den; *samt*

9) *att ordna screening och andra massundersökningar så som närmare stadgas genom förordning.*

14 a §

Utöver vad som *stadgas* i 14 § *skall en* kommun som därtill åläggs genom förordning inom folkhälsoarbetet.

(3 mom. upphävs)

19 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte *något* annat stadgas genom lag.

Gällande lydelse

20 §

Om folkhälsoarbetets anordnande bestäms närmare i instruktion.

21 §

I 14 § nämnda hälsovårdstjänster som hör till kommunens skyldigheter är avgiftsfria för dem som använder sig av tjänsterna, likväl så att genom förordning kan bestämmas att hos en patient skall uppbäras ersättning för fysikalisk vård, för sjuktransport, för material som använts för vården och för patientens uppehälle i hälsovårdscentralen samt för sådana intyg eller utlåtanden av läkare eller tandläkare som inte hänför sig till vård av patienten. Genom förordning kan stadgas att andra än finska medborgare skall betala avgift och ersättning för hälsovårdstjänster, dock inte om ett ömsidigt arrangemang har avtalats med en annan stat. Om ett behov av hjälpmedel i samband med medicinsk rehabilitering orsakas av en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om skada, ådragen i militärtjänst, trafikförsäkringslagen eller någon motsvarande tidigare gällande lag, skall för hjälpmedel som har tilldelats patienten uppbäras ersättning för anskaffningskostnaderna och för kostnaderna för förnyande och underhåll av hjälpmedlet.

Arbetsgivare är skyldig att för hälsovårdscentralen i 14 § 1 mom. 7 punkten och 14 a § 1 mom. 2 punkten av denna lag avsedda företagshälsovård eller för dess i 15 § 4 mom. avsedda, för arbetsgivare anordnade sjukvårds- och annan hälsovårdsservice till hälsovårdscentralen erlagga avgifter och ersättningar för hälsovårdens olika åtgärder och verksamhetsformer, enligt grunder om vilka stadgas genom förordning.

Företagare eller annan person som utför eget arbete är skyldig att för hälsovårdscentralen i 14 § 1 mom. 8 punkten av denna lag avsedda företagshälsovård till hälsovårdscentralen erlagga avgifter och ersättningar för hälsovårdens olika åtgärder och verksamhetsformer, enligt grunder om vilka stadgas genom förordning.

Grunderna för ovan i 2 och 3 mom. avsedda avgifter och ersättningar skall genom förordning bestämmas så, att avgifterna och ersättningarna täcker de verkliga kostnader som kommunerna i genomsnitt förorsakas.

Föreslagen lydelse

(upphävs)

21 §

För service enligt denna lag kan uppbäras avgifter enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §

Med avvikelse från vad som i 21 § är stadgat om avgifter för patientens uppehälle kan hos patient i långvarig anstaltsvård för uppehälle och vård i hälsovårdscentralen uppbäras en avgift, som bestäms enligt grunder om vilka närmare stadgas genom förordning och enligt patientens betalningsförmåga. Vid bestämmande av avgiften iakttages i tillämpliga delar de i 28 § socialvårdslagen (710/82) avsedda grunderna för bestämmande av avgifter för anstaltsvård. Avgiften kan nedsättas eller uppbörden lämnas därhän, om orsak därtill föreligger med hänsyn till patientens utkomstmöjligheter, underhållsskyldighet, bostadsutgifter och vårdtid eller andra synpunkter på vården.

(upphävs)

Såsom patient i långvarig anstaltsvård anses den som fortgående vårdas vid hälsovårdscentral, på sjukhus eller i sjukhem, ålderdomshem eller kommunalhem eller i annan vårdanstalt, som huvudsakligen upprätthålles med offentliga medel, om vederbörande på grunder, som fastställts genom förordning, anses vara i behov av fortgående anstaltsvård.

Hälsovårdsnämnden beslutar om avgiften. Nämnden kan dock i enlighet med grunder och allmänna anvisningar som den fastställt förordna tjänsteinnehavare som lyder under den att besluta om bestämmande av avgifter, om nedsättning av avgift eller om att uppbörden av avgift skall lämnas därhän.

Utan hinder av vad som är stadgat annorstädes i lag är person i långvarig anstaltsvård samt folkpensionsanstalten och pensionskyddcentralen skyldiga att lämna hälsovårdsnämnden eller i 3 mom. avsedd tjänsteinnehavare uppgifter som krävs för bestämmande av avgift som avses i denna paragraf.

Vägrar en person lämna i 4 mom. avsedda uppgifter eller i vinningssyfte lämnar uppenbart felaktiga uppgifter, kan hälsovårdsnämnden bestämma en avgift som sannolikt motsvarar den avgift som borde bestämmas på basen av riktiga uppgifter.

21 b §

I ett i 21 a § 3 mom. avsett beslut av tjänsteinnehavare får ändring inte sökas genom besvär.

(upphävs)

Den som missnöjd med ett i 1 mom. avsett beslut har rätt att på sätt varom närmare stadgas genom förordning få beslutet hänskjutet

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

till hälsovårdsnämnden för behandling. Sådant anspråk skall göras inom fjorton dagar räknat från den tidpunkt då vederbörande fick del av beslutet. Till beslut skall fogas anvisningar om hur det kan hänskjutas till nämnden för behandling. Ändring i hälsovårdsnämndens beslut om bestämmande av avgift söks genom besvär hos länsrätten inom trettio dagar från delfäendet. Besvär kan inom nämnda tid även inlämnas till hälsovårdsnämnden, som skall sända det jämte eget yttrande till länsrätten.

I länsrättens i 3 mom. avsedda utslag får ändring inte sökas genom besvär.

41 §

Kommunen är skyldig att se till att en tjänsteinnehavare som utför folkhälsoarbete deltar i kompletterande utbildning på hans område enligt social- och hälsostyrelsens anvisningar, likväl minst en gång på fem år.

47 §

I hälsovårdsnämndens beslut söks ändring genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet.

48 §

Hälsovårdsnämnds beslut kan verkställas innan det vunnit laga kraft, på sätt i 209 § kommunallagen är stadgat. Utan hinder av sagda stadgande kan beslut oaktat ändringssökande verkställas, om det till sin art är sådant, att det bör verkställas utan dröjsmål, eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl icke kan uppskjutas och hälsovårdsnämnden förordnat, att beslutet omedelbart skall verkställas.

(upphävs)

47 §

Ändring i beslut av *det organ som avses i 6 § 1 mom.* kan sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet.

48 §

Beslut av *det organ som avses i 6 § 1 mom.* kan enligt 146 § kommunallagen verkställas innan det har vunnit laga kraft. Utan hinder av det nämnda stadgandet kan ett beslut verkställas trots att ändring söks, om det till sin art är sådant att det måste verkställas utan dröjsmål eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl inte kan uppskjutas och *organet* har bestämt att det skall verkställas omedelbart.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

15.

Lag**om ändring av lagen angående införande av folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i lagen den 28 januari 1972 angående införande av folkhälsolagen (67/72) 3 §,
 sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lagar av den 5 december 1980, den 22 december
 1983 och den 22 december 1989 (796/80, 1071/83 och 1256/89), samt
 ändras 5 § 2 mom.,
 sådant detta lagrum lyder i lag av den 18 juli 1975 (593/75), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §

Sjukvård som avses i 14 § 1 mom. 2 punkten folkhälsolagen är avgiftsfri enligt vad som är stadgat i lagens 21 §.

(upphävs)

Tandundersökning och tandvård, som avses i 14 § 1 mom. 4 punkten folkhälsolagen och som ges kommuninvånare vilka inte har fyllt 17 år, är avgiftsfri på det sätt som stadgas i lagens 21 §. Tandundersökning och tandvård, som avses i 14 § 1 mom. 4 punkten folkhälsolagen och som ges kommuninvånare vilka är födda 1956 eller senare, är avgiftsfria när det är fråga om undersökning av tänderna och profylaktisk vård. I övrigt uppbärs i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning 60 procent av de avgifter och ersättningar som fastställts genom förordningen och som patienterna skall svara för. Vad som ovan sägs om kommuninvånare som är födda 1956 eller senare gäller även 1956 eller senare födda studerande i läroinrättningar, som finns i kommunen och som nämns i 7 a § folkhälsoförordningen, samt dem som har rätt till sjömanshälsovård i de städer som nämns i 7 b § folkhälsoförordningen.

Genom förordning stadgas, från vilken tidpunkt och i vilken ordning sådan undersökning och vård av tänder är avgiftsfri även för andra invånare i kommun än de i 2 mom. nämnda, samt om den avgift och ersättning som därför in- nan skall uppbäras.

— — — — —
Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat kan i enlighet med vad genom förordning stadgas hos patient uppbäras avgift och ersättning som avses i 1 och 4 §§ lagen om vissa allmänna grunder för avgifter, ersättningar och arvoden inom medicinalväsendet (547/60). Detsamma gäller i nämnda lags 3 § avsedda avgifter och ersättningar som uppbärs hos sammanslutning som bevil-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

jar olycksfallsför säkringar.

5 §

Användes i 1 mom. åsyftad egendom icke längre för verksamhet som avses i folkhälsolagen, skall i fråga om den egendom, som helt eller delvis finansierats med statens medel, iakttas vad i sistnämnda lags 24 § är stadgat.

Används i 1 mom. *nämnd* egendom inte längre för verksamhet som avses i folkhälsolagen, skall 30 § *lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården* (/) iakttas.

Venna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

16.

Lag

om ändring av lagen om specialiserad sjukvård

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/89) 18 § 1, 2, 4 och 5 mom., 19, 20, 22, 23 och 38—41 §§, 47 § 3 mom., 11 kap. samt 54 och 56 §§ samt *ändras* 4 §, 10 § 5 mom., 28 § 1—3 mom., 37 § och rubriken för 12 kap. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

På den verksamhet som kommunerna ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte något annat stadgas genom lag.

4 §

På den verksamhet som *kommunen* ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

10 §

Om kommunalförbundets uppgifter enligt 1—4 mom. meddelas närmare anvisningar i en riksomfattande plan som avses i 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Om kommunalförbundets uppgifter enligt 1—4 mom. meddelas närmare anvisningar i den riksomfattande plan som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

18 §

Förvaltningen av ett sjukvårdsdistrikt sköts av förbundsstyrelsen.

I kommunalförbundet skall det för den psykiatriska specialiserade sjukvården finnas en nämnd med uppgift att utveckla och koordinera den psykiatriska specialiserade sjukvården i distriktet. Om det i sjukvårdsdistriktet finns endast

(1 mom. upphävs)

(2 mom. upphävs)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

ett sjukhus som erbjuder psykiatrisk vård, får nämnden vara sjukhusets direktion.

— — — — —
Förbundsstyrelsen kan bistås av andra nämnder som lyder under den, om dessa anses ändamålsenliga för sjukvårdsförvaltningen eller för koordineringen av olika funktioner.

(4 mom. upphävs)

Närmare föreskrifter om de i denna paragraf angivna nämndernas sammansättning och uppgifter meddelas i instruktionen.

(5 mom. upphävs)

19 §

Under förbundsstyrelsen skall för varje sjukhus jämte därtill ansluten annan verksamhet finnas en direktion. Denna kan även vara gemensam för två eller flera sjukhus i distriktet. Om det finns endast ett sjukhus i sjukvårdsdistriktet, kan förbundsstyrelsen vara sjukhusets direktion.

(upphävs)

Förbundsfullmäktige kan bilda delansvarsområden för sjukvårdsdistriktet, av vilka vart och ett har en egen direktion. Samtidigt bestämmer förbundsfullmäktige vilka kommuner, sjukhus och andra verksamhetsenheter som skall höra till varje delansvarsområde och vilka uppgifter varje delansvarsområde skall svara för. Härvid har ett delansvarsområde inte någon direktion enligt 1 mom.

20 §

Medlemmarna i direktionen för ett delansvarsområde som avses i 19 § 2 mom. skall väljas från de kommuner som hör till området och så att endast de kommuner som enligt förbundsfullmäktiges beslut hör till området beaktas då direktionens sammansättning bestäms i enlighet med 122 § 4 mom. kommunallagen.

(upphävs)

Vad 1 mom. stadgar om direktionens sammansättning gäller i tillämpliga delar en gemensam direktion för en inrättning eller annan verksamhetsenhet som är gemensam för två eller flera sjukvårdsdistrikt.

(upphävs)

22 §

Direktionen skall

(upphävs)

1) leda, övervaka och utveckla verksamheten vid sjukhuset, verksamhetsenheten eller delansvarsområdet samt annan verksamhet som lyder under direktionen,

2) bereda och utarbeta förslag till budget och plan för kommunalförbundet vad gäller den verksamhet som lyder under direktionen,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) besluta om användningen av de i budgeten eller med stöd av den anvisade anslagen för den verksamhet som lyder under direktionen i enlighet med förbundsfullmäktiges och förbundsstyrelsens allmänna anvisningar,

4) utse och anställa den personal som är underställd direktionen, om inte något annat följer av 27 § eller uppgiften i instruktionen har överförts på en tjänsteinnehavare som lyder under direktionen,

5) avgöra övriga ärenden som påförts direktionen i grundstadgan eller instruktionen och fullgöra övriga uppgifter som den har enligt dem, samt

6) för egen del lägga fram förslag och ge utlåtanden i angelägenheter som förbundsfullmäktige och förbundsstyrelsen skall besluta om samt för egen del sörja för verkställigheten av förbundsfullmäktiges och förbundsstyrelsens beslut.

Direktionen eller dess ordförande kan överföra ett ärende som en tjänsteinnehavare har avgjort till direktionen. Beslut om överföring skall göras inom sju dagar efter tjänsteinnehavarens beslut. Direktionen kan upphäva beslutet, ändra det eller visa ärendet åter för ny behandling.

23 §

På ett kommunalförbund för sjukvårdsdistrikt tillämpas kommunallagen med de undantag som stadgas i denna lag.

Kommunalförbundet skall ha en instruktion i vilken bl.a. fastställs

1) ställningen och uppgifterna för de ledande tjänsteinnehavare som lyder direkt under förbundsstyrelsen,

2) lednings- och ansvarsförhållandena i fråga om tjänsteinnehavarna vid sjukhuset och sjukvårdens verksamhetsenheter, samt

3) ansvarsförhållandena i fråga om placering och intagning av patienter.

En ledningsgrupp som lyder direkt under förbundsstyrelsen skall bestå av direktören för sjukvårdsdistriktet, chefläkaren och förvaltningsöverskötaren. I instruktionen kan bestämmas att även andra tjänsteinnehavare vid sjukvårdsdistriktet skall höra till ledningsgruppen.

26 §

Ett universitetssjukhus skall ha en direktion, på vilken 5 kap. skall tillämpas med de undantag som stadgas i detta kapitel.

(upphävs)

(upphävs)

Gällande lydelse

Universitetet inom sjukvårdsdistriktet har rätt att utse två medlemmar i sjukhusets direktion. Stadgandena i 122 § 4 mom. och 123 § kommunallagen tillämpas inte på dessa medlemmar.

27 §

Vid ett universitetssjukhus skall finnas en överläkarkommission. Denna består av chefläkaren som ordförande, hans ställföreträdare som vice ordförande och, enligt förbundsfullmäktiges beslut, av 7—15 överläkare som väljs av direktionen sedan denna har hört universitetet. Minst hälften av kommissionens medlemmar skall vara innehavare av tjänster vid universitetet.

Överläkarkommissionen har till uppgift att anställa läkarna och forskningspersonalen vid sjukhuset, om inte uppgiften i instruktionen har överförs på någon tjänsteinnehavare som lyder under direktionen. Förvaltningsöverläkaren och förvaltningsläkaren anställs dock av förbundsstyrelsen. Om den verksamhet som tjänsteinnehavare vid universitetet utövar i tjänsterna vid kommunalförbundet stadgas i 28 och 29 §§. Överläkarkommissionen behandlar ärenden som gäller sjukvården, undervisningen och forskningen vid sjukhuset.

Direktionen har rätt att till sig överföra ett ärende som överläkarkommissionen har avgjort. Direktionen kan härvid upphäva kommissionens beslut, ändra det eller visa ärendet åter för ny behandling.

På överläkarkommissionen tillämpas i övrigt vad kommunallagen stadgar om nämnder.

28 §

Professorerna vid universitetets medicinska utbildningsenhet på universitetssjukhuset kan efter att ha givit kommunalförbundet sitt samtycke samtidigt inneha en bitjänst eller bibefattning som överläkare vid sjukhuset. Andra lärare vid universitetet kan efter att ha lämnat sitt samtycke samtidigt inneha en läkartjänst eller annan bitjänst eller bibefattning vid sjukhuset, i enlighet med vad direktionen på framställning av överläkarkommissionen närmare bestämmer.

Står en professor inte till förfogande för skötseln av en överläkares uppgifter eller anser direktionen att det finns särskilda skäl, kan direktionen för högst fem år i sänder till överläkare i stället för professorn förordna en

Föreslagen lydelse

(upphävs)

28 §

Professorerna vid universitetets medicinska utbildningsenhet på universitetssjukhuset kan efter att ha givit kommunalförbundet *för sjukvårdsdistriktet* sitt samtycke samtidigt inneha en bitjänst eller bibefattning som överläkare vid sjukhuset. Andra lärare vid universitetet kan efter att ha givit *kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet* sitt samtycke samtidigt inneha en läkartjänst eller annan bitjänst eller bibefattning vid sjukhuset, i enlighet med *kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet* närmare bestämmer.

Står en professor inte till förfogande för skötseln av en överläkares uppgifter eller anser *kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet* att det finns särskilda skäl, kan *kommunalförbundet* för högst fem år i sänder till överläkare i

Gällande lydelse

biträdande professor vid universitetet eller en tjänsteinnehavare vid sjukhuset som har minst docentkompetens.

Vid universitetssjukhuset kan även finnas någon annan överläkare som valts av direktionen än en tjänsteman vid universitetet.

37 §

För undersökning och vård på ett sjukhus eller i en fristående verksamhetsenhet uppbärs genom förordning stadgade avgifter hos patienten eller hos den som på hans vägnar svarar för betalningen av dem. Genom förordning kan även stadgas att vissa sjukvårdstjänster är avgiftsfria.

Om behovet av hjälpmedel i samband med medicinsk rehabilitering grundar sig på en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), trafikförsäkringslagen (279/59), patientskadlagen (585/86) eller någon motsvarande tidigare lag, skall likväl kostnaderna för anskaffning, förnyande och service av hjälpmedlet ersättas.

Genom förordning kan stadgas att hos den som inte är finsk medborgare skall uppbäras avgift och ersättning enligt grunder som avviker från 1 mom., om det inte med den främmande staten har avtalats om något annat omsesidigt arrangemang.

38 §

Andra sjukhus som avses i denna lag än psykiatriska sjukhus kan utom allmänna avgiftsklasser, om vilka stadgas genom förordning, ha en specialavgiftsklass för patienter som vill få behandling av en läkare som har rätt att behandla patienter i specialavgiftsklass i den omfattning som länsstyrelsen fastställer.

Hos patienter som behandlas i specialavgiftsklassen kan tilläggsavgifter uppbäras i enlighet med förordning.

Läkaren har rätt att i arvode få ett belopp som motsvarar de tilläggsavgifter som uppbärs hos de patienter som han behandlar i specialavgiftsklassen.

Föreslagen lydelse

stället för professorn förordna en biträdande professor vid universitetet eller en tjänsteinnehavare vid sjukhuset som har minst docentkompetens.

Vid universitetssjukhus kan även finnas någon annan överläkare som valts av *kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet* än en tjänsteman vid universitetet.

37 §

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

Med avvikelse från 37 § kan hos en patient i långvarig anstaltsvård för uppehälle och vård på sjukhus, i verksamhetsenhet eller i familjevård uppbäras en avgift som bestäms enligt grunder som närmare bestäms genom förordning och enligt patientens betalningsförmåga. När avgiften bestäms skall i tillämpliga delar iakttas de grunder för bestämmande av avgifter för anstaltsvård som avses i 28 § socialvårdslagen (710/82). Avgiften kan nedsättas eller uppbörden lämnas därhän, om det finns skäl till detta med hänsyn till patientens utkomstmöjligheter, underhållsskyldighet, bostadsutgifter och vårdtid eller andra synpunkter på vården.

(upphävs)

Såsom patient i långvarig anstaltsvård anses den som fortgående vårdas i en hälsovårdscentral, på ett sjukhus eller en vårdanstalt eller i någon annan verksamhetsenhet som huvudsakligen bekostas med allmänna medel, om han på grunder som fastställs genom förordning anses vara i behov av långvarig anstaltsvård.

40 §

Angående de avgifter som avses i 39 § beslutar direktionen enligt de grunder och allmänna anvisningar som förbundsstyrelsen har fastställt, om inte uppgiften i instruktionen har överförts på en tjänsteinnehavare som är underställd direktionen.

(upphävs)

Utan hinder av vad som stadgas i någon annan lag är den som får långvarig anstaltsvård samt folkpensionsanstalten och pensionskyddscentralen skyldiga att lämna direktionen eller en tjänsteinnehavare som avses i 1 mom. de upplysningar som krävs för bestämmande av avgiften.

Om någon vägrar att lämna upplysningar som avses i 2 mom. eller i vinningssyfte lämnar uppenbart oriktiga upplysningar, kan direktionen bestämma en avgift som sannolikt motsvarar den avgift som bygger på riktiga uppgifter.

41 §

Ändring i ett beslut av en tjänsteinnehavare som avses i 40 § får inte sökas genom besvär.

(upphävs)

Är den betalningsskyldige missnöjd med ett beslut som avses i 1 mom., har han rätt att få beslutet prövat av direktionen. Yrkandet skall framställas skriftligen inom 14 dagar från det han fick del av beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur det kan prövas av direktionen.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Ändring i direktionens beslut om bestämmande av avgift söks enligt lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet. Besvär kan inom nämnda tid även inlämnas till direktionen, som skall sända dem jämte eget utlåtande till länsrätten. Länsrättens utslag får ändring inte sökas genom besvär.

47 §

Statsandel enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården betalas i de fall som avses i 1 och 2 mom. endast för de återstående driftsutgifterna.

(3 mom. upphävs)

11 kap.

Kommunernas betalningsandelar

(11 kap. upphävs)

50 §

Medlemskommunernas betalningsandelar av kommunalförbundets kapitalutgifter fastställs så att såsom en medlemskommuns andel betraktas ett visst belopp i enlighet med hur anlitan- de av sjukhuset eller verksamhetsenheten under de tre föregående budgetåren hänför sig till patienterna från respektive kommun.

Om det är fråga om ett nytt sjukhus eller en ny verksamhetsenhet, beräknas medlemskommunens andel på förhand enligt uppskattat anlitan- de och slutligt enligt den grund som nämns i 1 mom. Detsamma gäller fastställande av en medlemskommuns andel av de kapitalutgifter som beror på en utvidgning av inrättningen eller verksamhetsenheten.

En medlemskommuns andel av kapitalutgifterna för separata åtgärder i samband med kommunalförbundets centralförvaltning eller annars hela dess verksamhet fastställs enligt de grunder som stadgas i 1 mom. så att såsom en medlemskommuns andel av kostnaderna betraktas ett belopp som hänför sig till patienterna från kommunen för utnyttjandet av kommunalförbundets samtliga sjukhus eller verksamhetsenheter under de tre föregående finansåren.

51 §

Medlemskommunernas betalningsandelar av kommunalförbundets driftsutgifter fastställs särskilt för varje sjukhus och verksamhetsenhet så att de motsvarar användningen av sjukhuset eller

(upphävs)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

verksamhetsenheten för patienterna från respektive kommun.

Då den andel som avses i 1 mom. räknas ut hänförs till sjukhusets eller verksamhetsenhetens driftsutgifter även en sådan andel av utgifterna för kommunalförbundets centralförvaltning eller i övrigt kommunalförbundets hela verksamhet, som motsvarar driftsutgifternas andel av de totala driftsutgifterna för kommunalförbundets inrättningar.

Medlemskommunernas betalningsandelar av de ersättningar som kommunalförbundet betalar och som avses i 42 § fastställs särskilt för vård på bäddplats och särskilt för andra ersättningar, så att som en medlemskommuns andel betraktas ett belopp som motsvarar patienternas andel av det totala antal vård- och bruksdagar samt besöksgångar som utgör grund för ersättningarna.

52 §

Då de betalningsandelar som anges i 50 och 51 §§ räknas ut betraktas som avdrag statsandelen till kommunen enligt 16 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

(upphävs)

53 §

Detta kapitel skall tillämpas, om inte något annat har avtalats om medlemskommunernas betalningsandelar.

12 kap.

Medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets tillgångar och deras ansvar för dess skulder

54 §

Har inte något annat avtalats, bestäms medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets tillgångar och deras ansvar för dess skulder i proportion till de andelar med vilka medlemskommunerna har deltagit i kommunalförbundets kapitalutgifter. Betalningsandelarna omräknas likväl, med beaktande av en rimlig värdeminskning, så att de motsvarar penningvärdet vid den tidpunkt då andelarna bestämdes, i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning.

(upphävs)

56 §

Om behörighet för tjänsterna vid ett kommu-

(upphävs)

12 kap.

Betalning av ersättning vid ändring av indelningen i sjukvårdsdistrikt

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

nalförbund kan vid behov stadgas genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

17.

Lag**om ändring av 23 § lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 23 § lagen den 1 december 1989 om införande av lagen om specialiserad sjukvård (1063/89) som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

23 §

Vad som stadgas i 24 § lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/73) tillämpas inte på överlåtelse enligt denna lag.

23 §

Vad som stadgas i 30 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) tillämpas inte på överlåtelse enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

18.

Lag**om ändring av lagen om Helsingfors universitetscentralsjukhus**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 1 december 1989 om Helsingfors universitetscentralsjukhus (1064/89) 6 § 3 mom., 12 och 15 §§ samt
 ändras 2 § 4 mom. samt 7, 9 och 19 §§ som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Sjukhusets uppgifter

Närmare anvisningar om sjukhusets uppgifter enligt 1 mom. 1—3 punkten meddelas i den riksomfattande plan som avses i 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82).

Närmare anvisningar om sjukhusets uppgifter enligt 1 mom. 1—3 punkten meddelas i den riksomfattande plan som avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/).

6 §

Hänvisningsstadgande

Kommunalförbundet skall ha en i 23 § lagen om specialiserad sjukvård nämnd instruktion. På kommunalförbundet tillämpas dessutom stadgandet i 23 § 3 mom. lagen om specialiserad sjukvård om den ledningsgrupp som är underställd förbundsstyrelsen.

(3 mom. upphävs)

7 §

Planering och statsandel

Förbundsfullmäktige skall årligen utarbeta en i 7 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården nämnd realiseringsplan för den verksamhet som avses i denna lag.

För kostnaderna för ordnande av verksamheten enligt den fastställda realiseringsplanen betalas till kommunalförbundet statsandel enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården samt 47 § 1 och 3 mom. lagen om specialiserad sjukvård.

Har kommunalförbundet inte i sin realiseringsplan intagit de uppgifter som det har enligt 2 §, kan realiseringsplanen lämnas helt och hållet utan fastställelse.

Kommunalförbundet för sjukhuset Barnets Borg, som utgör ett särskilt kommunalförbund, uppgör för egen del en i 1 mom. angiven

7 §

Statsandel

För kostnaderna för ordnande av verksamheten betalas till kommunalförbundet och till kommunalförbundet Barnets Borg, som utgör ett särskilt kommunalförbund, statsandel enligt 47 § 1 mom. lagen om specialiserad sjukvård.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

realiseringsplan som underställs länsstyrelsen såsom en del av den i 1 mom. avsedda realiseringsplanen för Helsingfors universitetscentralsjukhus. Statsandel betalas till kommunalförbundet i enlighet med 2 mom.

9 §

Avgifter

Om avgifterna för de tjänster inom den specialiserade sjukvården som avses i denna lag gäller 8 kap. lagen om specialiserad sjukvård. Förbundsstyrelsen beslutar dock om de avgifter som avses i lagens 39 §, om inte uppgiften i instruktionen har överförs på en tjänsteinnehavare som är underställd förbundsstyrelsen.

12 §

Överläkarkommissionen

Vid kommunalförbundet skall finnas en överläkarkommission. Kommissionen består av chefläkaren som ordförande, hans ställföreträdare som vice ordförande och 7—15 överläkare enligt förbundsfullmäktiges beslut. De sistnämnda väljs av förbundsfullmäktige för dess mandatperiod på förslag av förbundsstyrelsen sedan den har hört universitetet. Minst hälften av medlemmarna i överläkarkommissionen skall vara innehavare av tjänster vid universitetet.

Överläkarkommissionen har till uppgift att anställa läkarna och forskningspersonalen vid sjukhuset, om inte uppgiften i instruktionen har överförs på en tjänsteinnehavare. Förvaltningsöverläkaren anställs dock av förbundsstyrelsen. Om den verksamhet som tjänstemän vid universitetet utövar såsom tjänsteinnehavare vid sjukhuset stadgas i 13 §.

Överläkarkommissionen behandlar ärenden som gäller sjukvården, undervisningen och forskningen vid Helsingfors universitetscentralsjukhus.

Förbundsstyrelsen har rätt att överföra ett ärende som överläkarkommissionen har avgjort till förbundsstyrelsen. Styrelsen kan härvid upphäva kommissionens beslut eller ändra det eller visa ärendet åter för ny behandling.

På överläkarkommissionen tillämpas i övrigt vad kommunallagen stadgar om nämnder.

9 §

Avgifter

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Kommunernas betalnings andelar, i kommunalförbundets tillgångar och ansvar för dess skulder

Kommunernas betalningsandelar i fråga om kommunalförbundets utgifter samt deras ansvar för dess tillgångar och skulder bestäms enligt vad 50—54 §§ lagen om specialiserad sjukvård stadgar om andelarna och ansvaret för medlemskommunerna i ett kommunalförbund för sjukvårdsdistrikt.

(upphävs)

19 §

Särskilda stadganden

Stadgandena i 56—58 §§ lagen om specialiserad sjukvård samt i 22 och 23 §§ lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård skall i tillämpliga delar iakttas när det gäller den verksamhet som avses i denna lag.

19 §

Särskilda stadganden

Stadgandena i 57 och 58 §§ lagen om specialiserad sjukvård samt i 22 och 23 §§ lagen om införande av lagen om specialiserad sjukvård skall i tillämpliga delar iakttas när det gäller verksamhet som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

19.

Lag

om ändring av 3 § mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § 3 mom. mentalvårdslagen av den 14 december 1990 (1116/90) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Tillhandahållande av mentalvårdstjänster

På kommunernas verksamhet enligt denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

20.

Lag**om ändring av 3 § lagen om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 3 § lagen den 9 mars 1951 om indragning av distriktssjukhus och sjukstugor (142/51), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (685/82), som följer:

*Gällande lydelse***3 §**

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82) samt folkhälsolagen (66/72), om inte annat är stadgat genom lag.

*Föreslagen lydelse***3 §**

På verksamhet som *kommunen* ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/) samt folkhälsolagen (66/72), om inte något annat stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-sätter får vidtas innan den träder i kraft.

23.

Lag**om ändring av hälsovårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i hälsovårdslagen av den 27 augusti 1965 (469/65) 10 §, sådant detta lagrum lyder ändrad genom lagar av den 17 september 1982 och den 17 januari 1991 (679/82 och 73/91), samt

ändras 11 §,

sådant detta lagrum lyder i nämnda lag av den 17 september 1982, som följer:

*Gällande lydelse***10 §**

För hälsovården kan kommun ha hälsoinspektörstjänster och annan personal.

Hälsoinspektörstjänst kan vara bisyssla eller också kan tjänsteuppgifterna förenas med annan kommunal tjänst. Två eller flera kommuner kan även ha en gemensam hälsoinspektörstjänst.

Föreslagen lydelse

(upphävs)

Gällande lydelse

11 §

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

Föreslagen lydelse

11 §

På verksamhet som *kommunen* ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte *något* annat *stadgas* genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

24.

Lag**om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 7 § 2 mom., 8 och 26 §§ samt 36 § 1 mom. lagen den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/86) som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

Kommunalförbund för centralsjukhus som avses i 2 § lagen om kommunala allmänna sjukhus (561/65) skall inom centralsjukhusdistriktet leda bekämpandet av smittsamma sjukdomar samt anordna den specialsjukvård som smittsamma sjukdomar kräver, i enlighet med stadgandena i nämnda lag och i denna lag. Kommunalförbund för centralsjukhus skall delta i annat bekämpande av smittsamma sjukdomar på det sätt varom stadgas närmare genom förordning.

Kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt som avses i 7 § lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) skall leda bekämpandet av smittsamma sjukdomar samt anordna specialiserad sjukvård för smittsamma sjukdomar inom distriktet enligt vad som stadgas i den nämnda lagen och i denna lag. Kommunalförbundet skall delta i annat bekämpande av smittsamma sjukdomar enligt vad som stadgas närmare genom förordning.

8 §

På verksamhet som kommunen anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat stadgas *särskilt*.

Vid organiseringen av bekämpandet av smittsamma sjukdomar iaktas dessutom anvisningarna i de riksomfattande planer som avses

8 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte *något* annat stadgas genom lag.

Vid organiseringen av bekämpandet av smittsamma sjukdomar iaktas dessutom anvisningarna i *den* riksomfattande *plan* som

Gällande lydelse

i 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

26 §

Stadganden om avgifter eller avgiftsfrihet för undersökning och vård av den som har insjuknat i smittsam sjukdom och den som misstänks ha insjuknat samt för medicin som ordinerats honom och för anlitande av sjuktransportfordon samt för intyg enligt 20 § utfärdas särskilt.

36 §

För att fullgöra den skyldighet om vilken stadgas i 7 § 2 mom. kan ett kommunalförbund för centralsjukhus med annat kommunalförbund för centralsjukhus eller med en kommun eller ett kommunalförbund, som upprätthåller annat kommunalt specialistlett sjukhus eller specialistlett sjukhus vid hälsovårdscentral, ingå avtal om vården av patienter med smittsam sjukdom.

Föreslagen lydelse

avses i 5 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

26 §

För service enligt denna lag kan avgifter uppbäras enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (/).

36 §

För att fullgöra den skyldighet om vilken stadgas i 7 § 2 mom. kan kommunalförbundet för ett sjukvårdsdistrikt med kommunalförbundet för ett annat sjukvårdsdistrikt eller med en kommun eller ett kommunalförbund som är huvudman för ett kommunalt specialistlett sjukhus vid en hälsovårdscentral ingå avtal om vården av patienter med smittsamma sjukdomar.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25.

Lag**om ändring av 61 § kemikalielagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 61 § kemikalielagen av den 14 augusti 1989 (744/89) som följer:

Gällande lydelse

61 §

Statsandel till kommunerna

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas, om inte något annat stadgas genom lag, vad lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82) stadgar om social- och hälsovård.

Föreslagen lydelse

61 §

Statsandel till kommunerna

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

26.

Lag**om ändring av 8 § livsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 8 § livsmedelslagen av den 3 juli 1941 (526/41), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (680/82), som följer:

Gällande lydelse

8 §

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

Föreslagen lydelse

8 §

På verksamhet som *kommunen* ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte *något* annat *stadgas* genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

27.

Lag**om ändring av 4 a § lagen om mjölkkontroll**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 a § lagen den 19 juli 1946 om mjölkkontroll (558/46), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (681/82), som följer:

*Gällande lydelse***4 a §**

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

*Föreslagen lydelse***4 a §**

På verksamhet som *kommunen* ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-sätter får vidtas innan den träder i kraft.

28.

Lag**om ändring av 5 a § lagen om köttbesiktning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 a § lagen den 25 mars 1960 om köttbesiktning (160/60), sådant detta lagrum lyder i lag av den 17 september 1982 (682/82), som följer:

*Gällande lydelse***5 a §**

På verksamhet som kommun anordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte annat är stadgat genom lag.

*Föreslagen lydelse***5 a §**

På verksamhet som *kommunen* ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-sätter får vidtas innan den träder i kraft.

29.

Lag

om ändring av lagen om veterinärvård

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 17 augusti 1990 om veterinärvård (685/90) 11 och 23 §§,

ändras 13, 15 och 16 §§ samt

fogas till 9 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Har en kommun två eller flera kommunalveterinärtjänster, skall kommunen fastställa uppgiftsfördelningen mellan kommunalveterinärerna.

13 §

Kommunen skall hos djurägaren eller djur-innehavaren bära upp en klinikavgift när djuret har förts till veterinärmottagningen, om kommunen har ordnat lokalerna och utrustningen för veterinärservice enligt 8 § 2 mom. *Klinikavgiften skall fastställas så att den täcker de genomsnittliga faktiska kostnader som besöket åsamkar kommunen.*

Kommunen kan dessutom bära upp en underhållsavgift när ett djur måste hållas i ett av kommunen ordnat utrymme för att veterinärhjälp som ingår i service enligt 1 mom. skall kunna ges.

15 §

På verksamhet som kommunen ordnar enligt denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), om inte något annat stadgas genom lag.

16 §

Kommunen skall ersätta en djurägare eller djurinnehavare för den del av besöksavgiften och resekostnadsersättningen till en veterinär som för ett besök överstiger det i tjänstekollektivavtalet

13 §

Kommunen kan hos djurägaren eller djur-innehavaren uppbära en klinikavgift när djuret har förts till veterinärmottagningen, om kommunen har ordnat lokalerna och utrustningen för veterinärservice enligt 8 § 2 mom.

Kommunen kan dessutom i fråga om veterinärservice enligt 8 1 mom. 1 punkten hos ägaren eller innehavaren av ett husdjur som inte är ett nyttodjur uppbära en klinikavgift när djuret har förts till veterinärmottagningen.

Kommunen kan även uppbära en underhållsavgift när ett djur måste hållas i ett av kommunen ordnat utrymme för att veterinärhjälp som ingår i service enligt 1 och 2 mom. skall kunna ges.

15 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

16 §

Gällande lydelse

fastställda totalbeloppet av ersättningen för en besöksavgift som motsvarar en 15 kilometers enkel resa och för resekostnaderna för en resa tur och retur, om veterinären har gjort besöket för att tillhandahålla veterinärhjälp för ett nyttodjur som hålls inom kommunen.

Kommunen kan också delta i de kostnader som ett nyttodjurs ägare eller innehavare har åsamkats på grund av åtgärdsavgifter för veterinärhjälp. Som kommunens utgifter som berättigar till statsandel räknas härvid endast kostnaderna för att kommunen deltagit i den del av åtgärdsavgiften som för ett besök överstiger det i 1 mom. angivna totalbeloppet av ersättningen för en besöksavgift och resekostnaderna, men som inte överstiger det fyrfaldiga totalbeloppet.

Föreslagen lydelse

Kommunen kan delta i de kostnader som ett nyttodjurs ägare eller innehavare har åsamkats av besökningsavgift, resekostnadsersättning och åtgärdsavgifter till en veterinär vilka orsakats av veterinärhjälp för djuret.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

30.

Lag**om ändring av 21 § produktsäkerhetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 21 § produktsäkerhetslagen av den 12 december 1986 (914/86) som följer:

Gällande lydelse

21 §

På verksamhet som en kommun ordnat med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82).

Föreslagen lydelse

21 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

31.

Lag**om ändring av lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 24 januari 1986 om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/86) 7 §, sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 19 april 1991 (729/91), och *ändras* 8 §,

sådant detta lagrum lyder i lag av den 2 juni 1989 (512/89), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 §

Tjänsteinnehavare

För skötseln av uppgifter inom miljövärdan kan kommunen eller ett kommunalförbund i sin tjänst ha en eller flera tjänsteinnehavare. Tjänsterna kan inrättas som huvudtjänst eller bitjänst eller också kan uppgifterna sammanslås med någon annan tjänst hos kommunen eller kommunalförbundet. Tjänsten kan även inrättas som en kombinerad tjänst eller vara gemensam för flera kommuner.

Den fackliga personalen för miljövärdan, för vars avlönande statsandel betalas, skall ha den kompetens för uppgiften som miljöministeriet godkänner.

(upphävs)

8 §

Tillämpning av planerings- och statsandelslagen

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82), nedan planerings- och statsandelslagen, om inte annorlunda stadgas nedan eller i någon annan lag.

8 §

Tillämpning av planerings- och statsandelslagen

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

På verksamhet enligt denna lag tillämpas inte 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.